

Aproximació a l'estructura agrària de la comarca de Bages en el segle XVIII i primera meitat del segle XIX

Llorenç Ferrer i Alòs

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tesisenxarxa.net) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tesisenred.net) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tesisenxarxa.net) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

Universitat de Barcelona
Facultat de Geografia i Història

APROXIMACIO A L'ESTRUCTURA AGRARIA DE LA COMARCA DE BAGES EN EL
SEGLE XVIII I PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XIX.

Director: Dr. Emili GIRALT I RAVENTOS

Llorenç FERRER I ALOS
Memòria de Doctorat
Desembre de 1984

C/ Continuació de la fragmentació dels masos

Tant les rabasses que es transformen en definitives com els horts que es creen de nou, eren el resultat d'un procés de fragmentació d'alguns masos. Durant el segle XVIII va continuar la venda d'altres parcel·les però en un volum inferior a la centúria anterior i limitat solament a dos masos, no casualment, ja que corresponen a masos amb problemes (Quadre 3.151)

QUADRE 3.151
NAVARCLES. Parcel·lació dels masos durant el S. XVIII.

MAS	EXTENSIÓ	PARTIDA	ANY DE VENDA
<u>MAS TORRUELLA</u>			
Manel Altimires	2Q.	Vinyotes	1739
Francesca Anglada	-	Vinyotes	1725
Valentí Cura	4q.	La Roureda	1764
Josep Oristrell	1Q.	Padró	1712
Pau Soler	1Q.	Vinyotes	1714
Francesc Solervicens	1Q.	Vinyotes	1690
<u>MAS SERRA</u>			
Joan Abaià	-	Capdeneres	-
Manel Altimires	6Q.6q.	Vinyotes	1739
Ciprià Manganell	3Q.	La Roureda	1724
Valentí Martí	1Q.	Feixa llarga	1739
Agnès Oliveres	4Q.	Feixa llarga	1724
Susagna Serra	1J.c.(*)	Cap de la Serra	1744(Donació)
Francesc Tapies	1Q.	Els Plans	1756
<u>MAS ESCAIOLA</u>			
Maria Casajoana i Oristrell	2Q.	St. Bartomeu	1734
Rosa Tapies i Salles	3Q.	Cap de l'Era	1724
<u>MAS BERTRAN</u>			
Joan Cura	3Q.	Coll de l'Angla	1702

(*) Jornal de cavadura.

Gairebé totes les vendes es realitzen la primera meitat del segle XVIII com es pot observar en les dades següents:

Abans 1700	1
1700-1710	1
1711-1720	2
1721-1730	4
1731-1740	4
1741-1750	1
Després de 1750	2
No consten	1

El Mas Torraella, que havia començat a vendre el XVII ho continua

fent el XVIII a un ritme molt inferior. El Mas Serra ha començat a vendre amb una certa força car ven unes 15Q i no s'ha d'oblidar que ha venut perpètuament diverses rabasses, horts i patis per construir cases. El Mas Escaiola, principal venedor d'hortos, ven 5Q de terra, el Mas Bertran 3Q, quantitats no molt rellevants.

Aquestes terres no són les úniques que es venen. S'ha trobat 29 transferències de peces de terra, i no s'especifica que procedixin dels masos. Són compra-ventes realitzades ja entre els nous pobladors. Si en el cas dels horts afirmàvem la possible procedència dels masos, en aquest tipus de parcel·les ens decantem a creure que es tracta de circulació entre els nous pobladors de terres comprades abans del capbreu fruit sobretot, de la desintegració del XVII. Si s'utilitza l'indicador de "a quin mas pertanyia^{la} terra comprada" dona el següent resultat:

Mas Cura	11
Mas Torruella	6
Mas Bertran	2
Mas Aguilar	1
Mas Serra	1
No consta	8
	29

Com es pot veure 11 peces pertanyen a un mas totalment parcel·lat el segle XVII entrà diversos propietaris i segueix després, amb 6 un altre mas que es parcel·là amb força també en el segle XVII sense que arribés a desaparèixer. Entre els dos suposa el 58,6% de les parcel·les.

D/ Les vendes i transferències de deutes

En una societat en què la terra era un mitjà fonamental per obtenir la subsistència o per generar renda, qualsevol venda responia a necessitats més o menys apremiants del venedor. La desaparició a Navarques d'alguns masos s'ha d'entendre com una conseqüència d'aquestes dificultats internes.

L'aparició al llarg del s. XVIII de nous pobladors, alguns dels quals eren fills segons dels propis masos, va permetre trobar algunes fórmules que podien contribuir al sanejament de les dificultats internes. Per una banda, la cessió de terres a rabassa morta tenien l'avantatge per l'amo del mas d'obtenir renda de terres que abans eren bosquines o ermes, per altra banda, amb la venda d'hortos i cases contribuïa a fixar a la terra i donar estabilitat al nou grup social. Però aquestes vendes anaven acompanyades, gairebé

sempre, de l'encarregament per part del comprador de deutes del propietari. Quan aquests deutes tenien forma de censal, els petits pagesos assumien pagar les pensions corresponents, d'aquesta manera les vendes es convertien en transferències de deutes d'un grup social a un altre. Així els petits pagesos contribuïen a sanejar els masos.

Les respostes a aquestes hipòtesis es troben en els protocols notariaus perquè indiquen per quins motius es realitza una venda. Malgrat que la interrelació capbreu/protocols pot anar molt més lluny, solament hem fet unes cates que permeten comprovar algunes de les afirmacions anteriors.

Al llarg de 1747, en Jaume Serra i Pahissa, pagès de Navarques i propietari del Mas Serra, parcel·là la Feixa dels Oms i una parcel·la a Sta. Margarida per fer-hi horts. Aquests eren els motius de les vendes:

-Horts venuts el 27-VII-1747 (179).

a/ per quitar 116 ll d'un censal de 450 ll. que presta dit Jaume Serra a la Rvd. Comunitat de Preveres de Santpedor.

b/ per quitar 63 ll. d'un censal de 150 ll. que presta a la dita Comunitat; 16 ll. i 18s lld pensió de l'any 1746: part de la de 1747 i 28 ll. lls ld part de la pensió d'un censal de 500 ll. que presta a dita Comunitat.

c/ per quitar 53 ll. del censal de 450 ll.

d/ per quitar 56 ll. del censal de 450 ll.

e/ per quitar 56 ll. del censal de 450 ll.

f/ per quitar 56 ll. del censal de 450 ll.

-Horts venuts del 23-X-1747 (180).

a/ per lluir 54 ll. d'aquell censal de 603 ll. en temps de la seva original creació de 1843 ll. 15s.

b/ per lluir 54 ll. d'aquell censal de 603 ll; 12s 10d pensions d'aquell censal de 1500 ll.

-Horts venuts el 12-XI-1747 (181).

a/ per quitar 64 ll. d'aquell censal de 80 ll. que presta la Comunitat de Santpedor.

b/ per quitar 16 ll d'aquell censal de 80 ll.; per pagar 51 ll. a Jaume Graner, pagès de Navarques que li deu.

-Horts venuts el 20-XI-1747 (182).

a/ per pagar a Antoni Serra paraire, el seu germà, 30 ll. promeses pagar en els capítols amb Sussagna Serra i Tàpias; 20 ll. per quitar el dret damunt del dit hort i 47 ll. a Jaume Graner, polvorer.

b/ per pagar a Josep Comellas pagès, 40 ll. preu de la VCG de l'esmentat hort; per pagar a Fco. Tàpias, 35 ll. que li déu; per pagar 21 ll. a Jaume Graner, polvorer.

Totes les vendes d'hort de 1747 es justifiquen per poder pagar uns deutes: a vegades és un censal que es quita, d'altres un reconeixement de deutes a altres persones.

Les vendes serveixen per rebaixar el volum dels censals. En parlar del poblament hem vist com el Mas Serra utilitzava aquest mateix procediment quan venia els patis per edificar cases en el Carrer Nou, el 1754 (183).

Obviament, si el volum dels deutes era molt important podia posar en perill la pròpia continuïtat del mas. La transferència dels deutes a un altre grup social era rendible perquè amb poca quantitat de terra -el valor d'un hortet per la subsistència, un pati per habitatge- s'aconsegueix reduir el deute notablement. I era també una estratègia necessària per a la consolidació de la nova relació social que a la llarga es convertiria en fonamental. Un altre exemple és el del Mas Escaiola. A la primera meitat del segle XVIII parcel·là el regadiu del Mas Prat i el converteix en horta. De 32 parcel·les que es van segregat del mas, 30 eren horts de 1,5 a 4 q. d'extensió, de les quals n'hem pogut seguir algunes en els protocols notariais (184).

El 1741, Valentí Escayola de la Plaça, pagès de Navarcles, venia els següents horts (185):

-A Josep Solà, pagès de Navarcles, 3 q. d'hort, 5s.10d. adjutori de censos, 87 ll. de preu.

-A Jaume Solervicens, pagès de Navarcles, 2 1/2 q., 4s.2d. d'adjutori de censos, 62 ll. 10s.

-A Manel Comelles, pagès, 3 q. d'hort, 5s. d'adjutori de censos, 7(5) ll. de preu.

-A Pere Comelles, pagès de Navarcles, 3 q. d'hort, 5 s. adjutori de censos, 75 ll. de preu.

-A Isidre Torras, pagès de Navarcles, 4 q. d'hort, 6s.8d. d'adjutori de censos, 100 ll. de preu.

En cap moment no s'especifica que la venda fos la quitació d'algun deute com normalment es feia. En canvi, un parell de mesos després, el mateix Valentí Escaiola venia a Joan Comelles, jove pagès, 2,5 q. d'hort per 61 ll. que servien per lluir un censal de 50 ll. que prestava a Matrona Oliveres. La transferència del deute es completava quan en Joan Comelles s'encarregava a continuació aquell censal (185). La darrera venda que coneixem es produí a favor de Joan Alsina, boter de Navarcles, de 6 q. d'hort a Sta. Margarida per 135 ll; i el preu servia també per

lluir un censal de 19 ll. que prestava al Rector de Navarcles i per expedició dels seus negocis. A continuació d'aquest contracte n'Alsina es carregava el censal de 19 ll. i en creava un altre de 80 ll. a favor del Rnd. Francesc Camps, Obtentor del benefici sota la invocació de Ntra. Sra. del Roser (187). No sabem com pagà la resta.

Una primera tongada sense referències als deutes i una darrera amb al·lusions de nou a censals. L'endeutament no era, ni molt menys, tant profund com el Mas Serra. Tenia consciència el Mas Escaiola -el propietari del poc regadiu del terme- que calia contribuir a la consolidació d'una determinada estructura de la propietat?

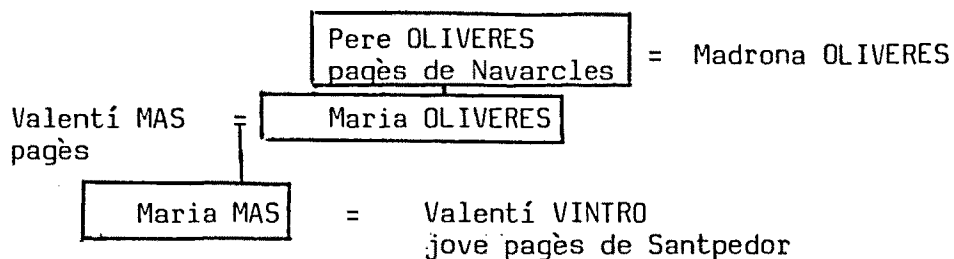
Així doncs, transferències de deutes, però al mateix temps, consolidació d'una determinada estructura de la propietat, com a base d'una determinada relació d'explotació que servia, en definitiva, als interessos dels pagesos benestants.

3.6.3 La formació d'una pagesia mitjana.

En els diversos pobles estudiats, si exceptuem el cas de Manresa, l'estructura de la propietat ve definida per una dicotomia entre els propietaris dels masos i els molt petits propietaris que assoliran pel cap alt, una casa, un hort i tal vegada una petita parcel·la de secà o de vinya. Però entre aquests, sobretot en aquells pobles on s'havia donat un cert grau de parcel·lació, sorgí un grup, que aconseguí d'acumular terres suficients per a incorporar-se en el grup de pagesos mitjans, actius en els negocis vius del s. XVIII (comercialització de vi, fabricació d'aiguardent etc.) i una situació d'intermediaris entre el grup de molt petits propietaris -essencialment productors- i la burgesia comercial d'altres indrets. Com tots els grups intermedis, és inestable. La tendència és a consolidar-se o com a propietari mitjà (tirant a gran) o ensorrar-se i convertir-se de nou en petit propietari. El cas de Navarcles, malgrat que perdem de vista el que es controla fora del terme, il·lustra l'aparició, consolidació i enfonsament d'aquest grup de propietaris mitjans. Hem escollit alguns exemples que poden ésser significatius.

1- La família Vintró: És un cognom aliè a Navarcles que no apareix fins ben entrada la segona meitat del segle XVIII. El patrimoni és, en bona part, resultat de la unificació de dues famílies. El 1770 es firmaven els

capítols matrimonials entre Maria Mas i Oliveres, pubilla i Josep Vintró i Soler, jove pagès de Santpedor. La Maria era filla de Valentí Mas, pagès de Navarcles i Maria Oliveres que, al mateix temps era hereva del seu pare pagès de Navarcles. En Josep era fill de Bartomeu Vintró, pare i Francesca Soler (188). Com es dedueix estem davant la presència de dues pubilles successives:

A la següent generació, Valentí Vintró, ja pagès de Navarcles, hereu, es casà amb Antònia Gili i Pla, filla d'un pagès benestant -Josep Gili i Pla- d'Artés (189). No sabem si per aquí van arribar les terres que els Vintró posseiran a Artés.

Pel capbreu de Navarcles de 1779-1781 podem seguir les terres que tenen en aquesta data i el seu origen:

-Casa al C/ Major o Ample (abans havia estat la casa del Mas Puget). Cens: dues gallines i 6 d. Fou venuda per Jaume Aguilar, pagès de Navarcles el 31-III-1683.

-4 Q. (part camp/part vinya) pertinences del Mas Torroella. Cens: 6s. Fou establerta per Magdalena Serra el 8-VIII-1728, el mateix dia li varen vendre la quarta part de fruits i el 19-V-1735, varen vendre a Maria Mas el dret de lluir i quitar, per la qual cosa quedava propietat definitiva.

-5 Q. (terra de conreu amb alguns ceps i oliveres) amb era i pallissa a la partida del Padró, pertinences del mas Prat. Censos: no els especifica però en pagava. Venuda per Joan i Valentí Escaiola, pagesos el 8-VIII-1710.

-2 q. sembradura de cànem d'hort a Sta. Margarida del Mas Cura. Cens 2 Q. de forment a l'agost. Venut per Joan Galobart de Viladecavalls el 5-III-1699.

-2 q. de sembradura de cànem d'hort a la Partida de la Font, del Mas Torroella. Venut per Jaume Aguilar, pagès de Navarcles el 31-III-1683.

-1 Q. a la Boada, del Mas Torroella. Censos: 2d. Havia estat venuda per Valentí Torroella, pagès a Silvestre Torras, el 14-I-1669. Aquest la

va vendre a carta de gràcia a Pere Oliveres el 31-III-1698 i el 25-X-1702 es va convertir en venda definitiva.

-Casa al C/ Major, del Mas Rocafort; pertanyia als Vintró per permuta amb l'Obtentor del Benefici sota invocació de Ntra. Sra. del Roser fundat per Pere Oliveres, el 4-V-1717 a Vic, per una altra casa a la Baixada de la Font.

-3 Q. (camp/vinya plantada) del Mas Cura. Censos: 1 1/2 q. ordi espeltós. Venuda per Valentí Cura el 29-IX-1694.

-7 J. (11,6 Q.) de vinya plantada (Vinyes de la Figuereta al Pla del Cós) pertinencès del Mas Cura. Censos: 1q. 1p. ordi espeltós, 15 d. per Nadal. Venuda per Joan Massaneu, 26-XII-1738.

-Hort pertinencès del Mas Cura, venut a carta de gràcia per Jaume Serra, pagès, el 20-V-1749.

Si exceptuem la casa del benefici i el darrer hort, la resta de béns foren deixats per Pere Oliveres, pagès de Navarcles, a la seva filla Maria Oliveres casada amb Valentí Mas. Sembla que Valentí Mas no aportà res, quant a terres, almenys en el terme de Navarcles. L'adquisició de béns començà a finals del s. XVII i arribà fins el 1724, data del traspass de béns a la Maria gairebé amb el patrimoni format, sense oblidar que el 1717 havia fundat també un benefici eclesiàstic. Les causes d'aquest ascens no són al nostre abast, si més no, les causes internes del propi pagès.

El creixement ja no s'aturà aquí, el 16-VII-1752, en Valentí Mas creava un censal de 2000 ll. a favor de les Quotidianes de la Seu, però diu en el mateix document "serví el preu per pagar a Ignàsia Font, Vda. i als demes tudors i curadors del fill i hereu de Jaume Font del Cirarenchs pels credits del pubill sobre lo Mas Gall del terme de Castellgalí". Adquiriria així el mas. En aquest cas, la creació d'un censal servia per a invertir. Després tornà progressivament el préstec (400 ll, 1758; 200 ll, 1760; 200 ll, 1772 i 600 ll, 1792 i 600 ll encarregades a un altre censal) (190). En el cadastre de Castellgalí de 1776 figura en Valentí Mas de Navarcles com a propietari del mas (191). Apareix també a l'amillarament de 1850 de Castellgalí (192) i surt citat com a principal viticultor de Castellgalí el 1890 (193).

Alguns contractes indirectes deixen entreveure la participació dels Vintró, encara Mas i Oliveres, en la xarxa de l'endeutament local. Isidre Gudayol, teixidor de llana de Navarcles, per pagar 100 ll. de les

145 que va prometre pagar en comprar una casa a Valentí Mas i Oliveres, pagès i Víctor Oristrell, fuster de Navarcles, crea un censal de 100 ll. al Capítol de la Seu de Manresa (194). Aquest censal que apareix perfectament registrat al Llibre Major de Censals de la Seu, el 1876 encara era vigent (195). El Capbreu de Navarcles precisa encara més: Maria Cots renuncia a favor de Maria Mas i Oliveres i Víctor Oristrell el 1761. Andreu Bosch el seu marit era absent i devia diners de censals a en Mas, per això cedí la casa (196)

Per acabar sols traslladar-nos a l'amillament d'Artés de 1872; en Francesc Vintró de Navarcles, és propietari de 110,3 Q. de terres a Artés, de les quals 24,2 Q. són de conreu directe i la resta 95,1 Q. conreades per 22 parcers (197). Aquesta notícia suggeria que els Vintró no haguessin adquirit o rebut en herència un mas a Artés, però l'"amillament" no en dona el nom. L'inventari de 1910, en canvi, fa referència al Mas Colomer d'Artés (198). El dubte, però, de com l'adquiriren no queda resolt.

El cas dels Vintró és il·lustratiu. Pagesos sense mas que des de finals del XVII, amb una bona política matrimonial i una activitat econòmica arriscada i afortunada aconseguiren sortir de l'estrat social de petits pagesos per arribar amb el temps a grans pagesos, fins i tot propietaris de masos. Aquests pagesos no abandonaren el poble fins al segle XX. Fins aleshores havien estat enormement actius en tots els aspectes de la vida local, i van comprendre millor els problemes i el futur de la vinya que els propietaris tradicionals de masos (199).

2- La família Graner: La informació no és tan abundant com el cas dels Vintró, però igualment significativa. Es parteix igualment del capbreu de 1779-1781 de Navarcles i d'un inventari de 1773. Segons el capbreu Francesc Graner, pagès de Navarcles, tenia els béns següents (200):

-Casa al C/ Ample. Com a hereu de Jaume Graner, la qual ja fou declarada al capbreu anterior de 1687. Pertinences del mas Bertran i pagava 1 gallina i ls. de cens.

-Corral al C/ Ample, pertinences del Mas Rocafort. També fou declarat al capbreu de 1687.

-3 Q. de terra campa a La Roureda. Pertinences del Mas Torroella, Declarada al capbreu de 1687. Fou comprada a Valentí Torroella, el 31-V-1671 (201). Paga 4 s. de cens.

-1 Q. terra campa a Els Plans. Pertinences del mas Aguilar. Declarada al capbreu.

-1 Q. sembradura de llavor de cànem d'hort al Timoner, pertinences del Mas Graner declarat també al capbreu (202).

-Casa al C/ St. Benet. Pertinences del Mas Bertran. Fou canviada per una altra que dit Graner tenia al C/ Ample el 1764.

-3 Q. de vinya/bosc a la Bellida, pertinences del mas Cura. Venut el dret de lluir i quitar a favor del dit Graner per Jaume Serra el 1749. I la revenda de la peça de terra la féu Valentí Mas, pagès de Castellgalí el 1749. Cal fer notar que existia una VCG anterior a favor de Valentí Mas. Paga de cens 1 gallina/1s.6d./1q. 1/2 ordi espeltós.

-9 q. de terra campa de regadiu al Pla del Cós, pertinences del Mas Cura. Cens 6 d. Comprada a Valentí Oliveres, pagès de Navarcles el 1762.

-3 Q. a La Roureda pertinences del Mas Torroella.

-5 1/2 Q. de vinya a la Roureda també del Mas Torroella. Les dues li pertanyien no sols per establiment a rabassa morta el 1712, sinó per VCG de la quarta part de fruits el 1752.

-1q.a la Vinya vella. És una era. Venuda per Joan Torres i Oristrell el 1742.

El capbreu de 1687 informa de les terres que els Graner posseïen fora el terme:

-Pla del Caselles a St. Benet, 4 jornals de vinya.

-Altra vinya a St. Benet, no diu extensió.

-5 Q. de vinya a les Planes de Montpeità (Valldelshorts).

-9 J. de cavadura d'home a la Valldelhortes, comprada a Narcís Pahissa el 1662.

Segons l'inventari de 1773 era el propietari de dos masos, el Mas Soler del Fasita de Sallent i el Mas Datzira de Marfà, així com dels delmes de la Parròquia de Castelladral (203). Des de quan era propietari d'aquests masos?

-El Mas Soler del Fasita era, segons l'inventari, parròquia de Sallent i de Castellnou. Els cadastres d'ambdós pobles plantegen dubtes i al mateix temps insinuen: a Sallent, el 1747, trobem el "Mas Soler del Far, propio de Juan Soler, polvorero de Navarcles, habitada por Juan Estrada". La part grossa del mas és a Sallent (204). A Castellnou, el 1745, apareix "Juan Soler del far, labrador de Sallent" (205). Que es digui que és propietat d'un polvorer de Navarcles, quan el motiu dels Graner serà "polvorer", queda fora de dubtes que el Mas era ja dels Graner, però potser feia poc i d'aquí els dubtes que en ambdós contractes s'insinuen.

-El Mas Datzira el comprà Jaume Graner, pagès de Navarcles, àlies el Polvorer, el 1755 a Pau Datzira, pagès de Marfà per 6450 ll. i va pagar 57 ll. 16s. 10 d. de lluïisme (206). Entre 1796 i 1802 estableix a 9 pagesos de Moià que també paguen lluïisme (el 10 % de l'entrada) (207).

A partir d'aquest moment es perd la pista d'aquesta família Graner a Navarcles. En el cadastre de 1816 (208), apareix un Jaume Graner, polvorer, però només posseeix una peça de terra i ni tan sols podem relacionar-la amb les de la família estudiada. Algun casament hereu/pubilla que fes canviar el nom? No n'hi ha constància. Se'n van anar de Navarcles? Es van arruinar? A l'"amillament" de Castellnou de Bages de 1852 apareix com a propietari del tros d'aquell municipi del Mas Soler del Far, Ramon Graner, però a Navarcles ningú es diu així.

Cal destacar també la diversitat de negocis. Un parell d'exemples a l'inventari de 1773, en Jaume Graner posseïa una fàbrica d'aiguardent amb 400 cargues de llenya per fer-la anar (209) i el 1730, Jaume Graner, Pere Oliveres, pagesos de Navarcles i Josep Llor, veler de Manresa, arrendaven per tres anys i tres collites tots els delmes i censos que cobrava el Monestir de St. Benet de Bages a Navarcles i Rocafort (210).

3- La família Cura: aquest cas -sense moltes dades- planteja qüestions interessants. En el capbreu de 1687 s'ha vist la davallada del Mas Cura a mans de Valentí Cura, pagès. Doncs bé, un cabaler de la família serà el que aconseguirà créixer econòmicament en el segle XVIII. Els seus orígens es troben en el s. XVII. Segons el capbreu de 1687 posseïa tot això (211):

- Una casa al C/ Major, com a hereu de Pere Cura.
- Un hort a les hortes de Navarcles de lq., donació del seu pare.
- Peça de terra de vinya plantada al Coll de l'Angla.
- 3 Q. de terra campa amb roures al Coll de l'Angla, li pertanyia per acta, li firmà el seu germà Valentí Cura.

Es desprèn que l'origen de Miquel Cura és la pròpia família Cura la branca central de la qual desapareixerà. El 1780 els béns que posseeix són els següents (212):

- Casal al C/ de la Placeta amb corral. Pertinences del Mas Aguilar. Confessada al capbreu.
- Altra casa al C/ Major també pertinences del Mas Aguilar. Confessada al capbreu.
- 3 Q. 3q. part vinya/part campa pertinences del Mas Cura. Confessada al capbreu.

-2 Q. 9q. part camp/part vinya. Pertinences del Mas Cura. Cens 2q. ordi espeltós, 2s. per Nadal. Confessada al capbreu.

-3 Q. de bosc d'alzines al Coll de l'Angla. Pertinences del Mas Cura. Comprada a Valentí Bertran el 1702.

-1 Q. a Els Plans, pertinences del Mas Bertran. Comprada a Rosa Capdevila el 1731.

-2 Q. part camp/ part vinya a Els Plans. Pertinences del Mas Bertran. Confessada al Capbreu.

-1 q. 3p. d'hort a les Hortes de Sta. Margarida. Pertinences del Mas Cura. Cens: 1q. forment. Confessat al Capbreu.

-Pati per edificar casa de 1/2 q, pertinences del Mas Cura, a la peça de terra dita del Verger. Establiment perpetu fet per Josep Soler-vicens del Mas el 1780.

El 1816, Francesc Cura tenia 16 Q.6q.3p. (8Q. 7q. de vinya, 7Q. 6q. de cereal de secà i 5q. 3p. d'hort), dues cases al C/ Ample i una a la davallada del C/ de Verger i una oficina d'aiguardent (213).

No sabem si adquiriren terres fora de Navarcles com havien fet els Vintró i els Graner. Al llarg del XIX continuaren essent una família important del poble. D'uns quants anys que coneixem la composició de l'Ajuntament, la família Cura ocupà el càrrec de regidor degà el 1833, l'alcaldia el 1836, l'alcaldia el 1851 i conseller el 1865 (214). El 1808 consta entre els majors contribuents (215).

Altres famílies formarien també part d'aquest grup però no adquiriran la volada de les anteriors. El 1780 eren les següents:

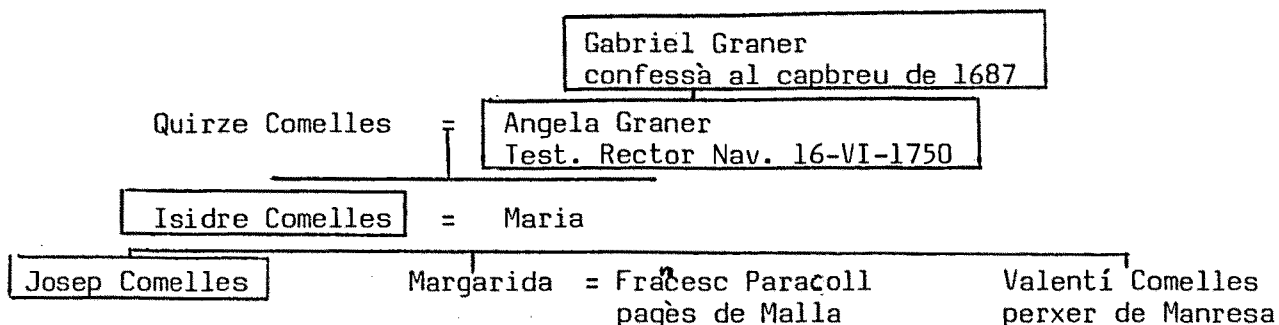
-Ciprià Marganell, pagès, trobem també les arrels en el capbreu de 1687, en la declaració de Pau Marganell.

-Rosa Tàpies i Sallés, Vda. de Pere Tàpies, la declaració al capbreu de 1687 la féu Gabriel Tàpies.

-Manel Altimires, pagès, fill únic i hereu universal d'Ignàsia Altimires i Aguilar, a la vegada hereva de Jaume Aguilar que ho confessà al capbreu.

-Maria Casajoana i Oristrell, Vda. de Pere Casajoana, pagès. Maria era filla única i hereva de Joan Oristrell, a la vegada hereu de Silvestre Oristrell que declarà al capbreu, D'aquí s'originà el motiu "Silvestró" que perdurarà fins a l'actualitat (216).

4-La família Comelles: el cas de Josep Comelles és realment il·lustratiu de les contradiccions d'aquest grup social. L'arbre genealògic, segurament incomplet era el següent:

Aquest arbre permet veure: a/ de nou una pubilla que transmet el patrimoni en aquest tipus de pagesos i b/ en la generació de Josep Comelles, un germà és col.locat com a perxer a Manresa amb una llegítima de 175 ll. i una germana es casa amb un pagès de Malla amb un dot d'aquesta vàlua. No era un gran dot però era set vegades el que es donava a una donzella en qualsevulla Causa Pia per maridar donzelles pobres (217).

El 1780, l'hereu de la casa era Isidre Comelles i tenia les següents propietats:

-Casa al C/ Major amb un portal a la davallada que baixa a la riera. Era del Mas Rocafort i pagava 5s. de cens.

-3 Q. de vinya al Coll de l'Angla, pertinences del Mas Cura. De cens: 1q.lp. d'ordi espeltós i 1s.3d. per Nadal.

-1 Q. de vinya al Coll de l'Angla, pertinences del Mas Cura.

-3 q. d'hort al Timoner pertinences del Mas Graner.

La casa i les peces de terra ja foren declarades al capbreu per Gabriel Graner tal com es detalla a l'arbre genealògic. A llarg del XVIII adquirí més terres:

-3 Q. de terra campa dita el camp de St. Bartomeu, pertinences del Mas Cura. Una part procedia del Mas Prat, en venda feta per Valentí Escaiola el 1734. La resta era una rabassa morta al quart establerta per Joan Serra i Pahissa el 1721 i venut el quart es va convertir la terra en propietat definitiva el 1755.

-2 Q. de terra campa al Pla del Cós, pertinences del Mas Cura. Permuta feta entre el seu pare Quirze Comelles i Francesc Canadell d'Artés el 1693. I dit Canadell la comprà a carta de gràcia a Pere Cura el 1654.

-4 q. d'hort a Sta. Margarida pertinences del Mas Prat, venda perpètua feta per Valentí Escaiola el 1727.

El patrimoni d'aquests Comelles -a Navarcles n'hi havia molts- es completà a la primera meitat del segle XVIII. No sabem si tingueren terres fora el terme, encara que seria possible com s'ha vist en altres casos.

Ara bé, l'esforç dels Comelles per sortir de la situació de petits pagesos i convertir-se en pagesos mitjans que no haguessin de dependre de les terres a rabassa i intentar aprofitar-se de la situació de dificultat permanent dels petits pagesos, fou en va. Els deutes i dificultats se'ls menjaren a finals de segle XVIII:

-El 1797 parcel.là el camp de St. Bartomeu en 19 patis amb la possibilitat de construir-hi casa. En part sorprèn per la llunyania del poble. Però per altra banda, era l'opció més rendible com ja s'ha vist en parlar del poblament. Només de cens treia 73,7 ll. que equivalia (si es capitalitzava), a un censal de 2456,7ll. Que ho féu per superar dificultats es desprèn de l'encapçalament de diversos contractes (218).

-El primer avís seriós, contracte contemporani en la parcel.lació del Camp de St. Bartomeu, és la venda a carta de gràcia d'un tros d'hort de 3 q. part d'un de més gran que posseeix a Sta. Margarida a Jaume Tàpies, bracer de Navarcles per 597 ll.6s.8d. les quals les reté el comprador per pagar els creditors (219).

-El 1801, Josep Comelles es ven la casa del C/ Ample a Jaume Tàpies per 2350 ll. i aquest paga de lluíisme 58 ll. 15 s. La casa tenia: celler 3 bótes i premsa (220).

-El 1802, Josep Comelles es descarrega d'una pila de deutes a canvi de vendre part de les seves propietats. Aquestes deutes són:

- . A Francesc Paracoll, pagès de Malla i a Margarida Paracoll Comelles 175 ll. per la llegítima de la seva germana.
- . A Valentí Comelles, perxer de Manresa, el seu germà, 175 ll. dels drets.
- . Per lluir i quitar a Valentí Solervicens, paraire de Navarcles un hort VCG el 1792 per 66 ll. 13 s. 4 d.
- . Per pagar a Jaume Tàpies, pagès, 60 ll. confessà deure a la Cúria el 1799 (l'haurien dut als tribunals precisament per deutes).
- . Per recobrar de Jaume Tàpies, l'hort venut a CG per 579 ll 6s. 8 d. el 1797 indicat més amunt.
- . Descarregar-se d'aquell censal de 500 ll. que prestava a la Comunitat de Preveres de Moià. Fou creat pel seu pare Isidre Comelles el 18-XII-1788.
- . A Valentí Casajoana, pagès de Navarcles 229 ll. 3 s. que li confessà deure el 1799.
- . Per recobrar de l'esmentat Valentí Casajoana, peça de terra part campa/ part vinya VCG a quitar dins cinc anys el 1795 per 500 ll. i 6 ll. per l'acta del notari.
- . 3 ll. 3s. a Valentí Casajoana pels diners li deixà per l'enterament de la seva mare Maria i un noi se li morí.

.A Valentí Galobart, pagès de St. Fruitós, 100 ll. a compte de les 213 ll. que confessà deure a la Cúria el 1799.

. A Salvador Casasaves, pagès de Rocafort, 100 ll. a compte dels deutes, d'acord amb l'acta de la Cúria de 1799.

.A Valentí Torras, pagès de St. Fruitós, 100 ll. a compte del que li deu.

.A Salvador Angla, pagès de Viladecavalls, 87 ll. a compte de les 173 ll. 19s 15d que li confessà deure a l'acta de la Cúria de 1799.

Per fer front a tot això va vendre perpètuament a Jaume Tàpies, pagès per 2700 ll., l'hort de 4q que posseïa a Sta. Margarida, una vinya de 1Q al Coll de l'Angla i una altra vinya de 1,5Q també al Coll de l'Angla (221).

Alguns deutes dels esmentats insinuen que amb aquesta venda encara no es feia front a tot. És possible, per tant, que les vendes continuessin en contractes que desconeixem. Amb tot aquest procés es convertien en molt petits propietaris i retornaven així als orígens.

Convé extreure algunes lliçons d'aquest cas:

a/ La fragilitat d'aquest tipus de pagesia que en una època semblava consolidar-se i anys després s'enfonsa totalment.

b/ Com és renovà per un altre pagès que inicia precisament el seu ascens. El comprador és en Jaume Tàpies, de la casa del C/ Ample i de les terres i el 1816 tindrà 14Q llq en propietat. En la pràctica es produeix una substitució (222).

c/ Que l'endeutament és lent i progressiu el qual es concreta en forma de deutoris, censals creats en institucions eclesiàstiques i vendes a carta de gràcia. Després d'un període llarg de temps, el pagès solia perdre definitivament la propietat de la terra.

5. Els Casanovas: En realitat aquest cas no és tan ben documentat com l'anterior. Els Casanovas hagueren pogut convertir-se també en aquells pagesos que aconseguiren sortir de la petita pagesia, però al llarg de tot el segle XVIII es van desprendre del patrimoni. Sols en una ocasió sabem del cert l'existència de deutes, en les altres cal si de cas suposar-ho.

Les peces de terra que els Casanovas van vendre al llarg del XVIII eren les següents (223):

- 4Q (part erma/part campa) al Rieral. Venuda per Jaume Casanovas, pagès el 17-XI-1757 a Pau Soler, pagès de Navarcles.

-2,5q al Camp dels Ametllers. VCG per Teresa Casanovas el 1753 a Fcsc Tàpies, paraire de Navarcles.

-15q de terra campa al Pla del Cos. Venuda per Teresa Casanovas el 1761 a Jaume Graner, paraire de Navarcles.

- Casa al C/ Otzet. Venuda a favor d 'Anton Manganell, pagès per Jaume Casanovas, el 1757.

- Casa al C/ Otzet. Venuda a favor de Joan Padró, moliner de Viladecavalls per Teresa Casanovas, el 1761.

- Hort de 2q a les Hortes de la Riera. Venda perpètua feta per Jaume Casanovas a favor de Fcesc. Comellas, teixidor de lli de Navarcles, el 1758.

- 2q de vinya a la Torra. Venuda per Teresa Casanovas a favor de Valentí Cura, teixidor de llana, el 1772.

- 1q d'hort a Sta. Margarida VCG per 13 ll. per Teresa Casanovas a favor de Manel Fontcuberta, pagès de Navarcles, el 1774. El 1776 s'hi afegiren 13 ll a la venda.

- 1 1/2q d'hort a les Hortes de la Riera. Venut per Jaume Casanovas a favor de Rosa Fontcuberta, Vda. el 1758.

La culminació d'aquest procés fou la parcel·lació del Camp dels Ametllers en patis per ser edificats el 1777. Els ingressos es destinaren a lluir censals (224).

El 1780, a Teresa Casanovas, Vda i el seu fill Josep els quedaven les propietats següents (225):

- Casa al C/ Otzet. Declarada al capbreu de 1687.

- 3Q terra campa dita el Camp dels Ametllers. Venda perpètua de Magdalena Serra el 1732 i una altra part el 1735.

- Rial del Mas Maurell. Part campa/ part vinya. No consta l'extensió. Comprada a uns marmessors - no diu quins- el 1732 i una altra part el 1737.

- 1 1/2Q de vinya al Pla del Cos

- 2q d'hort a Sta. Margarida, comprat a Francesc Afuilar el 1726.

La formació del seu patrimoni es veu també a partir de la declaració que Joan Casanovas va fer al capbreu de 1687 (226) de les propietats que disposava:

-Casa al camí de Navarcles a St. Benet (després C/Otzet).

-3 o 4q a les hortes de Navarcles. Comprats a Joan Bertran el 1672.

-2 peces al Pla del Cos (no indica extensió) comprades a carta de gràcia i després el dret de lluir i quitar a Jaume Aguilar el 1678.

-2Q de terra campa comprades a Pere Cura el 1673.

Com a pare i administrador del seu fill Francesc confessava que posseïa:

.Un porxo i un hortet que li deixà el Rvd. Valentí Casanovas el 1680

.Un hort de regadiu que li donà dit Valentí.

El 1816, Josep Casanovas posseïa 6Q 1q 1p (3Q 5q de vinya, 3Q 4q de cereal secà i 1q 1p d'hort) (227). Les terres eren pràcticament les mateixes que el 1780. El Camp dels Ametllers s'havia tornat més petit perquè havia continuat establint patis a finals de segle XVIII. El 1860 tenia 6Q 2q de

terra (3p d'hort, 4Q 7q lp de secà i 1Q 6q de vinya) (228).

A començaments de segle XIX la família Casanovas aturà la degradació del patrimoni. Eren ja, de nou, molt petits propietaris després d'haver intentat saltar endavant com a propietaris mitjans. Era la contradicció d'aquest tipus de propietat.

3.6.4. Unes notes sobre la petita propietat.

El sistema hereditari català tindrà molt a veure en la configuració de l'estructura de la propietat, aspecte que s'estudiarà en un altre capítol. Un mecanisme força habitual és el llegat patern que els amos d'un mas fan a algun dels seus fills segons es cita en uns exemples del Mas Bertran:

-Anton Bertran, casa al C/ Nou. Li pertany per llegat del seu pare, Jaume Bertran el 1746.

-Francesc Bertran, teixidor de llana, casa al C/ Nou. Li pertany per llegat del seu pare el 1746. La peça de terra de darrera la casa fou comprada el 1778 a Valentí Bertran, el seu cosí.

-Joan Bertran i Fumanya, pagès, posseeix un hort al C/ St. Benet i un hort de 4q davant la resclosa del Molí d'en Serra. Li pertany per llegat del seu pare, Valentí Bertran el 1778.

A partir d'aquesta òptica és lògic que als pobles apareixin molts cognoms iguals, precisament per aquestes formes de llegats als fills. Un altre exemple seria el d'Anton Serra, pagès de Navarcles, que va rebre del seu germà Jaume Serra i Pahissa, el 1744, una casa al C/ Major i 5 jornals de cavadura d'home al Cap de la Serra. El 1747 compraren un hort al seu germà de 3q a les hortes de Sta. Margarida (229).

Estem davant d'un grup social que serà incapaç de reproduir el nivell social de la família d'origen en els fills segons i hauran d'optar per degradar als cabalers a un nivell social inferior en benefici de l'hereu. El propi mas contribuïa així a generar el grup social antagònic amb el que s'establí la relació d'explotació fonamental mitjançant el contracte de rabassa morta. En el fons, era el fracàs del propi mas que havia de recórrer per subsistir a l'explotació dels propis cabalers.

L'únic avantatge d'aquests cabalers és que el pati, l'hort i, a vegades la casa, l'obtenien com a llegítima, sense haver de pagar res. No havien de començar endeutant-se com molts altres.

El procés d'arrencada d'un petit pagès consistia en aconseguir un pati, construir-s'hi una casa, conrear un hort i obtenir vinyes a rabassa morta.

Tot això, amb la llegítima o els cabals aconseguits com a jornalier i l'aportació del dot de la muller. Es pot comprovar a vegades, com per aquestes adquisicions calia assumir deutes del propietari o recórrer a alguna institució eclesiàstica per fer-se amb els diners necessaris. A partir d'aquí el propi treball era l'únic mitjà per seguir endavant. La imatge de les pròpies propietats -la casa i l'hort- i unes vinyes a llarg termini, gairebé indefinit estimulaven encara més aquest esforç. Darrera estaven els prestadors que esperaven els interessos i els amos del mas, les parts de fruits.

Amb l'esforç i el treball el petit pagès lluitava per superar la seva situació miserable. Amb el treball podria tornar els deutes. Amb el treball podria comprar un altre hort o potser una vinya i evidentment podria dotar bé les filles i concertar un bon casament.

Dins del conjunt de petits pagesos, una realitat era clara, gairebé ningú aconseguia l'ascens social. L'esforç i el treball no havien servit per res després d'una mala collita, d'una malaltia imprevisible o de l'evolució d'uns preus en el mercat que el pagès no controlava. En un tres i no res, el procés tornava a començar.

Així, dins de la comunitat, els petits pagesos es trobaven en una situació molt diversa. Des del que estava enfonsat al que semblava que se'n sortia. Aquest funcionament tindrà una repercussió en la circulació de béns i explicarà que les petites transferències -horts, petites parcel·les, cases es realitzin en el marc de la comunitat pagesa, en funció de la conjuntura interna de cada unitat familiar. El que augmentava -perquè la inversió de treball es mantenia elevada per superar les dificultats- era l'excedent que per diversos mecanismes captaven els grups dominants.

Un exemple d'aquest tipus de petit pagès era en Silvestre Oliveras, pagès de Navarcles, el qual posseïa una casa a la Plaça Major de la que es renovà de nou l'establiment el 1769. Posseïa a més a més, un hort de 2q al Timoner, llegat a un avantpassat seu pel Rnd. Valentí Casanovas el 1680. En aquest cas el pagès no va haver de fer gaire esforç financer perquè els béns bàsics ja havien estat adquirits. L'inventari d'aquesta família de 1770 ens permet saber les parcel·les de terra que controlava (230).

-Peça de terra de vinya del Mas St. Esteve de 4 jornals de cavadura d'home.

-Peça de 6 jornals de cavadura d'home.

-Peça de terra, vinya del Mas Oliveres de Viladecavalls, 6 jornals de cavadura.

-Peça del Mas Oller de Viladecavalls, plantada de vinya de 2 jornals de cavadura.

Totes pagaven la quarta part dels fruits

-Un hort de 2q a les hortes de la Riera.

Rabasses, hort i casa a la Plaça. A l'inventari no especifica que tingués deutes, tal vegada fruit d'aquesta situació més antiga, però també pot ser que no fossin declarats a l'inventari. El 1816, aquesta estabilitat sembla que s'hagi trencat. Oliveras sols té una casa de quarta classe a la Plaça i ha perdut l'hort (231). La situació havia empitjorat?

A l'inventari que otorga Teresa Solà i Tragant, viuda de Josep Solà, pagès de Navarcles, el 1850, els béns immobles que es citen són: una casa al c/ de França, el domini útil i dret emfitèutic d'una peça de terra plantada de vinya del Mas Casals de la Vall delshorts a la prestació de la quarta part de fruits. Aquesta part l'havia comprada a carta de gràcia per 120 lliures a l'amo del mas des de 1845. Tenia de cabuda 2Q 6q.

Tenia també el dret emfitèutic i el domini útil d'una altra peça de terra vinya i erm de l'heretat de Felip N. Balasc, que pagava el quart i era de 3Q.

Prestava anualment un censal de 300 ll. a Segimon Angla, pagès de Viladecavalls, del qual devia 3 pensions i la d'aquell any. I finalment devia a Joan Tragant, 40 ll. que li havia deixat (232). El 1860, apareix la Vda. de Salvador Solà amb casa i parcer de Balasc d'una peça de terra de 2Q de vinya i 9q d'erm (233). No coincideix el nom, però sí les propietats.

Aquest tipus de pagès, que era capaç de comprar a carta de gràcia les parts de fruit i al mateix temps deure censals i pensions endarrerides per un preu superior, seria molt previsiblement la situació normal a Navarcles en aquest grup social.

Queda l'exemple d'un altre Casanovas. Cal dir que no tenia res a veure amb el que hem estudiat abans, malgrat alguna escriptura en comú. La primera aparició que es registra és la de Josep Casanovas i Galobart, jove pagès de Navarcles, al que un altre Josep Casanovas -el fill de la Teresa, Vda- estableix un pati de 24 canes de llarg per 25 pams d'ample en el Camp dels Ametllers. Es produïa el 1791, en la segona tanda de patis que venia al C/ Ametller. El jove pagès va haver de pagar 12 ll. 10s d'entrada i pagar anualment 3 ll. de cens anual i la quantitat de cadastre que imposés l'Ajuntament (234). El qualificatiu de jove pagès i l'establiment d'un pati per fer-se la casa fa centrar l'exemple: un pagès que comença de nou. La pregunta que sorgeix és: d'on venia? Tenia alguna part de la llegítima

familiar que el permetés començar una nova vida? Ho desconeixem totalment.

La següent notícia arriba el 1813 quan Joan Torruella, pagès i amo del Mas Torruella estableix a rabassa morta una peça d'una quartera i una altra de 3q. Va pagar 30 ll. d'entrada i l'obligació de correspondre la quarta part (235). Un any després s'afegeix en un paper privat una feixa de terra a les dues anteriors(23).

El 1815 sabem, per un certificat del Rector de Viladecavalls, que començà a roturar unes 2q de terra de l'heretat de Josep Soler que abans era inculta " la ha reducido a cultivo estable y permanente plantándola de vinya y ha pagado el diezmo por entero al Rdo. Cura Parr. de Viladecavalls." (237).

A partir d'aquesta data en què Josep Casanovas s'havia configurat com un petit pagès normal (casa, terres a rabassa) comença a adquirir propietats de manera gradual.

-El 9-X-1816 el successor del que li havia establert el pati, Valentí Casanovas, firma àpoca de 100 ll. "las que son y me serveixen en llució y total extinció de aquell cens redimible y de pensió anual als 15 d'agost de 3 ll. lo qual fou imposat ab lo acte de establiment que mon difunt pare vos feu" (238). D'aquesta manera la casa es convertia en propietat absoluta dels Casanovas.

-En un inventari de la família que després estudiarem, de 1905, s'incorporena la propietat dues vinyes que no havien estat inscrites al Registre de la Propietat: vinya de 9q (22a i 23 ca) a Talamanca, partida del Sotgran, venuda també per Joan Torruella el 12-II-1821. Cal suposar que es tractava de la venda de la quarta part de fruits i conversió, per tant, de la rabassa en venda perpètua.

-El 1828, Josep Casanovas i Fco. Canals de Navarcles compren 1q de terra per 57 ll. 13s 9d a les terres contigües al Molí d'en Serra que un any abans s'havien posat a subasta pel Procurador Patrimonial de St. Benet per poder cobrar un lluïisme de 583 ll. 6s 8d (239).

-El 1829, Segimon Padró, per poder pagar 250 ll. a compte de les 9500 ll. que havia de pagar de la fàbrica del molí d'en Serra, va vendre un tros de terra campa plantada de vinya de 1q al costat mateix del molí. El preu de la venda era de 250 ll. (240).

-El 1844, Manel Casanovas comprava a Sebastià Tàpies, hisendat, veí de Manresa, una feixa de 2 1/2q darrera mateix de casa seva en el Camp dels Ametllers. El preu eren 102 ll. (241).

-El 1867, la germana del Manel, Teresa Casajoana, Vda de Pere Padró va morir sense fills i va fer hereu el seu germà. Li deixava, a part de la recuperació del dot, un hort de 1a 24ca a Viladecavalls partida dels horts del molí (aquest hort fou llegat a l'esmentada Teresa pel seu marit Pere Padró i Casamiquela) (242).

Fou Josep Casanovas qui va construir el patrimoni familiar precisament entre 1816 i 1830 quan es produeixen totes les compres, excepte una de 1844 i l'hort vingut de rebot en morir la germana sense fills. En aquests anys precisament en Josep era l'arrendatari dels drets d'entrada de vi foraster a Navarcles el 1830 (243) i per el període 1827-1833 l'arrendatari del Real Novè de la Parròquia de Sta. Mª de Talamanca (244). No eren negocis de massa importància però es copsa l'afany del pagès per prosperar i per això participa en petits arrendaments que li donaven ingressos suplementaris que servien per^à la consolidació de la pròpia situació social.

El 1874 coneixem l'inventari de Josep Casanovas i Trens (245). Els béns posseïts eren els següents:

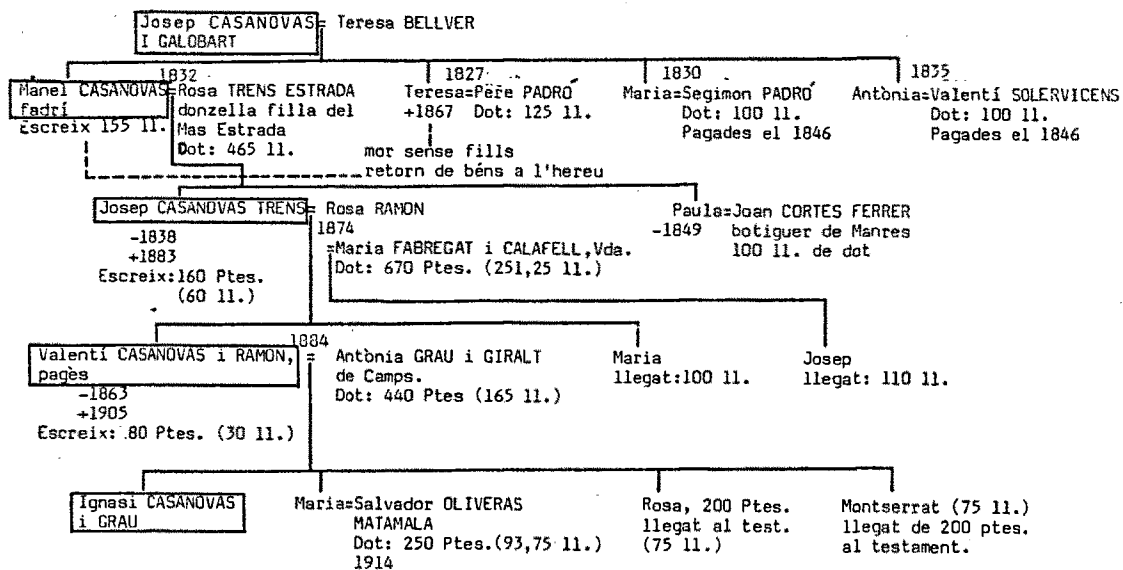
- Casa al C/Ametller nº20 amb hort a darrera
- Peça de terra tancada dita Pallissa.
- Vinya al Sot Gran de 29a.
- Hort a Viladecavalls de 1a 24ca.
- Vinya de 29a 64 ca a la Planota
- Vinya de 12a 34ca sota l'Era dels Pobres.
- Domini útil d'una terra vinya de 1 ha 18a 56ca a la Vall delshorts i pagava el quart al Mas Casals.

El 1905, data de l'inventari de Valentí Casanovas i Ramon (246), els béns de la família són exactament els mateixos, excepte la vinya al quart que considerada arrendament ja no surt en aquest document; i dues vinyes no declarades al registre de la propietat a l'anterior inventari (les dues, com s'ha vist eren al Sot Gran, una de 22a 23ca i l'altra de 13a 35ca i eren antigues rabasses de Joan Torredella).

Els béns citats coincideixen amb les adquisicions que hem vist i, realment a partir de 1844 no se'n va produir cap més. Per altra banda tampoc no es va produir cap venda. Es detecta una gran estabilitat a partir de cert moment en el patrimoni familiar. No se sap com Josep Casanovas ho va fer per adquirir-ho tot. Podia recórrer a l'endeutament, cosa de la que no s'han trobat indicis, o travessar un període bo i amb molt esforç constituir el patrimoni. Però l'època bona va passar i els Casanovas foren per sempre més, petits pagesos amb algunes terres pròpies. La degradació no detectada a nivell de reducció del patrimoni es copsa en la circulació

dels dots que es produí a cada generació a l'arbre genealògic de la família (Quadre 3.152).

Quadre 3.152
Quadre genealògic de la família Casanovas

□ Hereu/Pubilla

El problema principal d'aquest arbre genealògic és que probablement no és complet quant als fills que van haver-hi a cada generació. Tot i així l'anàlisi dels dots a cada generació dóna resultats significatius. L'hereu rep de la dona amb la qual es casa el dot següent:

		Dot	Escreix	
1832	Manel	465 ll.	155 ll.	33,3%
1874	Josep	251,25 ll.	60 ll.	23,9%
1884	Valentí	165 ll.	30 ll.	18,2%

La decadència és notable. El dot del Manel reflecteix potser el moment més brillant de la família, no sols pel volum sinó pel casament que es realitza amb un cabaler del Mas Estrada; però a les generacions següents la davallada ha estat notable. En Valentí rep només 165 ll. en dot (2,8 vegades menys que el dot rebut per en Manel). El mateix fenomen es nota amb l'escreix (de 155 ll. passa a 30 ll.) que significa també una reducció del grau de cobertura d'aquest damunt del dot: de la tercera part, el 1832, es passa al 18,2% el 1884. Amb l'escreix més baix la família evitava d'haver de pagar gaire en cas de retorn de dots.

Aquesta qüestió de la disminució del volum del dot es contempla també, si bé en un grau inferior, en els cabalers. La Teresa va rebre el 1827 125 ll. de dot, un torn de filar usat, 5 ll. 18s 6d per una flassada. Després de firmar els capítols, en Josep Casanovas va fer efectiu el dot (247). En canvi, a les altres dues filles el dot s'havia reduït a 100 ll. i, sobretot, pagades 15 anys després d'haver-se firmat els capítols (248). A les dues generacions posteriors, el dot o el llegat patern quan desco-neixem els capítols, es va mantenir en 100 ll. fins a les filles de Valentí Casanovas i Ramon. La Maria va rebre el 1914, 250 ptes. (93,75 ll.) i les altres dues en el llegat testamentari se'ls deixa 200 ptes (75 ll.). El dot de les filles també s'ha reduït.

Hom pot deduir de les dades utilitzades que un jove pagès, rabassaire d'alguna peça de terra, amb el seu esforç personal - i sense que coneguem si va rebre alguna ajuda familiar per establir-se - aconseguí l'accés a la terra en algunes parcel·les de terra - hort i vinya - gairebé sempre minúscules. Un matrimoni sense fills, d'una germana consolidà també el patrimoni. La participació en arrendaments municipals i senyorials de poc valor l'ajudaran. Però a partir d'aquest moment el patrimoni Casanovas es conservà, però el volum dels dots que rebé l'hereu a cada generació posa sobre avís de la decadència de la pròpia família, així com el dot

pagat a les filles. L'ascens i decadència d'una petita família pagesa lligat en bona part a les circumstàncies familiars, es posa de nou de manifest.

3.7. EL CONTROL DE LA TERRA I LA RAMADERIA

A finals del capítol 2 s'analitzava la ramaderia i es posava de manifest la seva escassetat i pèrdua de pes. Les mules substituïen als bous, les ovelles desplaçaven les cabres i els ases complementaven el bestiar de càrrega.

S'indicava també poca fiabilitat de la font de l'amillament per informar-nos del bestiar, si bé era possible deduir-ne una tendència general que pogués acostar-nos a la realitat. En el present capítol es pretén estudiar la relació existent entre propietat de terres / propietat de bestiar. Ho farem sols pels amillaments dels pobles estudiats excepte Manresa (249).

Els quadres que es presenten, recullen el tipus de bestiar controlat per cada grup d'explotadors de terres i relacionen les terres que conreen els que tenen bestiar amb el total de terres del grup. Hem optat per l'estructura de l'explotació perquè el bestiar hi és més en funció de la terra conreada que la posseïda en propietat. Vam intentar utilitzar els quadres en què no hi havia els forans, però el desconeixement del masover i el fet d'adonar-nos que explotacions de forans tenien bestiar ens ha portat a optar per la simple estructura de l'explotació.

Artés: (quadre 3.153) l'observació d'aquest quadre permet destacar:

a/ que la possessió de bestiar de tir sol consistir en la possessió d'un mul o un ase i que, com més gran és l'explotació, més en tenen totes les del grup.

b/ els ases són posseïts per explotacions petites, mentre que les grans prefereixen els muls i sols una d'elles té encara bous.

c/ només dos propietaris tenen ovelles; no apareixen ni cabres ni porcs si bé creiem que en aquestos darrers hi ha ocultació.

d/ el 2% dels propietaris del grup més petit té bestiar i controlen el 2,6% de la terra, a mesura que creix el grup, més propietaris tenen

bestiar, fins arribar als grans (que corresponen als masos) en què el 86,7% dels propietaris tenen bestiar.

e/ Els grans propietaris tenen el bestiar més diversificat. No sol produir-se concentració de bestiar de tir en mans d'un sol propietari.

Calders:(Quadre 3.154). Les conclusions són gairebé idèntiques a les d'Artés, tal vegada més accentuades:

a/ els muls són el bestiar de tir més important i de transport. Els bous segueixen a continuació concentrats però en la gran explotació i els ases, malgrat que n'hi ha pocs, apareixen a mans dels grups petits.

b/ el bestiar de llana i els porcs són a mans de la gran explotació.

c/ la mateixa gradació s'observa entre explotadors del grup / bestiar: el 0,3% dels petits i el 100% dels grans (masos) en tenen.

d/ Exceptuant les ovelles que sempre apareixen en ramats generalment petits (27 ramats de 4 a 40 ovelles), els masos tenen el bestiar diversificat (1 nul, el parell de bous i unes quantes ovelles). No hi ha acumulació de bestiar de tir.

Castelladral: (Quadre 3.155). El quadre mostra moltes diferències respecte als pobles anteriors: a l'Alt Bages la ramaderia era més important que al Pla, precisament perquè el monocultiu vitícola no s'havia desenvolupat tant. Els trets més rellevants són: predomini del bou sobre la mula. L'ase és l'animal de transport per excel·lència. Les ovelles i cabres són molt més abundants que al Pla.

La relació d'explotació / bestiar té almenys tres trets diferents:

a/ que hi ha 13 individus amb bestiar i sense terres (entre ell 12 bous).

b/ malgrat la desigualtat entre els grups, les explotacions petites tenen més accés al bestiar que els altres pobles.

c/ que els masos amb bestiar, malgrat ser el grup que més bestiar controla i de més explotadors, assolix percentatges més baixos que en els pobles suara estudiats.

L'explicació és en el propi poblament de Castelladral. L'estructura de l'explotació no recull les masoveries, forma bàsica de poblament en aquesta àrea. Els 13 sense terres eren masovers i la quantitat de grans explotacions sense bestiar s'explicaria perquè el bestiar és propietat del masover.

A partir d'aquí la desigualtat en el control del bestiar de nou es manifesta: els ases són propis de la petita explotació i els bous, ovelles,

cabres i porcs de la gran, si bé els porcs apareixen aquí més repartits entre els grups. La gran explotació sol tenir un parell de bous un burro, algunes ovelles, cabres i un porc.

Navarcles: (Quadre 3.156). El cas de Navarcles cal analitzar-lo des de la perspectiva de la peculiar situació de la seva estructura de la propietat amb moltes terres conreades a les rodalies del terme. Segons l'amirallament el bestiar està compost únicament d'ases i muls, amb predomini d'aquests darrers. El Mas Solervicens, l'únic que explota més de 66Q té 2 muls i 1 ase, l'únic que posseeix més d'un cap de bestiar. Tots els altres o tenen un mul o un ase. Es pot comprovar com els ases són aquí també controlats sobretot pels petits explotadors, mentre que els altres grups solen tenir accés als muls. Cal destacar la total absència de bous.

Notem aquí també, que sols el 4,4% dels petits explotadors tenen bestiar. L'ascens és progressiu fins arribar a l'únic explotador de més de 66Q a Navarcles.

El bestiar de tir i de transport també era a Navarcles en mans dels explotadors de terres més ben situats.

Rajadell: (Quadre 3.157). Malgrat que molts dels petits explotadors dels quadres no eren del municipi sinó probablement de Manresa, aquesta estructura del control del bestiar posa clarament en evidència el que hem comentat en els altres pobles: els grans explotadors de terres controlen en aquest cas, el 100% del bestiar. Els bous són també minoritaris en relació a les mules i els ases. Hi ha també algunes ovelles en els masos. Els porcs aquí tampoc no apareixen.

Rocafort: (Quadre 3.158). Com en el cas de Rajadell, tot el bestiar és controlat pels grans explotadors de terres si exceptuem un que no té terres però posseeix dos bous, que podria ser masover d'alguna explotació. Mentre a Rajadell eren el 100% de les grans explotacions que controlaven el 100% del bestiar, aquí es lleugerament inferior (el 62,5% dels explotadors).

Malgrat una fiabilitat de la font escassa hem pogut copsar quina era la situació a mitjans de segle XIX: importància en el bestiar de tir, de les mules i els ases, i un paper secundari dels bous. Alguns ramats d'ovelles que generalment no sobrepassen els 25 caps, inexistència de cabres i de porcs, si bé com hem demostrat en el capítol en el cas de Navarcles, pot atribuir-se més aviat a l'ocultació o al tipus d'engreix (sols es tenia porc mentre s'engreixava). A nivell social, el poc bestiar és

QUADRE 3.153

Explotació de terres per grups i bestiar en el poble d'ARTES, l'any 1872.

Grup	(5)	CAVALLS		MULS		ASES		BOUS		OVELLES		CABRES		PORCS		(4)	%(1)	(2)	%(3)	(6)	(7)	(8)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)							
a 25	919,53	---	---	4	16,7	1	7,1	---	---	---	---	---	---	5	6,-	24,15	2,6	249	5	2,-		
a 16,5	964,33	1	33,3	3	12,5	5	35,7	---	---	---	---	---	---	9	10,8	103,-	10,7	83	9	10,8		
a 33	1262,3	1	33,3	3	12,5	4	28,6	---	---	25	62,5	---	---	33	39,8	216,1	17,1	56	9	16,1		
a 66	329,6	---	---	1	4,1	1	7,1	---	---	---	---	---	---	2	2,4	95,1	28,9	7	2	28,6		
s de 66	2004,1	1	33,3	13	54,2	3	21,5	2	100	15	37,5	---	---	34	41,-	1770,2	88,3	15	13	86,7		
TALS	5480,3	3	100	24	100	14	100	2	100	40	100	---	---	83	100	2208,4	40,3	410	38	9,3		
tenen terres																						
TALS																						

- (1) % Sobre total d'aquest tipus de bestiar
- (2) Terres que tenen els que tenen bestiar
- (3) % Sobre les terres totals del grup
- (4) Total bestiar per grup
- (5) Extensió total que controla cada grup
- (6) Nombre de propietaris total del grup
- (7) Propietaris que tenen bestiar
- (8) % Propietaris bestiar sobre total propietaris.

QUADRE 3. 154

Explotació de terres per grups i bestiar en el poble de CALDERS l'any 1860.

Grup	(5)	CAVALLS		MULS		ASES		BOUS		OVELLES		CABRES		PORCS		(4)	%(1)	(2)	%(3)	(6)	(7)	(8)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)							
a 25	1456,9	---	---	1	2,3	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,3	7,6	0,5	376	1	0,3		
a 16,5	1570,3	---	---	3	7,-	6	75,-	---	---	---	---	---	---	9	2,8	101,3	6,5	137	9	6,6		
a 33	750,5	---	---	6	13,9	---	---	---	---	---	---	---	---	6	1,9	137,7	18,3	36	6	16,7		
a 66	523,17	---	---	5	11,6	1	12,5	---	---	8	3,2	---	---	14	4,3	364,1	69,6	10	7	70,-		
e 66	7093,8	---	---	28	65,1	1	12,5	18	100	240	96,8	---	---	8	100	295	90,7	7093,8	100,-	27	27	100,
TALS	11394,7	---	---	43	100	8	100	18	100	248	100	---	---	8	100	325	100	7704,4	67,6	586	50	8,5
tenen terres																						
TALS																						

- (1) % sobre total d'aquest bestiar
- (2) Terres que tenen els que tenen bestiar
- (3) % Sobre les terres totals dels grups
- (4) Total bestiar per grup
- (5) Extensió total que controla cada grup
- (6) Nombre de propietaris totals del grup
- (7) Propietaris que tenen bestiar
- (8) % Propietaris bestiar sobre total propietaris.

QUADRE 3.155

Explotació de terres per grups i bestiar en el poble de CASTELLADRAL, el 1860.

GRUP	(5)	CAVALLS		MULS		ASES		BOUS		OVELLES		CABRES		PORCS		(4)	%(1)	(2)	%(3)	(6)	(7)	(8)
		%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)											
0 a 8,25	796,3	---	4	13,8	24	30,4	16	17,8	32	8,2	5	4,1	16	25,4	97	12,6	115,81	14,5	205	24	11,7	
8,25 a 16,5	511	---	2	6,9	12	15,2	6	6,7	8	2,1	--	--	2	3,2	30	3,9	134,09	26,2	47	12	25,5	
16,5 a 33	284,3	---	1	3,5	8	10,1	4	4,4	20	5,1	--	--	3	4,75	36	4,7	136,05	47,9	14	7	50,-	
33 a 66	473,6	---	1	3,5	7	8,9	--	--	--	--	--	--	3	4,75	11	1,4	285,7	60,3	10	6	60,-	
Més de 66	17928,3	---	17	58,6	17	21,5	52	57,8	299	76,9	89	72,9	34	54,-	508	65,8	9740,4	54,3	55	29	52,7	
TOTALS	19993,5	---	25	86,3	68	86,1	78	86,7	359	92,3	94	77,-	58	92,1	682	88,4	10412,1	52,1	331	79	23,2	
No tenen terres	---	---	4	13,7	11	13,9	12	13,3	30	7,7	28	23,-	5	7,9	90	11,6	---	--	--	13	--	
TOTALS	---	---	29	100	79	100	90	100	389	100	122	100	63	100	772	100	---	--	--	91	--	

- (1) % Sobre total d'aquest tipus de bestiar.
- (2) Terres que tenen els que tenen bestiar.
- (3) % Sobre les terres totals del grup.
- (4) Total bestiar per grup.
- (5) Extensió total que controla cada grup.
- (6) Nombre de propietaris total del grup.
- (7) Propietaris que tenen bestiar.
- (8) % Propietaris bestiar sobre total propietaris.

QUADRE 3.156

Explotació de terres per grups i bestiar en el poble de NAVARCLES, el 1860.

GRUP	(5)	CAVALLS		MULS		ASES		BOUS		OVELLES		CABRES		PORCS		(4)	%(1)	(2)	%(3)	(6)	(7)	(8)
		%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)											
0 a 8,25	360,4	--	5	33,3	5	83,3	--	--	--	--	--	--	10	47,6	44,76	12,4	227	10	4,4			
8,25 a 16,5	225,7	--	4	26,7	--	--	--	--	--	--	--	--	4	19,-	43,68	19,4	21	4	19,-			
16,5 a 33	192,1	--	4	26,7	--	--	--	--	--	--	--	--	4	19,-	82,51	42,9	9	4	44,4			
33 a 66	34,3	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--			
Més de 66	207,5	--	2	13,3	1	16,7	--	--	--	--	--	--	3	14,3	207,5	100,-	1	1	100,-			
TOTALS	1020,-	--	15	100	6	100	--	--	--	--	--	--	21	100	378,45	37,1	259	19	7,3			
No tenen terres																						

- (1) % Sobre total d'aquest tipus de bestiar.
- (2) Terres que tenen els que tenen bestiar.
- (3) % Sobre les terres totals del grup.
- (4) Total bestiar per grup.
- (5) Extensió total que controla cada grup.
- (6) Nombre de propietaris total del grup.
- (7) Propietaris que tenen bestiar.
- (8) % Propietaris bestiar sobre total propietaris.

QUADRE 3.157

Explotació de terres per grups i bestiar en el poble de RAJADELL, el 1860.

GRUP	(5)	CAVALLS		MULS		ASES		BOUS		OVELLES		CABRES		PORCS		(4)	%(1)	(2)	%(3)	(6)	(7)	(8)	
		%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)												
0 a 8,25	666,-	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	178	-	-	
8,25 a 16,5	854,4	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	74	-	-	
16,5 a 33	509,2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	22	-	-	
33 a 66	37,6	---	---	1	5,6	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,6	37,6	100,-	1	1	100	-	
més de 66	11995,-	---	17	100	17	94,4	6	100	103	100	27	100	---	170	99,4	11995,-	100,-	27	27	100	-	-	
TOTALS	14062,2	---	17	100	18	100	6	100	103	100	27	100	---	171	100,-	12032,6	85,6	302	28	9,3	-	-	
No tenen terres																							
TOTALS																							

- (1) % Sobre total d'aquest tipus de bestiar.
- (2) Terres que tenen els que tenen bestiar.
- (3) % Sobre les terres totals del grup.
- (4) Total bestiar per grup.
- (5) Extensió total que controla cada grup.
- (6) Nombre de propietaris total del grup.
- (7) Propietaris que tenen bestiar.
- (8) % Propietaris bestiar sobre total propietaris.

QUADRE 3.158

Explotació de terres per grups i bestiar en el poble de ROCAFORT, el 1861.

GRUP	(5)	CAVALLS		MULS		ASES		BOUS		OVELLES		CABRES		PORCS		(4)	%(1)	(2)	%(3)	(6)	(7)	(8)
		%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)	%(1)													
0 a 8,25	497,4	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	113	---	---
8,25 a 16,5	671,4	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	57	---	---
16,5 a 33	645,8	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	29	---	---
33 a 66	245,5	---	---	---	---	---	2	20	---	---	---	---	---	---	2	---	46,58	19,-	6	1	16,7	---
més de 66	3738,5	---	8	100	---	6	60	51	71,8	---	---	---	---	65	---	2578,4	69,-	16	10	62,5	---	
TOTALS	5798,6	---	8	100	---	8	80	51	71,8	---	---	---	---	67	---	2624,98	45,3	221	11	5,-	---	
No tenen terres	---	---	---	---	---	2	20	20	28,2	---	---	---	---	22	---	---	---	---	---	1	---	---
TOTALS	---	---	8	100	---	10	100	71	100	---	---	---	---	89	---	---	---	---	---	12	---	---

- (1) % Sobre total d'aquest tipus de bestiar.
- (2) Terres que tenen els que tenen bestiar.
- (3) % Sobre les terres totals del grup.
- (4) Total bestiar per grup.
- (5) Extensió total que controla cada grup.
- (6) Nombre de propietaris total del grup.
- (7) Propietaris que tenen bestiar.
- (8) % Propietaris bestiar sobre total propietaris.

controlat fonamentalment pels grans explotadors que coincideixen en els masos del terme i aquests detenten també la màxima diversitat. Els pocs bous que resten són a les seves mans, així com les ovelles.

Com més baixem en els grups d'explotació, menys bestiar tenen i el nombre de caps de bestiar es redueix a un de sol, sobretot ases. A la desigualtat en el control de la terra s'hi afegeix la desigualtat en el control del bestiar. Abocava a la petita explotació a utilitzar el treball humà com a forma de millorar el rendiment de les terres i el lloguer del bestiar en aquelles feines de transport -sobretot traginar verema- que no podien fer-se sense.

3.8 CONCLUSIO

Intentem analitzar els trets que hem anat posant en evidència al llarg d'aquest capítol:

A/ Al Bages, com arreu de Catalunya, la propietat estava fragmentada en dos dominis: el directe i l'útil. Per un procés històric determinat en el qual no hem entrat, el domini útil es va convertir en el realment dinàmic de la societat bagenca i el directe, subsidiari d'aquest. En realitat, la relació entre ambdós es concretava en el cobrament de censos, lluïsmes i l'exercici del dret de fadija que, a la pràctica, s'exercí poc. L'útil en canvi, era el que podia comprar i vendre, partir, empenyorar etc.

Hem demostrat la coincidència entre senyoriu jurisdiccional i domini directe especialment en els senyorius laics i eclesiàstics, mentre en el real, el domini directe pertanyia sovint a institucions eclesiàstiques, de forma normalment fragmentada. Els nobles residien tots fora de Manresa -especialment a Barcelona- mentre que els centres eclesiàstics amb domini directe eren de la comarca (St. Benet de Bages, L'Estany, Monestir de Montserrat o amb control administratiu com el Bisbe de Vic) i tenien a més els dominis més homogenis.

B/ El domini útil era el realment dinàmic i es consolidà en el s. XIX com a propietat absoluta, per tant, a partir d'aquest hem reconstruït l'estructura de la propietat. Dos elements condicionen la seva evolució:

-una estructura prèvia de masos damunt la qual es desenvolupà l'evolució posterior.

-la Ciutat de Manresa, que per la seva activitat urbana i per comptar amb una àrea de regadiu molt important, presentarà un accés a la terra totalment diferenciat de la resta.

A nivell geogràfic, es poden definir dues estructures de la propietat clarament diferenciades i amb una gradació entre elles; els pobles del Pla de Bages i els de l'Alt Bages. El punt de partida és idèntic: una xarxa de masos, en la que el creixement de la població incidí de forma diferent.

a/ el Pla de Bages: Tres trets fonamentals:

-Es majoritària la MPP -fins i tot la petita propietat (de 8,25 a 16,5Q) és inexistent. El seu accés a la terra es limita a un hort en les àrees de regadiu del municipi o a una petita parcel·la de secà que a vegades actua d'hort de secà, i a vegades, com a tal secà. El desenvolupament d'aquest grup és més gran als pobles que ja han crescut a nivell urbanístic (Navarcles, Artés) i menys en els llocs on tot just comença (Rajadell o Rocafort).

-Aparició d'un grup de propietaris mitjans que esdevé més important segons el desenvolupament urbà del municipi. Grup inestable amb individus que es consolidaran i altres que s'ensorraran, però totalment vinculats a la sort dels petits pagesos. A Navarcles hem pogut precisar els seus orígens en les famílies que van aparèixer en el s. XVII i van aconseguir el seu status a la primera meitat del s. XVIII, tal vegada amb la crisi d'alguns masos.

-Els masos són el punt de partida constant de referència. Són els grans propietaris i controlen la major part (sempre per damunt del 80%) de la terra del municipi. Controlen gairebé tot el cereal de secà -en forma de quintanes són els únics que en conreaven- l'olivera i la totalitat del bosc i l'erm. Aparentment controlen també tota la vinya, però en realitat, és conreada pels MPP mitjançant el contracte de rabassa morta.

Aquesta estructura definida té uns mínims i uns màxims i una evolució cronològica que, en línies generals evoluciona del mínim al màxim. La situació menys evolucionada coincideix amb aquella de mínim desenvolupament urbà: molt pocs MPP, escassa presència de la propietat mitjana i domini aclaparador dels masos. Quan el bosc té en els masos un pes exagerat estem davant d'una estructura poc desenvolupada. Al contrari, els pobles més urbanitzats, presenten més MPP, una pagesia mitjana i els masos tenen poc bosc i la vinya ocupa bona part de les seves terres. A nivell cronològic hem constatat com s'evoluciona a poc a poc, de la primera a la segona situació.

La urbanització no és tant una causa com un efecte: la MPP és la que urbanitza els pobles i fa l'esforç per adquirir la casa i l'hort que necessita. I, quants més MPP menys bosc, perquè són també els que roten els boscos i planten les vinyes.

Artés i Navarres representen el punt màxim d'arribada i Rocafort i Rajadell, el mínim de sortida.

b/ L'Alt Bages. En aquest cas la MPP i la petita propietat no accedeix a la propietat de la terra. Gairebé la totalitat de la terra és en mans dels masos. Aquests, en lloc de fragmentar-se alguns d'ells per donar lloc a un nucli urbà, prefereixen cedir per contracte de masoveria una casa i una petita porció de terreny perquè aquells s'instal·lin.

La diferència fonamental està en què per una banda, el petit pagès no accedeix en propietat a una petita parcel·la i, per l'altra, que el poblament és radicalment diferent (dispers en petits masos, en lloc de concentrat en un nucli urbà). Aquest és l'exemple de Castelladral.

c/ Manresa. És el cas de desenvolupament urbà més important de la comarca. A les rodalies del terme municipal trobem també l'antiga estructura de masos que sobreviurà fins el segle XIX, però a la vora de la Ciutat, la característica fonamental és la fragmentació de la terra, almenys el 1737, punt de partida. Al llarg del període estudiat cal assenyalar sobretot:

-la progressiva concentració de terres en mans dels grups dominants de la Ciutat (feblesa de la mitjana propietat, pèrdua de pes dels petits etc.)

-l'acumulació brutal de terres de regadiu a mans de la burgesia urbana industrial i petita noblesa, conscient que eren les millors terres i damunt les quals s'inicià el procés especulatiu en el creixement urbà de la Ciutat.

-la pagesia i la menestralia urbana eren els grups que les conreaven mitjançant l'arrendament en diner de les terres de regadiu i a rabassa les vinyes de les rodalies.

c/ Les fonts utilitzades han permès estudiar, en part, l'estructura de l'explotació de la terra, la qual està relacionada amb els trets definits abans. L'explotació de la terra s'ha realitzat mitjançant tres contractes:

-de masoveria. Accés d'un pagès a l'explotació d'un mas que no és seu. Passa a assumir el paper de l'amo, amb el mateix sistema de conreus, sols que amb el pagament d'una part de fruits. És aquest un fenomen important perquè al llarg del període estudiat, els masos conreats pel propietari disminuiran, per diversos motius, en benefici dels masovers; en canvi, no canviarà ni el paisatge agrari ni les formes i mètodes de conreu.

-de rabassa. Els abundantíssims MPP amb una petitíssima parcel·la d'hort, accediran a la terra dels masos mitjançant aquest contracte, en forma però de petites parcel·les, amb l'obligació de plantar vinya i amb el pagament d'una part de fruits, normalment el quart.

-d'arrendament en diner. Reservat com hem dit al regadiu de Manresa.

Solament hem utilitzat el contracte de rabassa morta per definir l'estructura de l'explotació (d'altra banda el més important) i per l'Alt Bages, poc en podem dir, a conseqüència precisament del tipus de poblament. Els trets més rellevants són:

-L'accés a la terra permet que els MPP es converteixin ara en petits explotadors. És significatiu, que molts d'ells són encara MPE. I d'aquí hem d'extreure una conclusió molt important pel nostre treball: la petita pagesia, malgrat accedir a la terra dels masos per la via de la rabassa no explotará la quantitat de terres suficients per poder subsistir. D'aquest fenomen se'n deriva, per una banda, la necessitat d'accedir a d'altres activitats no agràries (la dona en el treball tèxtil, per exemple) i, per l'altra, que aquesta pagesia estarà estructuralment endeutada al no accedir a la quantitat de terra suficient.

-L'explotació mitjana destaca en els pobles més urbanitzats.

-La gran explotació continua essent els masos -alguns amb masover-. Aquests han quedat amb les quintanes de cereal, oliveres, les vinyes que podia assumir el mas, el bosc i l'erm. Aquest és, però el que permet que el nombre de rabassaires vagi augmentant, fins aquell moment que es posa en perill l'equilibri del mas i de tot el sistema de conreu.

Com hem vist en la propietat topem també amb uns mínims i uns màxims. El desenvolupament de la MPP va acompanyat de l'augment de les terres a rabassa, l'augment de l'àrea plantada de vinya i la disminució del bosc. Així doncs, Rocafort, Rajadell i, en aquest cas Castelladral, tindran aquesta estructura menys desenvolupada que Artés, Navarcles o Calders. De la primera meitat del s. XVIII a la meitat del s. XIX, els diferents indrets del BAGES evolucionaran cap aquest màxim. El punt d'arribada es dedueix dels quadres del capítol 2 sobre expansió de l'àrea vitícola. Les àrees de poblament dispers, sobretot, l'oest bagenc es quedà molt entera en aquest procés.

D/ Finalment hem estudiat la relació bestiar/control de terra, de la qual s'extreuen alguns trets:

-l'escassetat de bestiar ja constatada en el capítol anterior.

-els masos són també els que més bestiar controlen, tant el de tir (bous, muls) com el de carn (ovelles, cabres). Els petits propietaris no en controlen, si exceptuem algun ase.

-Els bous i les cabres són gairebé inexistents, substituïts per les mules, ases i ovelles.

-CAstelladral és l'únic poble on els que no tenen terra controlen bestiar. Cal atribuir-ho a què no hi ha petits propietaris, sinó que són masovers sense terres dels masos. És una conseqüència de les diferències en l'estructura de la propietat.

NOTES CAPÍTOL 3

- (1) MERCADER, J., "L'establiment del Reial Cadastre a Catalunya i la seva fonamentació econòmica i social", Miscel·lània Fontseré, Barcelona, 1961, pp. 295-303; NADAL i FARRERAS, J., "Una font important per a la història econòmica de Catalunya: el Reial Cadastre (1715-1845)", Homenaje al Dr. Juan Reglá Campistol, Barcelona, 1975, Tom II, pp. 209-222 i La introducción del Catastro en Gerona. Contribución al estudio del régimen fiscal en Cataluña en tiempos de Felipe V, Barcelona, 1971; SEGURA MAS, A., "El Cadastre: la seva història (1715-1845) i la seva importància com a font documental", Estudis d'Història Agrària nº 4 (1982), pp. 129-144.
- (2) Deixem de banda en aquestes reflexions sobre la font la documentació que genera l'aplicació del Real i del Ganancial.
- (3) Vegeu pel cas de Manresa, FERRER ALÓS, Ll., Conreus, accés a la terra i proletarització a Manresa en el s. XVIII, Memòria de Llicenciatura Universitat de Barcelona, 1980. Aquest tipus de material es troba també a València amb els mateixos trets i ha estat utilitzat per HERNANDEZ, J.- ROMERO, J., Feudalidad, burguesía y campesinado en la huerta de Valencia, València, 1980, pp. 29-39.
- (4) Es el cas d'Artés el 1774 (AMA) i de Navarres el 1816 (AMN).
- (5) Sobre l'ocultació diferencial vegeu BARBAZA, Y., Paysage humain de la Costa Brava, Paris, 1966, p. 254; GARRABOU, R., La evolución de la estructura agraria de la Segarra desde el siglo XVIII hasta nuestros días, Memòria de Llicenciatura, Universitat de Barcelona, 1962, p. 29; SEGURA, A.- SUAU, J., "Metodología para el estudio de la estructura de la propiedad agraria en Cataluña (s. XVIII-XIX)", II Jornadas de Metodología de la historia, Cáceres, 1981, mecanografiat i FERRER, Ll., Cit.
De totes maneres no s'ha fet un estudi precís sobre el tema a Catalunya. A Galícia, per exemple, s'ha intentat posar en relació parcel·les mesurades en els Protocols Notarials i en el Cadastre d'Ensenada. L'ocultació que se'n despremia era homogènia entre tots els grups. PEREZ GARCIA, J.M., "Fuentes de control de los catastros fiscales: las escrituras de protocolos", I Jornadas de Metodología Aplicada a las Ciencias Históricas, Vol. III, 1975, pp. 203-212.
- (6) GIRALT, E., "Evolució de l'agricultura al Penedès. Del Cadastre de 1717 a l'època actual", Actes i comunicacions de la I Assemblea Intercomarcal Penedès i Conca d'Odena, 1952, p. 174; MARTINEZ SHAW, C., "La economia de Riudoms en la primera mitad del siglo XVIII", I Col·loqui d'Història Agrària, Barcelona, 1978, mecanografiat; LLOBET, S., "De geografia agraria en la comarca del Maresme", Estudios Geográficos, nº 58 (1955), p. 44.
- (7) LLOBET, cit. p. 41; SEGURA, A. "El Cadastre...", cit. p. 141.
- (8) FERRER, Ll.- SEGURA, A., "Conreus, rendiments i accés a la terra a la vila de Berga a començaments del s. XVIII", Revista. Centre d'Estudis Berquedans, Nº 1 (1982), p. 139.
- (9) Les dades demogràfiques del segle XVIII que aporta Vilar per municipis són el resultat d'agrupar parròquies. Al Bages, el resultat d'agrupar dues o més parròquies per constituir un municipi equival al 51,4% del total (18 sobre 35). VILAR, P., Catalunya dins l'Espanya Moderna, Bar-

celona, 1965-1968, Vol. III, pp. 164-165. Els Lligalls Cadastres Pobles de l'AHCM també ho posen de manifest.

- (10) FERRER, Ll., Conreus..., cit.; HERNANDEZ-ROMERO, cit. pp. 38-39.
- (11) Còpia de Catastro de la Ciudad de Manresa... Recanacio de 1735, AHCM. A 1816 hi va haver un intent de posar-la al dia però el document que en resultà no és utilitzable. No se'n feu cap altra. El 1832, encara es basava en la de 1735.
- (12) Vegeu Lligalls Cadastres Pobles, AHCM.
- (13) Podem aportar molts exemples. CARDÓ, J., L'evolució dels conreus del Camp de Tarragona a partir del segle XVIII, Valls, 1983, utilitza els següents cadastres:

Alcover 1739	Reus 1716 / 1727
Brafin 1734	Riudecanyes 1733 / 1820
Montfeni 1734	Riudecols 1764 / 1817
Pla de Sta. Maria 1738	Riudoms 1763
Puigpelat 1748	Selva del Camp 1724
Vallmoll 1828	Vilaplana 1716 / 1732
Valls 1729 / 1827	Vinyols 1732
Vilabella 1732 / 1818	Pratdip 1741 / 1797
Vilarodona 1779	Altafulla 1777
Cabra del Camp 1722	La Canonja 1776
Montral 1729	Constantí 1730
L'Aleixar 1732 / 1761	Tarragona 1724 / 1775
Alforja 1756	Torredembarra 1734
Cambrils 1745	Vilaseca de Solcina 1725 / 1828

pp. 583-610. J. CARDÓ va córrer tots els Ajuntaments i va trobar només aquests. N'hi havia d'altres? Hom sospita que, a poc a poc, els pobles van fer un cadastre ben fet, en diferents anys que els va servir gairebé fins els amirallaments. S. LLOBET en el Maresme es troba amb aixó mateix(cit. p. 43):

Alella 1784	Arenys 1737
Premià 1719	St. Cebrià de Vall Alta 1771
Mataró 1720	Pineda 1737

- (14) FERRER, Ll., Conreus..., cit. i SEGURA, A.-SUAU, J., "Metodología..." cit. p. 6.
- (15) Podem posar un exemple: el Dr. Josep Oliva de Santpedor estableix a Joan Obradors, pagès de Castelladral el Mas Garrigueu. En els pactes s'acorda que el metge pagarà 11 s. 3d. pel cadastre i la resta la pagarà el pagès establert. Si hi ha augments els pagaran a mitges (Not. J. MAS, 1769-1770, 11-II-1770, fols 24-25). Ara bé, en el Cadastre de Castelladral hi figura el metge de Santpedor, no el pagès establert. Lligall Cadastres Pobles, AHCM.
- (16) Algunes vegades sí. Al Bages, per exemple, coneixem el cadastre de Navarcles de 1816 que aporta els rabassaires (AMN) i coneixem un treball sobre la Garriga que s'elabora amb un cadastre de 1716 que també els aporta.
- (17) Vegeu NADAL, "Una font...", cit. p. 217; MERCADER, J. "L'establiment..." cit. p. 303; VIVES I CEBRIA, P.N., Traducción al castellano de los usages y demas derechos de Cataluña que no estan derogados o no son notoriamente inútiles, Barcelona, 1833, Vol. II, pp. 17-18.
- (18) Enquesta de Navarcles, 1716. AMN. Vilar va posar moltes esperances en aquesta enquesta que no va trobar; moltes més que en el Cadastre del qual dubtava de la seva utilitat com a font. VILAR, P., Catalunya..., cit. Vol. III, pp. 189-191. La d'Esplugues de Llobregat també ha estat tre-

- ballada, CARBONELL, E., Esplugues de Llobregat, Barcelona, 1949, pp. 115-118.
- (19) Berga, Sitges, la Segarra, Premià i Cadaqués. Els documents utilitzats solen ésser posteriors: CARDÓ, de 28 pobles sols en dos utilitza els de 1716. V. nota 13.
- (20) Llibre del Reial Cadastre, 1722. AHCM.
- (21) VIVES, cit. p. 16.
- (22) Sense que la llista pretengui ésser exhaustiva podem assenyalar: Castelló de Farfanya (1734), Arenys (1737), Pineda (1737), Vilanova (1739), St. Feliu de Guixols (1736), Begur (1736), Vimbodí (1739), etc.
- (23) Lligalls Cadastres Pobles, AHCM.
- (24) CARDÓ, J., L'evolució..., cit.
- (25) Cadastre de 1816, AMN.
- (26) Repartiment de 1816 de Manresa, AHCM.
- (27) Els pobles que fan recanació són: Artés, Avinyó, Balsareny, Calders, Castellnou, St. Fruitós de Bages, Gaià, Moià, Monistrol de Calders, Sta. Eugènia de Relat, Santpedor i Sallent. Com es pot observar, els nuclis més importants de població.
- (28) És aquest el cas de Vallformosa amb tres declaracions: Salvador Raurich, pagès, Francesc Illa, notari de Ripoll i Sebastià Servitja, pagès. Cada un posseeix 14 jornals de secà. 3 jornals de vinya, 1/2 q. d'hort, 3 q. d'olivera, 5 q. de novals i 114 jornals de bosc/erm/roques, excepte en Raurich que no té olivera. Cadastre de Vallformosa, 1741, AHCM.
- (29) Cadastre d'Artés, 1774. AMA.
- (30) A Calders, els lligalls de l'Arxiu Municipal eren apilotonats darrera carretons de paleta, senyals de trànsit, sacs de guix i sols els llibres ben enquardenats es guardaven al despatx de l'alcalde.
- (31) A Catalunya com a font per a l'estudi de la propietat agrària han estat poc utilitzats. Aquests són els treballs: BARBAZA, Y., cit.; GARRABOU, R., cit.; TRIBO, G., De l'arrencada del s. XVIII a les transformacions agràries actuals: el cas de Gavà, Memòria de Llicenciatura, Universitat de Barcelona, 1977 i "La propietat agrària a Gavà (s. XVIII-XIX)", L'Avenç nº 68 (Feb. 1984), pp. 74-79; CARDÓ, J., cit...; LLOBET, S., "De geografia agrària en la comarca del Maresme", Estudios Geográficos nº 58 i 59 (1955), pp. 23-71 i 215-297*. Per tal de seguir l'evolució legislativa de la font y aclarir alguns conceptes hom pot consultar els articles "Amillaramiento", Vol. II, pp. 694-701; "Catastro", Vol. V, pp. 335-387; "Contribución territorial", Vol. IX, pp. 313-462 de la Enciclopedia Jurídica Española, Ed. Seix Editor, s.d. Els tractadistes jurídics favorables a la implantació del cadastre parcel·lari, com a mecanisme més fiable per implantar la contribució territorial, varen reflexionar i criticar els amillaraments. Alguns treballs: LORA, La hacienda y el catastro, Madrid, Imp. de el Liberal, 1881; TORRES MUÑOZ, I., Catastro general parcelario y mapa topográfico, Imp. de los Hijos de M.G. Hernandez, 1902; ALCARAZ MARTÍNEZ, E., El catastro español, Biblioteca Agrícola Salvat, Barcelona, 1933; GARCIA BADELL, G., El catastro de la riqueza rústica en España, Ministerio de Agricultura, Madrid, s.d. La utilització dels amillaraments com a font per l'estudi de l'estructura de la propietat ha estat feta per AZAGRA

ROS, J., "De los padrones de riqueza como fuente para la historia agraria del siglo XIX", Estudios de Historia de Valencia, Universidad de Valencia, pp. 415-432 i "Fiscalidad directa sobre el mundo rural valenciano en la segunda mitad del siglo XIX", Estudis d'Història Contemporània del País Valencià, nº 2 (1980) pp. 257-289. Una crítica de la seva fiabilitat FONTANA, J., La Revolución Liberal (Política y Hacienda 1833-1845), Barcelona 1977, pp. 331 i ss. I un excel·lent estudi sobre la utilització d'aquesta documentació per a l'estudi de la propietat urbana és el de LOPEZ, M.-TATGER, M., "Fuentes fiscales y registrales para el estudio de la estructura urbana en el siglo XIX", Comunicació presentada al 2º Simposio de Urbanismo e Historia Urbana, Madrid, febrero de 1982 (en premsa). Aquest treball també detalla com es confeccionaven els amillaraments igual que el de BERNAL, A.M.-DRAIN, M., Les campagnes sevillaines au XIX et XX siècle, Paris, 1975, pp. 65 i 66. Des del punt de vista jurídic, el millor treball sobre la Reforma de Mon és el de ESTAPE, F., La reforma tributaria de 1845, Madrid, 1971. Altres treballs que utilitzen els amillaraments sense ésser exhaustius: CRUZ VILLALON, J., Propiedad y uso de la tierra en la Baja Andalucía. Carmona, siglo XVIII-XX, Madrid, 1980; BERNAL, A.M., La lucha por la tierra en la crisis del Antiguo Régimen, Madrid, 1979; VILLARES, R., La propiedad de la tierra en Galicia 1500-1936, Madrid, 1982; G.A. de REPARAZ, "Les sources de la géographie rurale espagnole et leur utilisation dans quelques travaux récents", Méditerranée nº 4, 1964; ROMERO, J. "Les estructuras de propiedad de la tierra i de les unitats d'explotació al País Valencià. Mètode i fonts per al seu estudi" a Economia Agrària i Història Local. I Assemblea d'Història de la Ribera, València, 1981, pp. 161-183.

*FERRER, Ll.-SEGURA, A.-SUAU, J., "Confecció dels "amillaraments" i poder local: els municipis del Pla de Barcelona, 1851-1874)", a III Jornades d'Estudis d'Història Local, Mallorca, 1983 (en premsa).

- (33) Els intents d'imposar un tipus de contribució que gravés la riquesa de cadascú a tot l'Estat Espanyol, després d'implantar-lo als Països Catalans, foren diversos. Cal assenyalar el Cadastre d'Ensenada (V. MATILLA TASCÓN, A., La única contribución y el Catastro de Ensenada, Madrid 1947) i els intents de Garay a començaments del s. XIX que van tenir efectes desiguals en el país. LOPEZ, M.-TATGER, M., cit. exposen que a Mallorca va ésser aplicat a tota la illa, mentre que a Catalunya no va dur-se a terme perquè ja existia.
- (34) V. CARDÓ, J., cit., pp. 582-610 i S. LLOBET, cit. nº 59, pp. 291-292.
- (35) Aquests plans foren: Plan de la Comisión General de Estadística constituida en 1856, Plan General de la Junta General de Estadística en 1865, Plan de la Dirección General de Estadística en 1869 i Plan del Instituto Geográfico y Estadístico. V. TORRES MUÑOZ, I., cit. pp. 171-180.
- (36) GARCIA BADELL, cit. pp. 52-53; LORA, cit. pp. 125-131 assenyala també tres vies de frau: en la declaració jurada (podia declarar-se el que es volia), en la classificació (en generalitzar les classes i qualitats els valors extrems són elevats) i en la valoració en calcular el producte líquid per parcel·la.
- (37) TORRES MUÑOZ assenyala que "después de publicado el Reglamento de 1876 para los amillaramientos vigentes, algunos pueblos, bastantes en número, acariciaron la idea de proceder a la medición de sus respectivos territorios y aun algunos de ellos llevaron adelante su pensamien-

- to, particularment en la província de Lérida". Indica també que a les Balears és molt estrany l'Ajuntament que en alguna paret del seu sal  de sessions té un pla parcel.lari del seu terme municipal. Cit. p. 257. Aquest mateix fenomen l'hem pogut comprovar a Artés i influí en la qualitat de l'amillament de 1872.
- (38) AZAGRA, J., "De los padrones...", cit. pp. 419-424.
- (39) A aquesta conclusió hi arriben també, AZAGRA, Id. pp. 422-423 i BARBAZA, Y., cit., pp. 274-276.
- (40) DDAA, El Bages. Aproximació al medi natural i humà de la comarca, Barcelona, 1980, p. 467.
- (41) MOXO, S., La disolució del régimen señorial en España, Madrid, 1965.
- (42) Per Galícia, V. VILLARES, R., cit., pp. 250-308 i per Catalunya, BORRELL I MACIA, Los censos enfit uticos en Cataluña, Barcelona, 1948, pp. 219-247; PESET, M. Dos ensayos sobre la propiedad de la tierra, Madrid, 1982.
- (43) VILLARES, R., cit., pp. 203-214.
- (44) A Catalunya alguns treballs han utilitzat els capbreus per^a l'estudi de l'agricultura: FERNANDEZ DE CASTRO, J., "Notas agrarias obtenidas de la lectura de un capbreu del siglo XVI", I Coloqui d'Història Agrària, Barcelona 1978 (mecanografiat); FELIU MONTFORT, G., "L'estudi serial dels capbreus com a font per a la història agrària", id. ; JORDA, A., Barenys y Emprius de Salou a finales del siglo XVII. La recuperación de la zona a la vida econòmica de Vilaseca analizados a través de "capbreus", Memòria de Licenciatura, Universidad de Barcelona. En la línia que nosaltres els utilitzarem cal destacar el treball de BENITEZ SANCHEZ BLANCO, R., "Formas de transmisión de la propiedad en el País Valenciano (s. XVII-XVIII). Aproximación metodol gica a un nuevo tratamiento de una fuente notarial cl sica: los cabreves" a Actas del II Coloquio de Metodología Hist rica Aplicada. La Documentación notarial y la Historia, Universidad de Santiago de Compostela, Salamanca, 1984, Vol. I, pp. 353-370.
- (45) SERRA, E., "Evolució d'un patrimoni nobiliari català durant els segles XVII i XVIII. El patrimoni nobiliari dels Sentmenat", Recerques n  5, (1975), p. 58.
- (46) FELIU, G. distingeix els capbreus de rendes i els capbreus de senyoria i rendes. Aquests darrers són els que engloben tot un poble o una zona determinada i són útils per^v conèixer l'estructura de la propietat, cit.
- (47) V. BENITEZ SANCHEZ BLANCO, cit.
- (48) Capbreus de Navarcles, 1338, 1505, 1596, 1687 i 1779-1781, AHSB.
- (49) VERGOPOULOS, K., Le capitalisme difforme et la nouvelle question agraire. L'exemple de la Gr ce Moderne, Paris, 1977, pp. 139-155; SERVOLIN, Cl., "Aspectos económicos de la absorción de la agricultura en el modo de producción capitalista", Zona Abierta n  12 (1977), pp. 108-132.
- (50) SUAU, J., La pagesia mallorquina al segle XVIII i primera meitat del segle XIX, Memòria de Doctorat, Universitat de Barcelona, 1979, 259-260.
- (51) Les fonts també ajuden a aquesta opció. El car cter gairebé absolut d'aquesta propietat es concreta en la seva aparició sempre en els cadastres i "amillaments". Vilar qualifica aquest tipus de possessió de "quasi-propietat". VILAR, P., Catalunya..., Vol. III, pp. 557-559.

- (52) Per posar alguns exemples: VICEDO, E., "Propietat, accés a la terra i distribució dels ingressos a Lleida en el s. XVIII", Recerques nº 12 (1982), p. 61; TRIBO, G., De l'arrencada..., cit. i BARBAZA, Y., Le paysage..., cit. p. 266.
- (53) LLOBET, S., cit. nº 59, pp. 248-268.
- (54) Els treballs sobre el cadastre elaborats al Departament d'Història Moderna de Tarragona segueixen aquest mètode. Gairebé el que es publica és el cadastre i és el lector qui ha de fer els grups que cregui adients.
- (55) Per exemple HERNANDEZ-ROMERO, cit. pp. 50-51 elabora els següents grups: -0,5/ 0,5 a 1/ 1 a 2/ 2 a 3/ 3 a 4/ 4 a 5/ 5 a 10/ 10 a 30/ 30 a 50/ + de 50.
- (56) AZAGRA, J., "De los padrones..." cit. p. 425.
- (57) Igual opinen LAURENT, R., Les vigneron de la Côte d'Or au XIX siècle, Paris, 1957, Vol. I, pp. 21-24; GOUJON, P., Le vignoble de Saône et Loire au XIX siècle (1815-1870), Lyon 1973, p. 118 i SEGURA, A. "En torno al Primer Col.loqui d'Història Agrària", Agricultura y Sociedad nº 11, p. 268.
- (58) GOUJON, P., Le vignoble..., cit, pp. 116-117.
- (59) GOUJON, P., cit. p. 119 ; LAURENT, cit. p. 24.
- (60) "Relación del reparto por menor...", Repartiment de 1737 a Manresa. AHCM.
- (61) El lloc on el regadiu era més important, és a Manresa (20%). Caldrà estudiar en quins grups socials predominava ja que els rendiments eren molt més elevats en el regadiu que en el secà.
- (62) PECH, R., Entreprise viticole et capitalisme en Languedoc-Roussillon du phylloxera aux crises de mévente, Toulouse, 1975, pp. 45-47.
- (63) LAURENT, R., cit. pp. 21-24.
- (64) GOUJON, P., cit. pp. 118.
- (65) PIQUERAS, J., La vid y el vino en el País Valenciano, Valencia, 1981, p. 181
- (66) GOUBERT, P., Cent mille provinciaux au XVII siècle, Paris, 1968, p. 195.
- (67) GOUJON, P., cit. p. 387.
- (68) El mateix que passa al Bages, passa al Pla de Barcelona. V. FERRER-SEGURA-SUAU, "Confecció...", cit.
- (69) És el que va passar-nos a Navarcles en utilitzar el cens de població de 1857, AMN.
- (70) VOVELLE, M., Ville et campagne au 18è siècle: Chartres et la Beauce, Paris, 1980, p. 153.
- (71) Coincidim essencialment amb BARBAZA, Y., Le paysage..., cit. pp. 304-306.
- (72) Capbreu de St. Fruitós de Bages, 1789-1791, AHSB i, sobretot, la constitució del C/ Padró al mateix estil que els carrers de Navarcles que hem vist en el capítol 1.
- (73) V. Capítol 5.

- (74) Els censos de població poden aproximar-nos als masos on hi vivien masovers perquè han estat elaborats a partir de declaracions de les unitats familiars. Però cal recórrer als arxius municipals i ja hem assenyalat els problemes.
- (75) Per exemple el cadastre de Navarcles de 1816, AMN.
- (76) CLAVERO, B., Mayorazgo y propiedad feudal en Castilla (1369-1836), Madrid 1974, p. 5.
- (77) RUIZ TORRES, P., Señores y propietarios. Cambio social en el Sur del País Valenciano, Valencia, 1981, pp. 21-42.
- (78) PESET, M., cit. p. 162.
- (79) VILLARES diu: "...entendemos la propiedad como una articulación entre dominio útil (...) y el dominio directo que puede ser múltiple y escalonado, cuyo origen está en la existencia de un contrato agrario y la percepción de una renta", cit. p. 12.
- (80) BERNAL, A.M., La lucha..., cit. pp. 33-38 i PESET, cit. p. 194.
- (81) El 1926 es promulgà la llei que abolia els foros prèvia redempció i a 1945, la llei que abolia l'emfiteusi.
- (82) CLAVERO, cit. pp. 279-285.
- (83) PESET, cit. pp. 20-23.
- (84) V. nota 17.
- (85) TOS Y URGELLES, J., Tratado de la capbreuación segun el derecho y estilo del Principado de Cataluña, Barcelona, 1826, pp. 74-86. El càlcul de l'augment del cens era el següent: es pagava llluïsmes i es calculava la trentena part d'aquell que equivalia al cens que s'augmentava. Per exemple:
-Preu peça de terra=	1000 ll.	
-Lluïsmes	=	100 ll. (el 10% es pagava al Bages)
-Cens que s'augmenta=	100/30	3 ll. 6s. 10d.
-Nou cens:		<u>Cens antic + 3 ll. 6s. 10d.</u>
- (86) Llibre Mestre de censals de la Seu de Manresa. AHSM.
- (87) Artés, Revista Vincit nº 11 (Set. 1962).
- (88) CLAPERS, J., Notes històriques de St. Joan d'Avinyó, Manresa, 1932, p. 6
- (89) CAMPS I ARBOIX, J., Les cases pairals catalanes, 1977 (5), p. 136.
- (90) GALOBART I BADAL, J., "El Castell de castelgalí, nou jaciment ibèric al Bages", Dovella nº 9, 40-43.
- (91) FERRER, Ll., Plànol-quia de Navarcles, Navarcles, 1981 i SOLA, F., Navarcles. Notes històriques, Navarcles, 1910, pp. 37-39.
- (92) "Itinerari. Rocafort i Pont de Vilomara", Dovella nº 9, p. 38.
- (93) Sallent a l'abast, Sallent, 1982, pp. 37-44. SOLA, F., Història de Sallent, Vic, 1920, pp. 52-68.
- (94) PLANAS, J., Les Planes de St. Mateu. Una casa pairal, Barcelona, 1969 p. 13.
- (95) Dª Ignàcia de Soler era filla del Noble Sr. D. Ignacio de Soler i de Junyent, hereva del senyoriu de St. Mateu. Es casà amb Fernando de

Guzman, coronel dels Exèrcits de Sa Magestat i Corregidor de Manresa.
Not. J.A. SALA, Test. 1756-1772, fols 348-354, 6-IX-1758.

- (96) Llibre Mestre de censals de la Seu. Censal abril nº 10. AHSM.
- (97) SOLÀ I ABADAL, J., Breve reseña histórica de la Iglesia de Ntra. Sra. de la Guia que se venera en la Ciudad de Manresa, Manresa, 1864, p. 67.
- (98) VILA, A., Notícia històrica de la vila de Santpedor, Manresa, 1898, pp. 26-33 i 43-62.
- (99) LLADÓ, J., "Súria", Butlletí del CECB VII (1930-1932), p. 33.
- (100) REGUANT, J., Súria 1871-1873, Memòria de Llicenciatura, Universitat de Barcelona, 1982, p. 26.
- (101) VILA VILAMAYOR, M., Petit compendi de la història i grandeses de St. Vicenç de Castellet, St. Vicenç de Castellet, 1934, pp. 11-12.
- (102) IGLESIES, J., Estadístiques de població de Catalunya en el primer vincenni del segle XVIII, Barcelona, 1974, 3 vol. pp. 834-871.
- (103) Respostes de Manresa al qüestionari de Fco. de Zamora. Man 2468, Pregunta nº 25.
- (104) A Castellnou de Bages, per exemple, el 1718 els senyors són el Bisbe de Vic i la comtessa de Tetembach; en canvi el 1789, només el bisbe de Vic. Però el 1780, en una descripció del terme, el senyor en els aspectes criminals és el Bisbe de Vic i en els civils el Sr. de Cordelles; PLADEVALL, A., "Un cens demogràfic i econòmic del Bisbat de Vic del 1780", Revista Catalana de Geografia, any I, Vol. I, nº 4 (Oct.-Des. 1978), p. 594.
- (105) PLADEVALL, A., cit.
- (106) GIRALT, E., "La propietat i l'explotació de la terra durant el segle XIX" a Història de Catalunya, Vol. V, Barcelona, 1978, p. 40. També a VILAR, P., Catalunya..., cit. Vol. III, p. 499.
- (107) Capbreu de Navarcles 1779-1781 i de St. Fruitós de Bages 1789-1791, AHSB
- (108) Not. RALLAT, 1761, fols 53-57; 27-I-1761; i Not. RALLAT, 1761, fols 62-65; 16-II-1761.
- (109) Not. RAURES, 1770, fols 94-96, 25-VI-1770.
- (110) Els contractes de vendes i rabasses que hem utilitzat han estat els següents: Not. RALLAT 1761, fols 143-145; 39; 8-9; 281-282; 224; 163-164; 85-86; 282-283; 237-238; 49-50; 41-42; 46-48; 100-101; 137-138; 151-152; 37-39; Not. RALLAT, 1768, fols 151-152; Not. RALLAT, 1770, fols 127-129; 208-209; 190; 136-138; 206; 202-203; 215-216; 36-37; 53; 122; 37; Not. RALLAT 1830-1831, fols 14-16.
Not. RAURES 1756, 15-III-1756; Not. RAURES, 1770, fols 106-109; 57-60; 15-17; 34-36; 30-32; 90-93; 240-242; 75-76; 184-186; 103-105; 106; 54-55; Not. RAURES 1790-1791, fols 439-442; 429-431; 107-109; 94-97; 61-66; 252-255; 14-17; 90-92; 341-342.
Not. CASASAYAS, 1770, fols 112-1124; 26-28; 157-159; 114-115.
Not. FERRUSOLA, 1770, fols 18-19; 174-176; 178-179; 80-81.
Not. MASRAMON, 1770, fols 156-158; 121; 132.
Not. ABADAL 1765-1770, forans, fols 440-441
Not. ABADAL, 1770, fols 92-94; 22; 132-133.
Not. MAS 1769-1770, fols 108-109.
Not. MAS CASELLAS, 1789, fols 110; 115.
Not. E. de MAS, 1830, fols 87 i 167-169.
Not. J.A.SALA, 1760, fols 80 i 100; 1758, fol 155 i 1763-1764, fol 100.

Not. MANDRES 1830-1831, fols 50-52.

(111) Laudemios, Tercios y foriscapios 1750-1818. AHSB.

(112) VILAR, P., Catalunya..., vol. III, pp. 519-520.

(113) Capbreu de Manresa, 1727, AHSB i Capbreu de l'Hospital de St. Andreu, AHSB.

(114) Inventari de Manuel Calcina. Not. SOLER, Inv. 1710-1745, 1734.

(115) Cadastre d'Artés, 1774. AMA.

(116) Inventari de Rosa Canadell, 1770. Not. FERRUSOLA, 1770, fols 121-124, 8-III-1770.

(117) Són els següents: Rosa Canadell i Guix, vda. (20,4Q.); Joan Fargas, jornalera (18,3Q.); Jaume Font, jornalera (20,1Q.); Josep Gili i Pla, pagès (32,8Q.); Jaume Quingles (30,1Q.); Joan Vila i Danis, pagès (27,6Q.); Valentí Sellent d'Oristà, (22,3Q.); Joan Posa, paraire (18,4Q.) i Francesc Berenguer, paraire (19Q.).

Sols Jaume Quingles tenia un mas a Viladecavalls, encara que vivia a Artés.

(118) Aquesta és l'extensió dels masos comparada:

	<u>1774</u>	<u>1872</u>
Mas Colomer	57,8	119,3
Mas Canet	51,4	63,-
Mas Casanovas	43,2	100,7
Mas Mas	37,8	24,4
Mas Codinac	45,7	77,2
Mas Soldevila	50,1	130,4
Mas Vila	57,7	245,4
Mas St. Hilari	65,7	232,1

(119) Aquests masos són els següents: Mas St. Hilari propietat de Josep Fuster i Bosch, comerciant de Manresa; el Mas Paloma, propietat de Teresa Vilarrubia de Moià i Mas Vallfusana propietat de Josep Jalec de Balenyà.

(120) Amillament d'Artés, 1872. AMA.

(121) Cadastres de Calders, 1741; Monistrol de Calders, 1741 i Viladecavalls, 1741. Lligall Cadastres Pobles, AHCM.

(122) Aquests eren: Jacint Pineda de Castellterçol (101,1Q), Mas Serra de Navarcles (10,5Q.) i Mas Esciola de Navarcles (17,7Q.).

(123) Ens referim al Mas Bosch, propietat de la Comunitat de Preveres de Moià i el Mas Mussarra, propietat del Rnd. Trias.

(124) Hem agafat aquells masos que s'especifica però n'hi ha d'altres que probablement també fossin en mans de forans: Mas Reixac de Pau Viladclara, Mas Otzetó de Miquel Burgaroles i Mas Domenaga d'Antoni Carner.

(125) Cadastres de Castelladral i de St. Cugat del Racó, 1741. Lligall cadastres Pobles, AHCM.

(126) Per posar uns exemples: Mas Vilajosana (3Q. 2p.); Mas Turbau (3Q. 6q. 1p.); Mas Lafi (4Q. 2p.) i Mas Gusart (21 Q. 2p.).

(127) Manquen Josep Claret de Sallent (5Q. de Bosc i 1Q. de cereal de secà) i Sivilà de Súria (1 Q. de secà).

(128) Cadastre de Navarcles, 1747. Lligall cadastres pobles, AHCM.

(129) Els set que figuren a l'apartat "altres" consten en el cadastre com

a "tierratinientes". Normalment són d'un altre poble però hi tenen terres.

- (130) Cadastre de Navarcles, 1816, AMN.
- (131) Amillament de Navarcles, 1860, AMN.
- (132) Cadastre de Rocafort, 1746. Lligall Cadastres Pobles, AHCM.
- (133) Amillament de Rajadell, 1862, ACA.
- (134) Cadastre de Rocafort, 1741, Lligall Cadastres Pobles, AHCM.
- (135) Els masos dels jesuïtes eren la "Heredad de la Puerta" i el Mas de les Solanes. El de l'Onofre Parera, no indica el nom.
- (136) Amillament de Rocafort, 1861. ACA.
- (137) FERRER, Ll., Conreus..., cit.
- (138) Si apareix en el cadastre l'anotació vinya/secà, considerem la meitat vinya i la meitat conreu de secà.
- (139) Repartiment de 1737, 1789 i Cadastre de 1832. Amillament de Manresa, s.d. (aproximadament 1860). AHCM.
- (140) St. Fruitós, el poble que limita amb Manresa per la banda del Pla, engloba el 53,7% dels propietaris forans de 1789 i el 58,9% de 1832. Controlen, sobretot, parcel·les de vinya (el 83,9% de les terres que tenen a Manresa el 1789, ho eren).
- (141) Són els següents: Josep Amigant, Marqués de Fonollar; Pau Amat, baró de Sant Vicenç de Castellet; Emerenciana de València (propietària del Mas de la Culla); Marqués de Vilana -successor dels Peguera- propietaris del Mas del Guix i Ignasi Llaurador, cavaller.
- (142) Ens referim a Marià Balcells, Francesc Coma, Ignasi March, Llogari Serra i Miquel Cots i Enrich.
- (143) Josep Pejoan (Mas del Xup), Josep Salvans (Mas Oller del Mas) i Joan Torrents de Mataró (Mas Morera).
- (144) Vam fer un intent de destriar el grup a FERRER, Ll., Conreus..., cit. pp. 197-207.
- (145) El 1737, els eclesiàstics considerats individualment eren 33 i controlaven 109,2Q. i el 1789, 98Q. V. FERRER, Ll., Conreus..., cit. pp. 209-210.
- (146) Utilitzem per a aquesta anàlisi els cadastres de Calders, Monistrol de Calders i Viladecavalls. Lligall cadastres Pobles, AHCM i l'Amillament de Calders de 1851, ACA.
- (147) Not. MAS, 1850, fols 683-686, 21-XI-1850.
- (148) VILA, M., Resum històric de la família Solervicens, 1170-1951, Navarcles, 1951 (edició particular).
- (149) Informació directa de la família Serra de Calders.
- (150) Família Soler i Freixau de Cabrianes. Arxiu Privat Soler i Freixau.
- (151) V. FERRER, Ll., "Censals, vendes a carta de gràcia i endeutament pagès al Bages (s. XVIII)", Estudis d'història Agrària nº 4 (1983), pp. 126-127.
- (152) V. nota 147.

- (153) Biografia Família Abadal, AHCM.
- (154) Cúria de Manresa, 1763, AHCM.
- (155) Inventari de Manel Calcina, Not. Soler, Inv. 1710-1745, 1734.
- (156) Not. MASRAMON, 1770, fols 87-119, 24-V/1-VI-1770.
- (157) CARESMAR, Discurso..., pp. 378-379.
- (158) Respostes de Manresa al qüestionari de F. de Zamora. Man 2468. Pregunta nº 47.
- (159) Id. preguntes 50 i 51
- (160) Capbreu de Navarcles 1779-1781, AHSB.
- (161) Cal exceptuar Manresa per la fragmentació de la propietat i la importància del regadiu i Navarcles que tenia les vinyes als pobles de les rodalies.
- (162) GOUJON, P., cit. pp. 118-125 i 140-143.
- (163) LAURENT, R., cit., pp. 21-24 i 55-81.
- (164) Capbreu de 1505, AHSB.
- (165) Fogatge de 1515, Real Patrimoni, A-401, ACA.
- (166) Això es dedueix del llistat de declaracions del Capbreu de Navarcles de 1338 (AHSB) en el qual apareixen: Guillem Bertran, Berengarius de Sollerio Vincenty, Petrus de Granerio i Petrus de Cura.
- (167) Es el cas dels masos Martí i Curta, la meitat dels quals era posseïda pel Mas Torroella i l'altra meitat pel Mas Serra. El propietari d'aquest mas posseïa també el Mas Puigonofre, totalment allunyat del nucli del mas originari o aglutinador (el Mas Rocafort).
- (168) IGLESIES, J., El fogatge de 1553, Barcelona, 1979, p. 477.
- (169) Capbreu de 1596 de Navarcles, AHCM.
- (170) Declaració de Joan Solervicens, pagès al Capbreu de Navarcles de 1687.
- (171) L'hort de Joan Bertran i Fumanya que posseïa en el capbreu de Navarcles de 1779-1781, era un llegat del seu pare Valentí Bertran, amo del Mas Bertran. És un cas clar de fragmentació. Els horts que posseïen Joan Prunés i Valentí Morató, eren VCG de 1751 i 1726, respectivament. No sabem l'història anterior, probablement havien estat comprats al Mas Graner. En aquests casos, la font no permet reconstruir tota la història de les parcel·les.
- (172) Capbreu de Navarcles de 1687, AHSB.
- (173) Declaració de Valentí Escaiola, pagès. Capbreu de Navarcles, 1779-1781, AHSB.
- (174) En l'amillament de 1860 el Mas Torroella ha desaparegut i ens confirma el procés de fragmentació.
- (175) El Mas Bertran, abans del capbreu de 1687, havia segregat set parcel·les per construir casa al C/ Ample i 5 peces de terra. El Mas Rocafort n' havia segregat 10 per casa i sis horts a les hortes de la Riera.
El Mas Aguilar era format pel Mas Puget, el Mas Maurell i part del Mas Torra. El Mas Puget havia cedit tres parcel·les per a cases i el Mas Maurell una per a casa i tres per a petites parcel·les de terra.

- (176) Declaració de Rosa Tàpias, Vda. al capbreu de Navarcles de 1779-1781. AHSB.
- (177) Declaració de Joan Escaiola, pagès al capbreu de Navarcles de 1687. AHSB
- (178) Declaració de Josep Serra i Pahissa, Id.
- (179) Not. ESCORCELL, 1747, fols 157-162, 27-VII-1747.
- (180) Not. ESCORCELL, 1747, fols 210-216, 23-X-1747.
- (181) Not. ESCORCELL, 1747, fols 226-228, 12-XI-1747.
- (182) Not. ESCORCELL, 1747, fols 245-247, 20-XI-1747.
- (183) V. capítol 1, apartat 1.4.
- (184) Els protocols de Not. MONFAR, 1712 i Not. MAS de Santpedor, 1724, no es troben a l'Arxiu Notarial de Manresa i els horts venuts a la dècada de 1730-1740 els registrà el Rector de la Parròquia, l'Arxiu de la qual fou cremat durant la Guerra Civil.
- (185) Not. SALA 1741, fols 184-187, 26-VI-1741.
- (186) Not. SALA, 1741, fols 220, 30-VIII-1741.
- (187) Not. RALLAT, 1743, fols 15-20, 15-I-1743.
- (188) Not. MAS de Santpedor, 1769-1770, fols 91-95, 15-VIII-1770.
- (189) Not. CAMPS de Sallent, 1797, fols 247-251, 15-IX-1797.
- (190) Llibre Mestre de Censals de la Seu. Censal Juliol nº 124. Les 600 ll. se les encarregà Josep Gili d'Artés per pagar el dot de la filla que es casà amb un Vintró. Censal juliol nº 128, AHSM.
- (191) Cadastre de Castellgalí, 1776. Lliqall Cadastres Pobles, AHCM.
- (192) Amillarament de Castellgalí, 1851. ACA.
- (193) ROIG, R., Memoria acompanyatoria del mapa regional vitícola de la Província de Barcelona, Barcelona, 1890, p. 673.
- (194) Not. RALLAT, 1761, fols 290-291, 23-XI-1761.
- (195) Censal novembre nº 218. S'indica: "per pagar als acreedors de Andreu Bosch, pagès de Navarcles, 200 ll. a compliment de 200 ll. del preu de una casa a dit lloch de Navarcles". Llibre Mestre... cit.
- (196) Declaració d'Isidre Guadayol, Capbreu de Navarcles 1779-1781, AHSB.
- (197) Amillarament d'Artés, 1872. AMA.
- (198) Inventari dels béns de Francisco Vintró . APLI.
- (199) Tal vegada plantegem aquí una hipòtesi que surt del marc del nostre treball, és cert; però, tenim la sensació d'un paper actiu d'aquests individus fins i tot de líders de la petita pagesia. Sabem, per exemple, que Valentí Vintró, el 1912 va assistir com a delegat a l'Assemblea de la Unió de Vinyaters de Catalunya, que a Navarcles comptava ja amb 150 socis. BALCELLS, A., El problema agrario..., cit. p. 76 data la seva fundació el 1914 i defineix la Unió com la primera federació de societats agrícoles "se propuso defender los precios del vino y trazó un programa reivindicativo por el cual batallaron hasta la Guerra Civil". No estranya la participació de Valentí Vintró: la seva supervivència com a grup social anava lligada a la reproducció dels petits pagesos vinyataires. Acabats aquets, s'acabava la seva lògica

- interna. A la dècada dels vuitanta, quan la vinya ha desaparegut de Navarcles, els Vintró y el seu patrimoni també han desaparegut.
- (200) Declaració de Francesc Graner. Capbreu de Navarcles, 1779-1781, AHSB.
- (201) Declaració de Jaume Graner. Id.
- (202) És difícil, a vegades, d'identificar les peces de terra que foren declarades el 1687 amb les de 1780. Per exemple, el 1687 apareixen tres horts:
- Hortes al Timoner. Foren comprades a Narcís Pahissa.
 - Hort a les hortes de Navarcles, comprat a Jaume Aguilar, hereu del Mas Aguilar el 1687.
 - 2Q. al Timoner, VCG per Jaume Aguilar, el 1683.
- No sabem la declaració que hem citat el 1780 a quin dels tres correspon. Val a dir que el que interessa és adonar-nos que a finals del s. XVII és la data d'adquisició de les terres.
- (203) Inventari dels béns de Jaume Graner. Not. ABADAL, 1773, 21-III-1773.
- (204) Cadastre de Sallent, 1747. Lliçall Cadastres Pobles, AHCM.
- (205) Cadastre de Castellnou de Bages, 1747. Id.
- (206) Laudemios, tercios y foriscapios de St. Benet de Bages. AHSB.
- (207) Id.
- (208) Cadastre de Navarcles, 1816. AMN.
- (209) V. nota 203.
- (210) Not. CASAS, fol. 202, 26-II-1730.
- (211) Declaració de Miquel Cura. Capbreu de Navarcles de 1687. AHSB.
- (212) Declaració de Joan Cura. Capbreu de Navarcles, 1779-1781. AHSB.
- (213) Cadastre de Navarcles, 1816. AMN.
- (214) Actes Ajuntament de Navarcles. AMN. Coneixem la composició dels Ajuntaments en els anys 1833, 1834, 1835, 1836, 1839, 1841, 1842, 1843, 1844, 1851, 1859 i 1865.
- (215) BADOJA, E., "Procés d'una resistència contra el domini senyorial. El poble de Navarcles contra el Monestir de Sant Benet de Bages (s. XVIII)" ler. Col·loqui d'història Agrària, Barcelona 1978 (mecanografiat).
- (216) Vegeu les corresponents declaracions en els dos capbreus citats.
- (217) Vegeu l'època que firmen Joan i Teresa Gros i Masachs en favor de la Causa Pia per a donzelles pobres maridar fundada a Artés, de 25 ll.. Aquesta quantitat s'estregava cada any a la donzella més pobre que es casés. Not. PORTA 1850, fols 166-167, 25-VII-1850.
- (218) Aquest seqüent d'establiments han estat estudiats més amunt en el capítol 1.4.
- (219) Not. CAMPS de Sallent 1797, fols 329-330, 27-XI-1797. Es firmen dos pactes entre les parts en aquesta VCG: no es podia quitar fins que no haguessin passat cinc anys i havia d'avisar mig any abans de lluir-la per poder replegar el que hi havia a l'hort.
- (220) Laudemios, tercios... cit.
- (221) Mot. MAS CASELLAS, 1802, fols 23-24, 11-I-1802.

- (222) Cadastre de Navarcles de 1816, AMN.
- (223) Utilitzem les declaracions al capbreu dels compradors i l'històric que aquelles donen de les finques. Capbreu de Navarcles 1779-1781, cit.
- (224) Vegeu Capítol 1.4, la formació del C/ Ametller.
- (225) Declaració de Teresa Casanovas, Vda. Capbreu de Navarcles 1779-1781, cit.
- (226) Declaració de Joan Casanovas. Capbreu de Navarcles, 1687. cit.
- (227) Cadastre de Navarcles, 1816. AMN. Posseïa les següents peces de terra: els Plans (3q. 3q.); Camp dels Ametllers (1q. 10q.); Pla del Cos (1q. 8q.) i Hortes de Sta. Margarida (1q. 1p.).
- (228) Amillament de Navarcles, 1860. AMN.
- (229) Vegeu les declaracions de cadascun d'ells al capbreu de Navarcles, 1779-1781, cit.
- (230) Inventari dels béns de Valentí Oliveras, pagès de Navarcles. Not. MAS de Santpedor, 1770, fols 15-16, 3-II-1770.
- (231) Cadastre de Navarcles, 1816. AMN.
- (232) Inventari dels béns de Josep Solà de Navarcles. Not. MAS i COMA, 1849-1850, fols 92-93, 11-IV-1850.
- (233) Amillament de Navarcles, 1860, cit.
- (234) Not. ABADAL, 1791, 15-VIII-1791. AFC. Per l'evolució del susdit carrer vegeu capítol 1.4.
- (235) Not. E. de MAS, 29-VI-1813. AFC.
- (236) Papers privats. AFC.
- (237) Certificat del Rector de Viladecavalls. AFC.
- (238) Not. E. de MAS, 1816, 9-X-1816. AFC.
- (239) El molí d'en Serra havia estat comprat a Salvador Pahissa (Not. COMA, 1820 13-VIII-1820) per Segimon Padró, pagès de Navarcles. El 1827 s'executava contra els béns d'aquest per no haver pagat el lluïsmo. Com veurem després, Segimon Padró era un gendre de Josep Casanovas.
El molí s'havia transformat en fàbrica de cotó. Not. Mariano de MAS, 20-III-1828, AFC.
- (240) Not. Caietà MAS, 1829, 19-VII-1829, AFC.
- (241) Not. GILI, 16-VII-1844, AFC.
- (242) Inventari dels béns de Teresa Casanovas. AFC.
- (243) Judici verbal davant l'alcalde major de Moià. AFC.
- (244) Rebut. AFC.
- (245) Inventari dels béns de Josep Casanovas i Trens. Not. JORDANA, 29-XI-1874. AFC.
- (246) Inventari dels béns de Valentí Casanovas i Ramon. Not. Luis de TRAVY, 26-V-1906. AFC.
- (247) Not. Caietà MAS, 1827, 26-III-1827. AFC.
- (248) Carta de pagament firmada per Manel Casanovas, 6-XII-1846. AFC.
- (249) L'amillament de Manresa de 1853 assenyala una quantitat irrisòria de bestiar (4 ases, 5 matxos, 6 bous, 65 ovelles, 2 porcs i 16 cabres) Aquestes dades són poc fiables i no sembla correcte relacionar-ho amb l'estructura de la propietat.

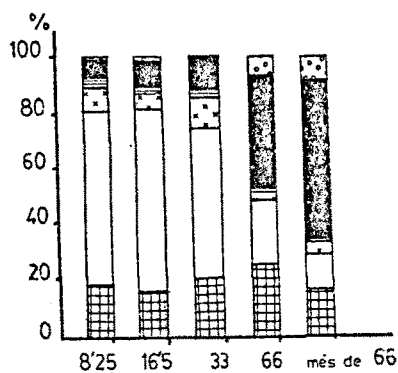
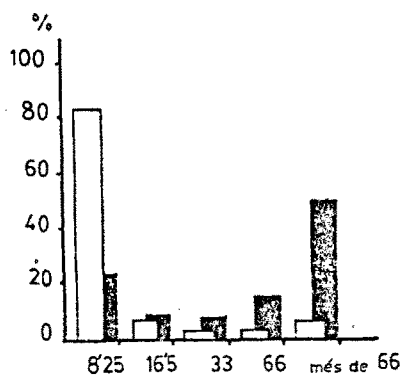
QUADRE 3.5
Estructura de la propietat de la terra en el municipi d'ARTÉS, 1774.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25Q	219	81,1	588,5	20,7	2,69
8,25 a 16,5Q	21	7,8	237,1	8,3	11,29
16,5 a 33Q	9	3,3	209,1	7,4	23,23
33 a 66Q	8	3,-	409,3	14,4	51,16
més de 66Q	13	4,8	1400,8	49,2	107,75
TOTAL	270	100,-	2844,8	100,-	10,54

QUADRE 3.6.

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus, en el municipi d'ARTÉS el 1774.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25Q a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECA	133	94,9	16,1	20	35,2	14,8	9	42,1	20,1	8	103,7	25,3	13	237,4	16,9	513,3
VINYA	149	383,4	65,1	19	158,1	66,7	9	113,8	54,4	8	99,9	24,4	13	174,-	12,4	929,2
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
OLIVERA	75	55,8	9,5	13	18,8	7,9	9	22,6	10,8	7	9,-	2,2	13	38,2	2,7	144,4
HORT	122	16,7	2,8	20	4,7	2,-	9	3,9	1,9	8	3,9	1,-	12	7,2	0,5	36,4
BOSC	33	37,1	6,3	6	18,7	7,9	6	26,7	12,8	8	165,6	40,5	13	824,4	58,9	1072,5
ROQUES	2	0,6	0,1	1	1,6	0,7	---	---	---	7	27,2	6,6	13	119,6	8,5	149,-
TOTAL	219	588,5	100,-	21	237,1	100,-	9	209,1	100,-	8	409,3	100,-	13	1400,8	0,-	2844,8

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3.7

Distribució dels conreus per pobles, segons la propietat de la terra, en el municipi d'ARTÉS, el 1774

POBLE	Pro.	SECA			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Pro.	Exten.	%	Pro.	Exten.	%	Pro.	Exten.	%	Pro.	Exten.	%	Pro.	Exten.	%	Pro.	Exten.	%	Pro.	Exten.	%		
ARTÉS	249	166	446,5	87,-	192	852,6	91,8	---	---	---	111	139,4	96,5	163	33,9	93,1	61	907,5	84,6	19	127,5	85,5	2507,4	88,1
AVINYÓ	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,1	0,1	1	0,1	0,3	---	---	---	---	---	---	0,2	0,05
NAVARCLES	1	---	---	---	1	2,9	0,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,9	0,1
CALDERS	13	12	20,5	4,-	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2	0,3	0,8	1	8,3	0,8	1	0,1	0,0	29,2	1,-
OLO	1	1	0,9	0,2	1	1,2	0,1	---	---	---	1	0,4	0,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,5	0,1
SANTPEDOR	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,1	0,3	---	---	---	---	---	---	0,1	0,05
MANRESA	1	1	14,2	2,8	1	23,5	2,5	---	---	---	1	0,4	0,3	1	0,3	0,8	1	23,9	2,2	1	3,3	2,2	65,7	2,3
MOIÀ	1	1	15,-	2,9	1	19,3	2,1	---	---	---	1	1,2	0,8	1	0,4	1,1	1	59,4	5,9	1	5,-	3,4	100,2	3,5
VIC	2	2	16,2	3,2	2	29,7	3,2	---	---	---	2	2,8	1,8	2	1,3	3,6	2	73,4	6,8	1	13,2	8,9	136,6	4,8
TOTAL	270	183	513,2	100	198	929,2	100	---	---	---	117	144,4	100	171	36,4	100	66	1072,5	100	23	149,1	100	2844,7	100,-

QUADRE 3.10

Distribució dels conreus per professions, segons la propietat de la terra en el municipi d'ARTÉS, el 1774

Professió	P.	SECA			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Prop	Exten.	%	Prop	Exten.	%	Prop	Exten.	%	Prop	Exten.	%	Prop	Exten.	%	Prop	Exten.	%	Prop	Exten.	%		
PAGÈS	24	22	305,9	59,6	22	267,6	28,8	---	---	---	20	50,7	35,1	23	12,2	33,5	20	800,8	74,7	16	118,-	79,2	1555,2	54,7
JORNALER	110	73	64,8	12,6	86	294,9	31,7	---	---	---	42	39,9	27,6	65	10,-	27,5	21	26,8	2,5	1	0,4	0,3	436,8	15,4
ARTESANAT TEXTIL	30	17	34,-	6,6	21	77,7	8,4	---	---	---	12	16,1	11,2	22	4,1	11,3	2	53,9	5,-	1	7,4	5,-	193,2	6,8
ARTESANAT ALTRES	12	8	5,1	1,-	7	16,1	1,7	---	---	---	5	5,3	3,7	9	1,2	3,3	3	3,3	0,3	---	---	---	31,-	1,1
COMERÇ	4	2	1,1	0,2	2	12,-	1,3	---	---	---	1	0,5	0,4	4	0,4	1,1	---	---	---	---	---	---	14,-	0,5
PROF. LIBERALS	3	2	0,3	0,0	1	5,-	0,5	---	---	---	1	0,3	0,2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	5,6	0,2
ECCLESIASTICS	1	1	0,6	0,1	1	1,7	0,2	---	---	---	1	0,8	0,5	2	0,4	1,1	---	---	---	---	---	---	3,5	0,1
NOBLES VIDUES/ DONZELLES	33	21	19,8	3,9	29	116,9	12,6	---	---	---	17	16,6	11,5	19	2,8	7,7	8	6,7	0,6	---	---	---	162,8	5,7
ALTRES DESCONEGUDA	23	14	10,5	2,1	16	40,8	4,4	---	---	---	10	6,7	4,6	13	1,9	5,2	7	16,-	1,5	1	1,6	1,1	77,5	2,7
TOTALS	270	183	513,3	100,-	198	929,2	100	---	---	---	117	144,4	100	171	36,4	100	66	1072,5	100	23	149,-	100	2844,8	100,-

QUADRE 3.13

Distribució dels conreus per pobles segons la propietat de la terra. Propietaris dels municipi d' Artés, l'any 1872

POBLE	Pro.	SECA			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Pro	Exte	%	Pro.	Exte.	%	Pro.	Exte.	%	Pro.	Exte.	%	Pro.	Ext.	%	Pro	Ext.	%	Pro.	Ext.	%		
ARTÉS	237	172	460,-	84,8	160	1993,7	75,2	182	881,2	80,9	111	116,1	87,9	180	144,2	90,1	17	687,4	79,9	9	26,8	75,3	4309,5	78,7
AVINYÓ	4	3	0,9	0,2	2	3,7	1,4	2	0,2	0,02	2	1,2	0,9	1	0,1	0,0	---	---	---	---	---	---	6,1	0,1
NAVARCLES	2	---	---	---	1	61,1	2,3	1	32,5	3,-	---	---	---	2	13,1	8,2	1	12	1,4	1	0,8	2,2	119,5	2,2
CALDERS	5	2	1,8	0,3	3	18,5	0,7	4	10,8	1,-	2	1,3	1,-	2	0,4	0,3	1	0,9	0,	---	---	---	33,7	0,6
OLO	2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2	0,2	0,1	---	---	---	---	---	---	0,2	1
SALLEN	2	1	14,8	2,7	1	45,8	1,7	2	15,-	1,4	1	0,2	0,2	1	0,1	0,1	---	---	---	1	6,6	18,5	82,5	1,5
VIC	1	1	11,5	2,1	1	112,1	4,5	1	38,9	3,6	---	---	---	1	0,3	0,2	1	11	1,3	---	---	---	180,8	3,3
MONISTROL	2	2	0,3	0,1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,1	0,1	---	---	---	---	---	---	0,4	0,01
BARCELONA	1	1	0,02	---	---	---	---	1	0,2	0,02	---	---	---	1	0,2	0,1	---	---	---	---	---	---	0,4	0,01
MANRESA	1	1	16,4	3,-	1	88,3	3,-	1	29,5	2,7	1	5,-	3,8	1	0,5	0,3	1	91,1	10,6	1	1,4	3,8	232,1	4,2
MOIÀ	2	2	37,1	6,8	2	321,9	12,1	2	81,2	7,5	2	8,1	6,1	2	0,8	0,5	2	58,-	-6,7	---	---	---	507,2	9,3
AGUILAR	1	---	---	---	---	---	---	1	0,3	0,03	1	0,2	0,2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	0,5	0,01
TOTAL	260	185	542,8	100	171	2652,1	100	197	1083,8	100	120	132,1	100	194	160,-	100	23	860,4	100	12	35,6	100	5472,8	100

QUADRE 3.8

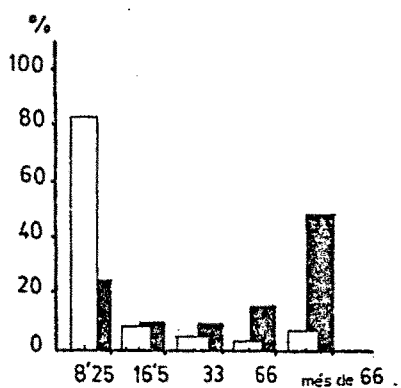
Estructura de la propietat de la terra sense els de fora, en el municipi d'ARTÉS, el 1774.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIÓ	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	203	81,5	567,8	22,6	2,80
8,25 a 16,5 Q.	20	8,-	222,8	8,9	11,14
16,5 a 33 Q.	8	3,2	186,7	7,4	23,34
33 a 66 Q.	7	2,8	343,6	13,7	49,09
més de 66 Q.	11	4,4	1186,3	47,3	107,85
TOTAL	249	100,-	2507,3	100,-	10,07

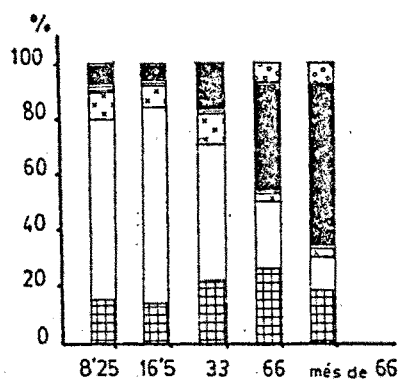
QUADRE 3.9

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus sense els de fora, en el municipi d'ARTÉS, el 1774.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	121	79,3	14,-	19	29,4	13,2	8	39,1	20,9	7	89,4	26,-	11	209,2	17,6	446,4
VINYA	147	379,3	66,8	19	158,1	71,-	8	96,6	51,7	7	76,4	22,2	11	142,2	12,-	852,6
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
OLIVERA	73	55,3	9,7	13	18,8	8,4	8	21,7	11,6	6	18,6	2,5	11	35,-	3,-	139,4
HORT	119	16,4	2,9	19	4,5	2,-	8	3,4	1,8	7	3,6	1,-	10	5,9	0,5	33,8
BOSC	33	37,1	6,5	5	10,5	4,7	5	25,9	13,9	7	141,6	41,2	11	692,5	58,4	907,6
ROQUES	1	0,4	0,1	1	1,6	0,7	---	---	---	6	23,9	7,-	11	101,5	8,6	127,4
TOTAL	203	567,8	100,-	20	222,8	100,-	8	186,7	100,-	7	343,6	100,-	11	1186,3	100,-	2507,3

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3.11

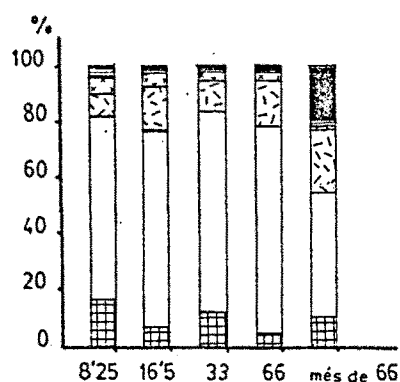
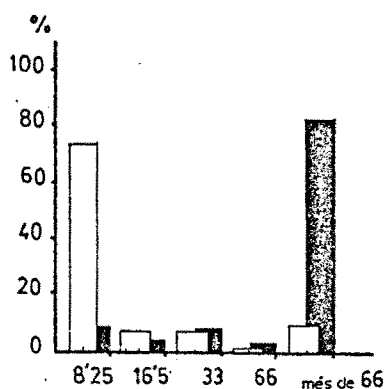
Estructura de la propietat de la terra en el municipi d'ARTES, el 1872.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIÓ	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	200	76,9	412,32	7,5	2,06
8,25 a 16,5 Q.	17	6,5	188,65	3,4	11,1
16,5 a 33 Q.	17	6,5	366,94	6,7	21,6
33 a 66 Q.	2	0,8	97,13	1,8	48,6
més de 66 Q.	24	9,2	4407,5	80,5	183,6
TOTAL	260	100,-	5472,54	100,-	21,05

QUADRE 3.12

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi d'ARTÉS, el 1872.

	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
CONREU	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECA	130	66,7	16,2	14	12,9	6,8	16	43,1	11,7	2	4,1	4,2	23	415,8	9,4	542,6
VINYA	111	249,7	60,6	17	133,6	70,8	17	258,7	70,5	2	71,8	73,9	24	1938,3	44,-	2652,1
REGADIU																
ERM	137	36,4	8,8	17	27,1	14,4	17	42,3	11,5	2	15,2	15,7	24	968,8	22,-	1089,8
OLIVERA	69	30,6	7,4	13	10,9	5,8	16	17,4	4,7	2	4,2	4,3	20	69,-	1,6	132,1
HORT	141	28,6	6,9	15	3,1	1,6	13	4,6	1,3	2	0,8	0,8	23	122,8	2,8	159,9
BOSC				1	1,-	0,5	1	0,9	0,2	1	1,-	1,-	20	857,5	19,5	860,4
ROQUES	1	0,3	0,1										11	35,3	0,8	35,6
TOTAL	200	412,3	100,-	17	188,6	100,-	17	367,-	100,-	2	97,1	100,-	24	4407,5	100,-	5472,5

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

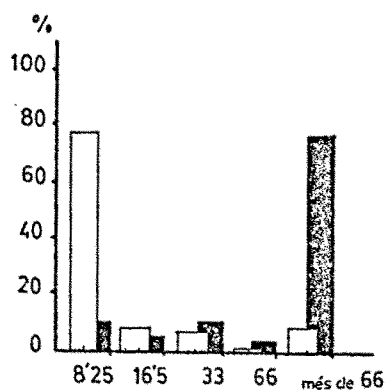
QUADRE 3.14
Estructura de la propietat de la terra sense els de fora,
en el municipi d'ARTES, el 1872.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	184	77,6	395,5	9,2	2,15
8,25 a 16,5 Q.	17	7,2	188,7	4,4	11,1
16,5 a 33 Q.	16	6,8	342,5	7,9	21,4
33 a 66 Q.	2	0,8	97,1	2,3	48,6
més de 66 Q.	18	7,6	3285,7	76,2	182,5
TOTAL	237	100,-	4309,4	100,-	18,2

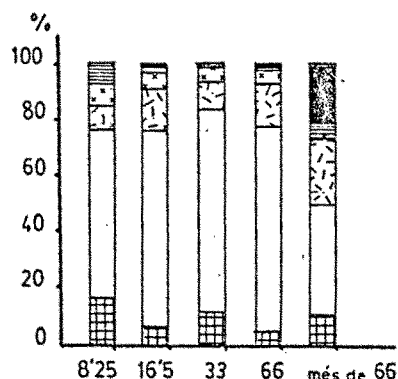
QUADRE 3.15

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus sense els de fora, en el municipi d'ARTES l'any 1872.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	122	63,8	16,1	14	12,9	6,8	16	43,1	12,6	2	4,1	4,2	18	336,1	10,2	460,-
VINYA	107	243,5	61,6	17	133,6	70,8	16	242,7	70,9	2	71,9	74,-	18	1302,-	39,6	1993,7
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	0,-
ERM	129	32,5	8,2	17	27,1	14,4	16	34,7	10,1	2	15,2	15,7	18	771,7	23,5	881,2
OLIVERA	64	28,-	7,1	13	10,9	5,8	16	17,4	5,1	2	4,2	4,3	16	55,7	1,7	116,2
HORT	132	27,4	6,9	15	3,1	1,6	13	4,6	1,3	2	0,7	0,7	18	108,2	3,3	144,-
BOSC	---	---	---	1	1,-	0,5	---	---	---	1	1,-	1,-	15	685,4	20,9	687,4
ROQUES	1	0,3	0,1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	8	26,5	0,8	26,8
TOTAL	184	395,5	100,-	17	188,7	100,-	16	342,5	100,-	2	97,1	100,-	18	3285,7	100,-	4309,4

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3.17

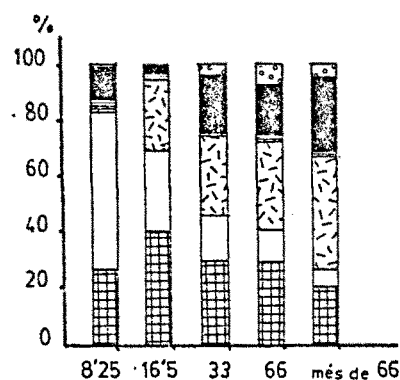
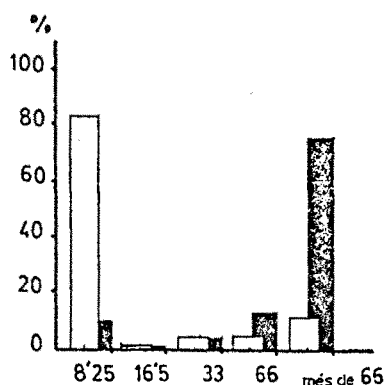
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de CALDERS, el 1741.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	186	81,6	359,1	8,7	1,93
8,25 a 16,5 Q.	3	1,3	30,9	0,8	10,3
16,5 a 33 Q.	6	2,6	142,5	3,4	23,8
33 a 66 Q.	9	4,-	478,5	11,6	53,2
més de 66 Q.	24	10,5	3125,9	75,5	130,2
TOTAL	228	100,-	4136,9	100,-	18,1

QUADRE 3.18

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de CALDERS, el 1741.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECA	82	95,6	26,6	3	12,3	39,8	6	40,8	28,6	9	132,8	27,8	24	616,8	19,7	898,3
VINYA	136	209,6	58,4	3	8,7	28,2	5	21,-	14,7	8	57,1	11,9	21	136,5	4,4	432,9
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	3	3,5	1,-	2	8,-	25,9	4	41,-	28,8	7	156,-	32,6	16	1289,5	41,3	1498,-
OLIVERA	3	0,8	0,2	---	---	---	---	---	---	2	1,3	0,3	6	5,3	0,2	7,4
FORT	130	8,7	2,4	3	0,9	2,9	4	0,7	0,5	9	7,8	1,6	24	5,3	0,2	23,4
BOSC	27	37,9	10,6	1	1,-	3,2	3	33,-	23,2	7	81,5	17,-	14	916,5	29,3	1069,9
ROQUES	3	3,-	0,8	---	---	---	1	6,-	4,2	4	42,-	8,8	9	156,-	5,-	207,-
TOTAL	186	359,1	100,-	3	30,9	100,-	6	142,5	100,-	9	478,5	100,-	24	3125,9	100,-	4136,9

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3. 19

Distribució dels conreus per pobles segons la propietat de la terra en el municipi de CALDERS l'any 1741.

POBLE	Pro.	SECA			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%		
CALDERS	177	111	800,2	89,4	133	358,7	82,9	24	1281,-	85,9	10	7,2	96,6	154	21,792,7	42	952,1	89	12	176,5	85,3	3597,5	87,-	
ARTÉS	11	2	12,-	1,2	11	21,6	5,-	1	45,-	3,-	---	---	---	2	0,2	0,9	2	20,-	1,9	1	13,-	6,3	111,8	2,7
NAVARCLES	27	5	9,8	1,1	22	32,8	7,6	4	13,-	0,9	---	---	---	2	0,6	2,6	6	7,8	0,7	3	8,5	4,1	72,4	1,75
BARCELONA	4	2	16,2	1,8	2	4,5	1,-	1	35,-	2,3	---	---	---	4	0,2	0,9	1	6,-	0,6	1	9,-	4,4	72,4	1,75
MOIA	4	3	56,-	6,2	3	12,8	3,-	2	124,-	8,3	1	0,25	3,4	4	0,52	2,2	1	84,-	7,9	---	---	---	276,1	6,7
ST. LLORENC	2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2	0,04	0,2	---	---	---	---	---	---	0,04	0,001
L' ESTANY	1	---	---	---	1	1,5	0,4	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1,5	0,04
RIPOLL	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,04	0,2	---	---	---	---	---	---	0,04	0,001
VIC	1	1	4,-	0,5	1	1,-	0,2	---	---	---	---	---	---	1	0,1	0,4	---	---	---	---	---	---	5,1	0,1
TOTAL	228	124	898,2	100	173	432,9	100	32	1498,-	100	11	7,45	100	170	23,4	100	52	1069,9	100	17	207,-	100	4136,9	100

QUADRE 3. 22

Distribució dels conreus per professions segons la propietat de la terra en el municipi de CALDERS, l'any 1741.

PROFESS/	Pro.	SECA			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%		
PAGES	33	32	642,2	71,5	30	173,1	40	24	1312,5	87,6	7	6,3	85,1	31	13,1	56,-	19	777,9	72,7	12	183	88,8	3108,1	75,1
JORNALER	71	31	38,1	4,2	59	93,4	21,6	1	1,5	0,1	---	---	---	51	3,9	16,7	11	18,6	1,7	1	0,5	0,2	156,-	3,8
ARTESANAT TEXTIL	4	---	---	---	3	7,-	1,6	---	---	---	---	---	---	2	0,1	0,4	---	---	---	---	---	---	7,1	0,17
ARTESANAT ALTRES	4	3	3,3	0,4	4	6,5	1,5	---	---	---	---	---	---	3	0,2	0,9	---	---	---	---	---	---	10,-	0,2
COMERC	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
PROF. LIBERALS	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	1,5	0,1	---	---	---	1,5	0,04
ECLESIASTII	5	4	55,3	6,2	2	2,3	0,5	---	---	---	---	---	---	3	0,5	2,1	2	122	11,4	1	12,-	5,8	192,1	4,6
NOBLES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
VIDUES/ DONZELLES	52	24	34,2	3,8	34	53,5	12,4	3	8,-	0,5	1	0,3	4,1	39	2,4	10,3	10	12,7	1,2	1	2,-	1,-	113,1	2,7
ALTRES	3	1	4,-	0,5	3	6,-	1,4	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	10,-	0,2
DESCONEGU DA	55	29	121,2	13,5	38	91,1	21,-	4	176	11,8	3	0,8	10,8	41	3,2	13,7	9	137,2	12,8	2	9,5	4,6	539,-	13,1
TOTAL	228	124	898,3	100	173	432,9	100	32	1498,-	100	11	7,4	100	170	23,4	100	52	1069,9	100	17	207,-	100	4136,9	100

QUADRE 3. 25

Distribució dels conreus per pobles segons la propietat de la terra en el municipi d'ARTÉS l'any 1861.

POBLE	Pro.	SECA			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%		
CALDERS	260	259	955,6	73,6	108	2583,3	63,2	64	1101,1	67,6	21	61,3	78,3	97	34,6	64,-	23	3392,3	79,9	---	---	---	8128,2	71,3
ARTÉS	11	5	74,8	5,8	7	318,4	7,8	4	77,4	4,8	3	7,5	9,6	1	0,3	0,6	4	309,6	7,3	---	---	---	788,-	6,9
NAVARCLES	51	17	22,8	1,8	18	133,3	3,2	4	25,7	1,6	1	1,3	1,7	27	4,6	8,5	3	47,6	1,1	---	---	---	235,2	2,1
BARCELONA	3	3	141,2	10,9	3	547,1	13,8	3	229,-	14,1	2	2,7	3,5	1	7,8	14,4	2	227,3	5,4	---	---	---	1154,9	10,1
MANRESA	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,4	0,7	---	---	---	---	---	---	0,4	---
MOIA	5	5	71,2	5,5	4	306,2	7,5	5	157,4	9,7	1	0,8	1	3	3,5	6,5	4	249,1	5,9	---	---	---	788,2	6,9
ST. FRUITÓS	1	1	1,2	0,1	1	69,8	1,7	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	6,3	0,2	---	---	---	77,3	0,7
DESCONEGU DA	31	16	32,2	2,5	15	128,8	3,2	4	39,-	2,4	1	4,7	6,-	11	2,9	5,4	3	14,8	0,4	---	---	---	22,4	2,-
TOTAL	363	302	1299,-	100	156	4086,9	100	84	1629,6	100	29	78,3	100	141	54,-	100	40	4247,-	100	---	---	---	11394,6	100

QUADRE 3.20

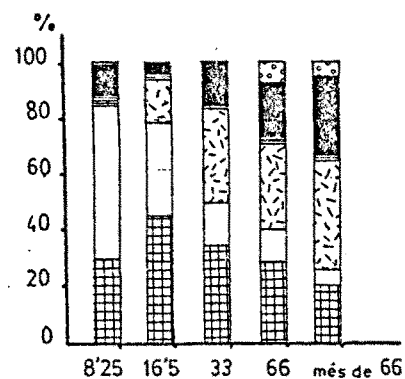
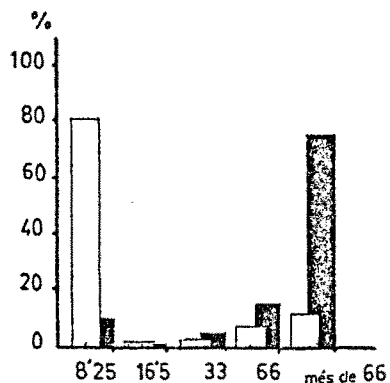
Estructura de la propietat de la terra sense els de fora, en el municipi de CALDERS, el 1741.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIÓ	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	143	80,8	288,9	8,-	2,-
8,25 a 16,5 Q.	2	1,1	20,4	0,6	10,2
16,5 a 33 Q.	4	2,3	104,6	2,9	26,2
33 a 66 Q.	9	5,1	478,6	13,3	53,2
més de 66 Q.	19	10,7	2704,9	75,2	142,4
TOTAL	177	100,-	3597,4	100,-	20,3

QUADRE 3.21

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus sense els de fora en el municipi de CALDERS l'any 1741.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	77	84,3	29,2	2	9,-	44,1	4	37,-	35,4	9	132,8	27,8	19	537,1	19,9	800,2
VINYA	103	160,4	55,5	2	7,-	34,3	3	16,-	15,3	8	57,1	11,9	17	118,2	4,4	358,7
REGADIU	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	1	1,5	0,5	1	3,-	14,7	3	35,-	33,5	7	156,-	32,6	12	1085,5	40,1	1281,-
OLIVERA	3	0,8	0,3	---	---	---	---	---	---	2	1,3	0,3	5	5,1	0,2	7,2
HORT	121	8,3	2,9	2	0,4	2,-	3	0,6	0,6	9	7,8	1,6	19	4,6	0,2	21,7
BOSC	22	33,1	11,5	1	1,-	4,9	1	16,-	15,3	7	81,5	17,-	11	820,5	30,3	952,1
ROQUES	1	0,5	0,2	---	---	---	---	---	---	4	42,-	8,8	7	134,-	5,-	176,-
TOTAL	143	288,9	100,-	2	20,4	100,-	4	104,6	100,-	9	478,6	100,-	19	2704,9	100,-	3597,4

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3.23

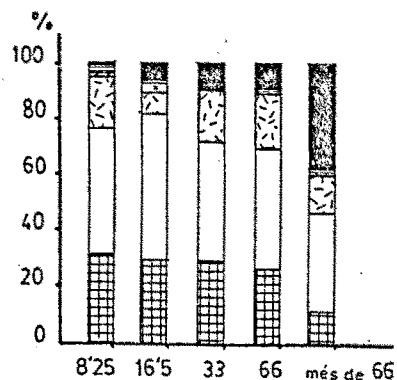
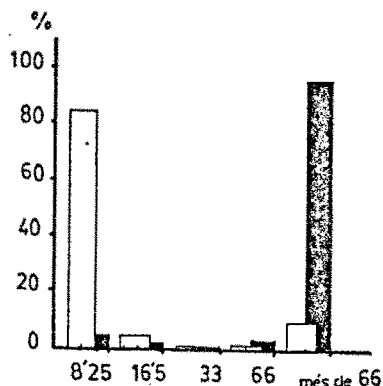
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de CALDERS, el 1861.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	305	84,-	452,6	4,-	1,48
8,25 a 16,5 Q.	15	4,1	163,5	1,4	10,9
16,5 a 33,- Q.	2	0,6	35,3	0,3	17,65
33 a 66 Q.	6	1,7	328,4	2,9	54,73
més de 66 Q.	35	9,6	10414,9	91,4	297,57
TOTAL	363	100,-	11394,7	100,-	31,39

QUADRE 3.24

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de CALDERS, el 1861.

CONREUS	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECA	248	140,2	30,9	13	46,8	28,6	1	10,-	28,3	6	79,9	24,3	34	1022,-	9,8	1298,9
VINYA	99	211,9	46,8	14	86,9	53,2	2	15,3	43,2	6	142,7	43,5	35	3630,2	34,9	4087,-
REGADIU	--	---	---	--	---	---	--	---	---	--	---	---	--	---	---	---
ERM	37	74,6	16,5	7	12,2	7,5	2	7,4	20,9	5	66,6	20,3	33	1468,8	14,1	1629,6
OLIVERA	3	7,8	1,7	3	4,7	2,9	--	---	---	1	1,-	0,3	22	64,7	0,6	78,2
HORT	116	14,9	3,3	9	2,3	1,4	--	---	---	2	2,3	0,7	14	34,5	0,3	54,-
BOSC	1	3,3	0,7	2	10,6	6,5	1	2,7	7,6	4	35,-	10,9	32	4194,6	40,3	4247,1
RIQUES	--	---	---	--	---	---	--	---	---	--	---	---	--	---	---	---
TOTAL	305	452,7	100,-	15	163,5	100,-	2	35,4	100,-	6	328,4	100,-	35	10414,8	100,-	11394,8

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Hort
Bosc
Erm

QUADRE 3.26

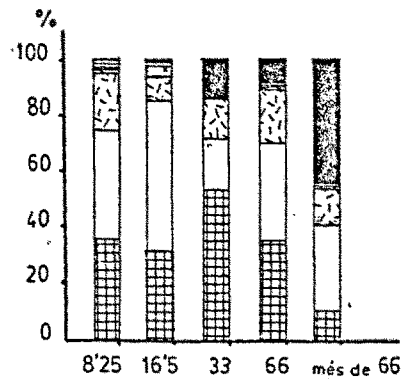
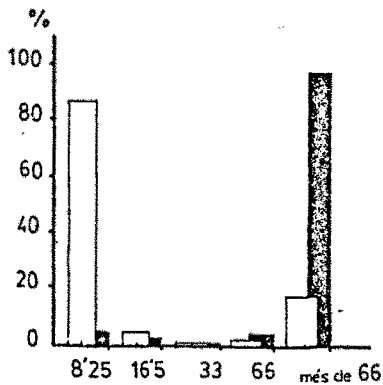
Estructura de la propietat de la terra sense els de fora, en el municipi de CALDERS, el 1861.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	223	85,8	340,-	4,2	1,53
8,25 a 16,5 Q.	11	4,2	123,-	1,5	11,2
16,5 a 33 Q.	1	0,4	18,6	0,2	18,6
33 a 66 Q.	3	1,2	187,2	2,3	62,4
més de 66 Q.	22	8,5	7459,4	91,8	339,1
TOTAL	260	100,-	8128,2	100,-	31,3

QUADRE 3.27

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus, sense els de fora en el municipi de CALDERS, el 1861.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	218	115,8	34,1	11	39,2	31,9	1	10,-	53,8	3,-	64,4	34,4	22	726,1	9,7	955,5
VINYA	71	137,5	40,4	11	65,4	53,2	1	2,9	15,6	3	68,9	36,8	22	2308,6	30,9	2583,3
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	34	69,5	20,4	6	11,2	9,1	1	3,-	16,1	2	36,-	19,2	21	981,4	13,2	1101,1
OLIVERA	2	6,5	1,9	3	4,7	3,8	---	---	---	1	1,-	0,5	15	49,2	0,7	61,4
HORT	79	10,8	3,2	8	1,8	1,5	---	---	---	1	0,2	1,1	9	21,9	0,3	34,7
BOSC	---	---	---	1	0,7	0,6	1	2,7	14,5	1	16,7	8,9	20	3372,2	45,2	3392,3
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	223	340,-	100,-	11	123,-	100,-	1	18,6	100,-	3	187,2	100,-	22	7459,4	100,-	8128,2

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Hort
Bosc
Erm

QUADRE 3.29

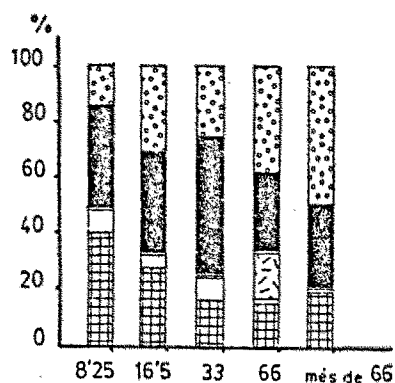
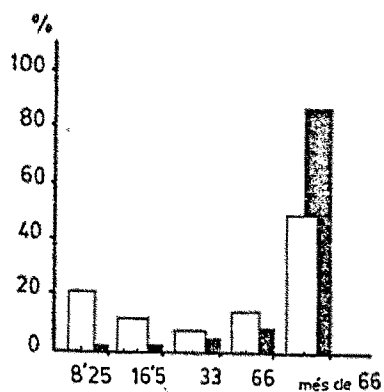
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de CASTELLADRAL, el 1741.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	8	20,5	29,7	1,-	3,7
8,25 a 16,5 Q.	4	10,3	43,6	1,5	10,9
16,5 a 33 Q.	3	7,7	79,3	2,8	26,4
33 a 66 Q.	5	12,8	225,2	7,9	45,-
més de 66 Q.	19	48,7	2484,9	86,8	130,8
TOTAL	39	100,-	2862,7	100,-	73,4

QUADRE 3.30

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de CASTELLADRAL, 1741.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q.			més de 66 Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	8	12,-	40,4	4	12,5	28,7	2	12,4	15,6	5	32,5	14,4	19	475,8	19,2	545,2
VINYA	4	2,5	8,4	4	2,-	4,6	3	5,4	6,8	5	3,9	1,7	19	45,7	1,8	59,5
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	32,-	14,2	---	---	---	32,-
OLIVERA	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
HORT	6	0,2	0,7	4	0,1	0,2	3	0,9	1,1	5	0,8	0,4	19	9,7	0,4	11,7
BOSC	4	11,-	37,-	4	16,-	36,7	3	39,6	49,9	5	68,-	30,2	19	736,7	29,7	871,3
ROQUES	3	4,-	13,5	4	13,-	29,8	2	21,-	26,5	4	88,-	39,1	19	1217,-	48,9	1343,-
TOTAL	8	29,7	100,-	4	43,6	100,-	3	79,3	100,-	5	225,2	100,-	19	2484,9	100,-	2862,7

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3. 31

Distribució dels conreus per pobles segons la propietat de la terra, en el municipi de CASTELLADRAL l'any 1741.

POBLE	SECA			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%		
CASTELLADRAL	27	374,8	68,8	25	35,9	60,3	---	---	---	---	---	---	27	7,9	67,9	24	573,8	65,9	23	918,-	68,4	1910,4	66,7
SALLENT	2	9,-	1,7	1	1,-	1,7	---	---	---	---	---	---	1	0,6	5,1	2	33,-	3,8	1	17,-	1,3	60,6	2,1
SANTPEDOR	1	26,-	4,8	1	2,-	3,4	---	---	---	---	---	---	1	0,5	4,3	1	30,-	3,4	1	10,-	0,3	68,5	2,4
BERGA	2	40,1	7,4	2	5,7	9,6	---	---	---	---	---	---	2	0,6	5,1	2	51,5	5,9	2	57,-	4,2	154,9	5,4
CARDONA	1	20,-	3,7	1	1,-	1,7	---	---	---	---	---	---	1	1,1	9,4	1	42,-	4,8	1	88,-	6,6	152,1	5,3
BALSARENY	2	5,3	0,8	2	5,2	8,2	---	---	---	---	---	---	2	0,8	6,8	2	30,-	3,4	2	55,-	4,1	96,3	3,4
ALTRES (*)	4	70,-	12,8	3	8,7	14,6	1	32	100	---	---	---	3	0,2	1,7	3	111,-	12,7	2	198,-	14,7	419,9	14,7
TOTAL	39	545,2	100	35	59,5	100	1	32	100	---	---	---	37	11,7	100	35	871,3	100	32	1343,-	100	2862,7	100

(*) Aquests altres corresponen: 1 a l'Espanyola, 1 a Gargalló, 1 de Merola, 1 de Súria.

QUADRE 3. 32

Distribució dels conreus per professions segons la propietat de la terra en el municipi de CASTELLADRAL, l'any 1741

PROFESS.	SECA			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%		
PAGÈS	20	321,9	59,-	19	31,7	53,3	---	---	---	---	---	---	20	6,3	53,9	17	447,6	54,8	17	862,-	64,2	1699,1	59,4
JORNALER	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ARTESANAT TEXTIL	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ARTESANAT ALTRES	1	1,5	0,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,04	0,3	1	2,-	0,2	1	2,-	0,2	5,5	0,2
COMERC	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
PROF/LLIB	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ECLESIAST	2	42,-	7,7	2	4,-	6,7	---	---	---	---	---	---	2	0,6	5,3	2	45,-	5,2	2	23,-	1,7	114,6	4,-
NOBLESIA VIDUES/ DONZELLES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ALTRES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
DESCONEGUT	16	180,2	33,1	14	23,8	40,-	1	32	100	---	---	---	14	4,8	41,-	15	346,7	39,8	12	456,-	33,9	1043,5	36,4
TOTAL	39	545,2	100	35	59,5	100	1	32	100	---	---	---	37	11,7	100	35	871,3	100	32	1343,-	100	2862,7	100

QUADRE 3.33

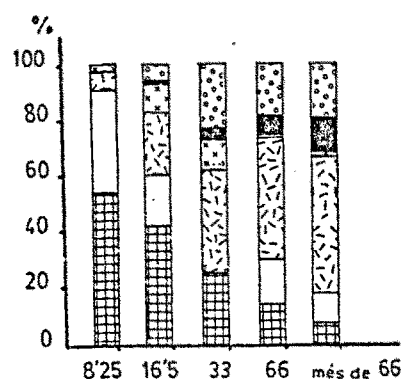
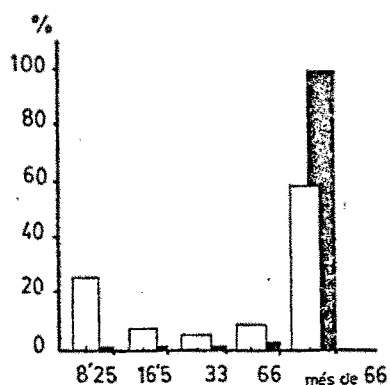
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de CASTELLADRAL, el 1860.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	22	23,7	75,6	0,4	3,4
8,25 a 16,5 Q.	6	6,5	71,2	0,4	11,9
16,5 a 33 Q.	4	4,3	105,7	0,5	26,4
33 a 66 Q.	7	7,5	365,8	1,8	52,3
més de 66 Q.	54	58,1	19375,2	96,9	358,8
TOTAL	93	100,-	19993,5	100,-	215,-

QUADRE 3.34

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de CASTELLADRAL, 1860.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	18	40,8	54,-	6	30,5	42,8	4	27,3	25,8	7	46,-	12,6	53	1242,4	6,4	1387,-
VINYA	8	28,3	37,4	2	12,2	17,1	---	---	---	7	50,3	13,8	52	1887,5	9,7	1978,3
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	3	4,5	5,9	5	17,1	24,-	4	38,8	36,7	7	158,5	43,3	54	9721,4	50,2	9940,3
OLIVERA	2	2,-	2,7	2	7,-	9,8	4	10,8	10,2	2	2,3	0,6	43	147,9	0,8	170,-
HORT	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
BOSC	---	---	---	1	0,7	1,-	4	4,8	4,5	7	37,3	10,2	54	2451,6	12,7	2494,4
ROQUES	---	---	---	2	3,7	5,2	4	24,-	22,7	7	71,4	19,5	53	3924,4	20,3	4023,5
TOTAL	22	75,6	100,-	6	71,2	100,-	4	105,7	100,-	7	365,8	100,-	54	19375,2	100,-	19993,5

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Bosc
Roques

QUADRE 3.36

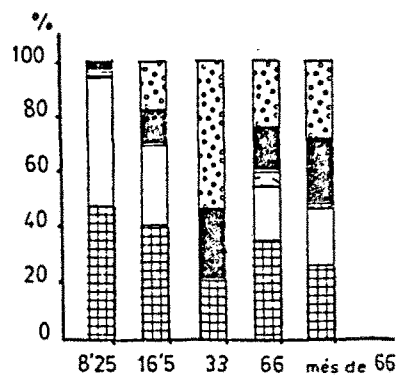
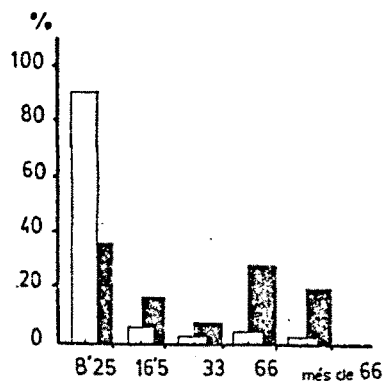
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de NAVARCLES, del 1747.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	78	89,7	139,2	34,6	1,79
8,25 a 16,5 Q.	5	5,7	58,-	14,4	11,6
16,5 a 33 Q.	1	1,1	25,3	6,3	25,3
33 a 66 Q.	2	2,3	104,7	26,1	52,4
més de 66 Q.	1	1,1	74,7	18,6	74,7
TOTAL	87	100,-	401,9	100,-	4,62

QUADRE 3.37

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus, en el municipi de NAVARCLES, 1747.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	44	65,4	47,-	5	24,-	41,4	1	5,1	20,2	2	36,-	34,4	1	19,5	26,1	150,-
VINYA	34	68,-	48,8	4	17,5	30,2	---	---	---	2	18,3	17,5	1	14,1	18,9	117,9
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2	5,-	4,8	1	1,-	1,3	6,-
OLIVERA	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
HORT	57	3,1	2,2	5	0,5	0,9	1	0,2	0,8	2	0,4	0,4	1	0,1	0,1	4,3
BOSC	2	2,7	2,-	2	6,-	10,3	1	6,-	23,7	2	19,-	18,1	1	18,-	24,1	51,7
ROQUES	---	---	---	2	10,-	17,2	1	14,-	55,3	2	26,-	24,8	1	22,-	29,5	72,-
TOTAL	78	139,2	100,-	5	58,-	100,-	1	25,3	100,-	2	104,7	100,-	1	74,7	100,-	401,9

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3. 39

Distribució dels conreus per professions segons la propietat de la terra en el municipi de NAVARCLES l'any 1747.

PROFESS.	Pro.	SECÀ			VINYES			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%		
PAGÈS	4	4	48,6	32,4	2	24,2	20,5	2	3	50,-	---	---	---	4	0,6	14,2	4	42,-	81,2	4	58,-	80,6	176,4	43,9
JORNALER	37	26	40,1	26,7	16	32,7	27,7	---	---	---	---	---	---	29	1,6	37,9	1	1,7	3,3	---	---	---	76,1	18,9
ARTESANAT TEXTIL	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ARTESANAT ALTRES	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,04	0,9	---	---	---	---	---	---	0,04	0,01
COMERÇ PROFESSIÓ LLIBERALS	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ECLESIASTI	3	1	1,-	0,3	2	2,5	2,1	---	---	---	---	---	---	1	0,08	1,9	---	---	---	---	---	---	3,58	0,9
NOBLES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
VÍDUES/ DONZELLES	18	11	20,3	13,5	9	27,-	22,9	---	---	---	---	---	---	13	0,8	19,-	---	---	---	---	---	---	48,1	11,9
ALTRES	7	2	1,8	1,2	1	0,8	0,7	---	---	---	---	---	---	5	0,3	7,1	---	---	---	---	---	---	2,9	0,7
DESCONEGUT	17	9	38,3	25,5	11	30,8	26,1	1	3	50,-	---	---	---	13	0,8	1,9	3	8,-	15,5	2	14,-	19,4	94,9	23,6
TOTAL	87	53	150,1	100	41,-	118,-	100	3	6	100	---	---	---	66	4,2	100	8	51,7	100	6	72,-	100	402,-	100

QUADRE 3. 44

Distribució dels conreus per pobles segons la propietat de la terra, en el municipi de NAVARCLES l'any 1860

POBLE	Pro.	SECÀ			VINYES			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%		
NAVARCLES	235	204	239,3	86,9	68	396,7	77,7	13	60,8	82,3	4	11,3	97,4	132	26,6	84,7	3	116,4	100	1	1	100	852,2	83,6
CALDERS	4	1	1,-	0,4	1	9,5	1,9	1	0,6	0,8	1	0,3	2,6	3	0,5	1,6	---	---	---	---	---	---	12,-	1,2
MONISTROL	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,1	0,3	---	---	---	---	---	---	0,1	0,01
MANRESA	2	1	0,2	0,1	1	8,5	1,7	---	---	---	---	---	---	2	0,5	1,6	---	---	---	---	---	---	9,2	0,9
ROCAFORT	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,1	0,3	---	---	---	---	---	---	0,1	0,01
ST. FRUITÓS	3	1	3,7	1,3	1	5,5	1,1	---	---	---	---	---	---	2	0,6	1,9	---	---	---	---	---	---	9,8	0,9
TALAMANCA	1	1	0,04	0,01	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,5	1,6	---	---	---	---	---	---	0,5	0,05
BARCELONA	2	2	31,1	11,3	2	90,1	17,7	1	12,5	16,9	---	---	---	2	2,3	7,3	---	---	---	---	---	---	136,1	13,3
TOTAL	249	210	275,4	100	73	510,3	100	15	73,9	100	5	11,6	100	144	31,4	100	3	116,4	100	1	1	100	1020,-	100

QUADRE 3.40

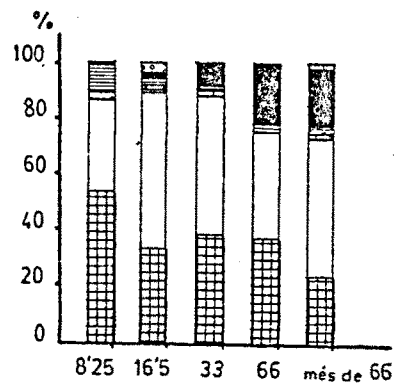
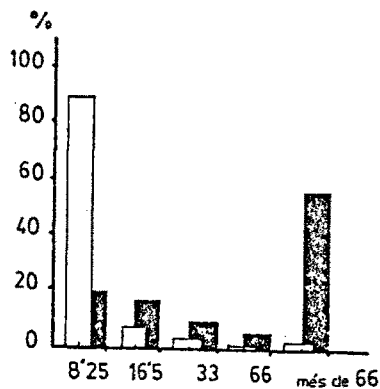
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de NAVARCLES, el 1846.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	187	89,9	170,9	17,8	0,91
8,25 a 16,5 Q.	14.	6,7	147,4	15,4	10,5
16,5 a 33 Q.	3.	1,4	67,9	7,1	22,63
33 a 66 Q.	1.	0,5	37,-	3,9	37,-
més de 66 Q.	3	1,4	536,3	55,9	178,8
TOTAL	208	100,-	959,5	100,-	4,61

QUADRE 3.41

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de NAVARCLES, 1816.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	50	93,5	54,7	13	50,6	34,3	3.	26,8	39,5	1	14,4	38,9	3	132,8	24,8	318,4
VINYA	32	53,6	31,4	14	82,8	56,2	3.	33,1	48,8	1.	14,1	38,1	3.	263,5	49,1	447,1
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	1	4,-	2,3	1.	1,-	0,7	1.	1,-	1,5	---	---	---	2.	7,1	1,3	13,1
OLIVERA	---	---	---	1.	3,-	2,-	---	---	---	---	---	---	2.	9,5	1,8	12,5
HORT	175	19,5	11,4	14.	4,-	2,7	2.	1,-	1,5	1.	0,7	1,9	3.	3,6	0,7	28,8
BOSC	1	0,3	0,2	1.	2,8	1,9	1	6,-	8,8	1	7,8	21,1	2.	112,6	21,-	129,5
ROQUES	---	---	---	3.	3,2	2,2	---	---	---	---	---	---	2	7,2	1,3	10,4
TOTAL	187	170,9	100,-	14.	147,4	100,-	3	67,9	100,-	1	37,-	100,-	3	536,3	100,-	959,5

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3.42

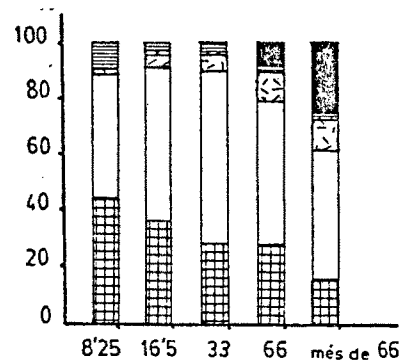
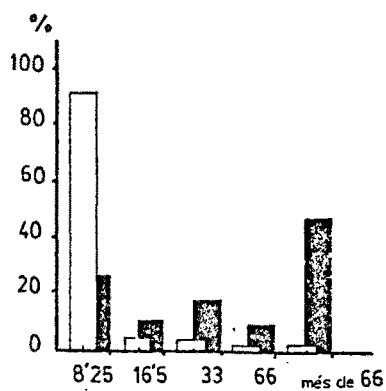
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de NAVARCLES, el 1860.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO'	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	228	91,6	240,2	23,6	1,05
8,25 a 16,5 Q.	9	3,6	97,67	9,6	10,85
16,5 a 33 Q.	7	2,8	146,31	14,3	20,9
33 a 66 Q.	2	0,8	75,15	7,4	37,57
més de 66 Q.	3	1,2	460,65	45,2	153,55
TOTAL	249	100,-	1020,-	100,-	4,1

QUADRE 3.43

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de NAVARCLES, 1860.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	190	107,5	44,8	8	37,5	38,4	7	42,3	28,9	2	21,6	28,7	3	66,6	14,5	275,5
VINYA	54	111,-	46,2	8	52,1	53,4	6	91,3	62,4	2	38,7	51,5	3	217,2	47,2	510,3
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	1	2,5	1,-	4	3,9	4,-	5	8,2	5,6	2	7,7	10,2	3	51,7	11,2	74,-
OLIVERA	---	---	---	2	1,8	1,8	1	1,5	1,-	---	---	---	2	8,3	1,8	11,6
HORT	126	19,2	8,-	7	2,-	2,1	6	3,-	2,1	2	2,-	2,7	3	5,1	1,1	31,3
BOSC	---	---	---	1	0,3	0,3	---	---	---	1	5,2	6,9	1	110,8	24,-	116,3
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	1,-	0,2	1,-
TOTAL	228	240,22	100,-	9	97,6	100,-	7	146,3	100,-	2	75,2	100,-	3	460,7	100,-	1020,-

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3.45

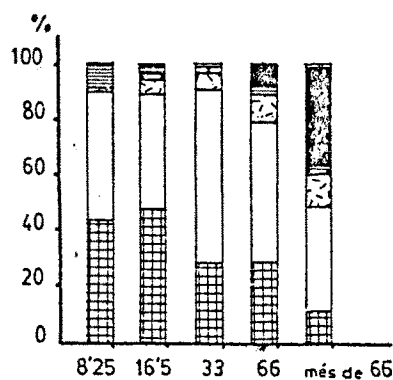
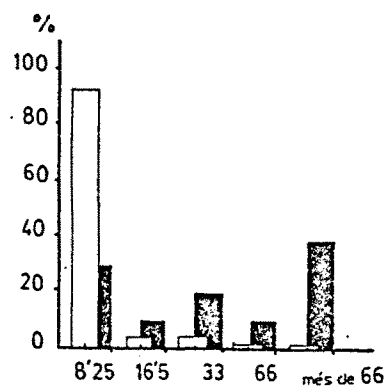
Estructura de la propietat de la terra sense els de fora, en el municipi de NAVARCLES, el 1860.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	218	92,8	236,1	27,7	1,08
8,25 a 16,5 Q.	6	2,5	68,1	8,-	11,35
16,5 a 33 Q.	7	3,-	146,3	17,2	20,9
33 a 66 Q.	2	0,85	75,2	8,8	37,55
més de 66 Q.	2	0,85	326,5	38,3	163,25
TOTAL	235	100,-	852,2	100,-	3,63

QUADRE 3.46

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus, sense els de fora, en el municipi de NAVARCLES, 1860.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECA	187	107,3	45,5	6	32,8	48,2	7	42,3	28,9	2	21,6	28,7	2	35,5	10,9	239,5
VINYA	53	109,4	46,3	5	28,6	42,-	6	91,3	62,4	2	38,7	51,5	2	128,7	39,4	396,7
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	1	2,5	1,1	3	3,3	4,9	5	8,2	5,6	2	7,7	10,2	2	39,2	12,-	60,9
OLIVERA	---	---	---	1	1,5	2,2	1	1,5	1,-	---	---	---	2	8,3	2,6	11,3
HORT	116	16,9	7,2	6	1,6	2,4	6	3,-	2,1	2	2,-	2,7	2	3,-	0,9	26,5
BOSC	---	---	---	1	0,3	0,4	---	---	---	1	5,2	6,9	1	110,8	33,9	116,3
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	1,-	0,3	1,-
TOTAL	218	236,1	100,-	6	68,1	100,-	7	146,3	100,-	2	75,2	100,-	2	326,5	100,-	852,2

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3.48

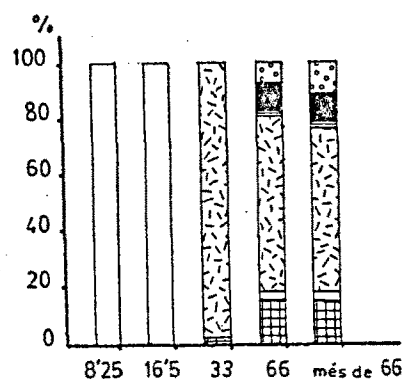
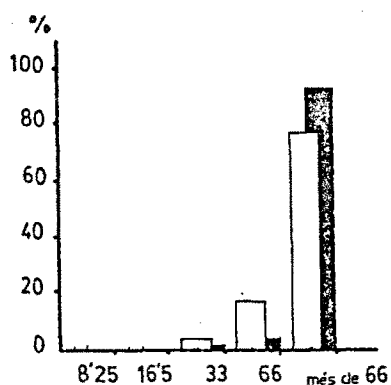
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de RAJADELL, el 1746.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	---	---	---	---	---
8,25 a 16,5 Q.	---	---	---	---	---
16,5 a 33 Q.	2	6,1	45,7	1,3	22,85
33 a 66 Q.	5	15,2	223,6	6,2	44,72
més de 66 Q.	26	78,8	3366,9	92,6	129,49
TOTAL	33	100,-	3636,1	100,-	110,18

QUADRE 3.49

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de RAJADELL, 1746.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	---	---	---	---	---	---	1	1,-	2,2	5	32,-	14,3	26	463,1	13,8	496,1
VINYA	---	---	---	---	---	---	---	---	---	5	7,8	3,5	26	113,6	3,4	121,4
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	---	---	---	---	---	---	2	44,7	97,8	5	148,5	66,4	26	1948,7	57,9	2141,9
OLIVERA	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,1	0,04	6	11,3	0,3	11,4
HORT	---	---	---	---	---	---	---	---	---	3	0,1	0,04	21	4,1	0,1	4,2
BOSC	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	19,-	8,5	13	369,3	11,-	388,3
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	16,-	7,2	12	456,8	13,6	472,8
TOTAL	---	---	---	---	---	---	2	45,7	100,-	5	223,6	100,-	26	3366,9	100,-	3636,1

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE Nº 3. 50

Distribució dels conreus per pobles segons la propietat de la terra en el municipi de RAJADELL l'any 1746,

POBLE	SECÀ			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%	
	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%			
RAJADELL	27	27	393,2	79,3	26	88,1	72,4	27	1557,8	72,2	4	1,5	13,2	19	2,4	57,1	10	171,9	44,3	10	380,9	80,6	2594,8	71,4
MANRESA	4	3	46,3	9,3	3	18,3	15,1	4	145,2	6,8	1	5,8	50,9	3	0,8	19,1	3	133,2	34,3	2	46,8	9,9	396,4	10,9
BARCELONA	1	1	33,3	6,7	1	10,-	8,2	1	250,-	11,7	1	3,3	29,-	1	0,1	2,4	1	83,3	21,5	1	45,-	9,5	425,-	11,7
RIPOLL	1	1	23,3	4,7	1	5,-	4,1	1	190,-	8,9	1	0,8	7,-	1	0,9	21,4	---	---	---	---	---	---	220,-	6,1
TOTAL	33	32	496,1	100	31	121,4	100	33	2141	100	7	11,4	100	24	4,2	100	14	388,4	100	13	472,7	100	3636,2	100

QUADRE 3. 51

Distribució dels conreus per professions segons la propietat de la terra en el municipi de RAJADELL l'any 1746.

PROFESS.	SECÀ			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%	
	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%			
PAGÈS	20	20	331,5	66,8	20	75,2	61,9	20	1195,5	55,8	3	0,7	6,1	15	2,1	50,-	9	170,3	43,9	9	360,9	76,3	2136,2	58,7
JORNALER	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ARTESANAT TEXTIL	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ARTESANAT ALTRES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
COMERC	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
PROFESSIÓNS LLIBERALS	1	1	23,3	4,7	1	5,-	4,1	1	190,-	8,9	1	0,8	7,-	1	0,9	21,4	---	---	---	---	---	---	220,-	6,1
ECLISIÀSTI VIDUES/ DONZELLES	2	2	26,3	5,3	2	13,3	1,1	2	111,7	5,2	---	---	---	2	0,8	19,1	2	99,8	25,7	1	30,-	6,4	281,9	7,8
NOBLES	1	1	33,3	6,7	1	10,-	8,2	1	250,-	11,7	1	3,3	29,9	1	0,1	2,4	1	83,3	21,5	1	45,-	9,5	425,-	11,7
ALTRES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
DESCONEGUT	8	7	80,7	16,3	7	17,9	14,7	8	166,7	17,1	2	6,6	57,9	5	0,3	7,1	1	34,9	9,-	1	36,9	7,8	544,-	15,-
TOTAL	33	32	496,1	100	31	121,4	100	33	2141,9	100	7	11,4	100	24	4,2	100	14	388,3	100	13	472,8	100	3636,1	100

QUADRE 3.54

Distribució dels conreus per pobles segons la propietat de la terra, en el municipi de RAJADELL, el 1862.

POBLE	PROP.			SECÀ			VINYA			REGADIU			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%					
RAJADELL	72	44	707,4	82,2	25	1645,-	69,3	2	2,-	44,5	24	4326,-	83,4	26	147,1	60,4	52	15,9	84,1	24	4371,2	85,8	23	237,7	83,5	11439,7	81,4		
MANRESA	4	4	89,2	10,4	4	464,4	19,6	---	---	---	4	604,-	11,6	4	60,1	24,7	3	1,3	6,7	4	449,7	8,8	4	28,-	9,8	1696,7	12,1		
FONOLLOSA	1	---	---	---	1	6,3	0,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	6,3	0,04		
BARCELONA	1	1	63,-	7,3	1	187,3	7,9	1	1,1	35,-	1	243,8	4,7	1	29,9	12,3	1	0,3	1,6	1	273,5	5,4	1	18,9	6,6	817,8	5,8		
DESCONEGUT	23	9	1,2	0,1	9	81,8	3,5	---	---	---	1	11,-	0,2	5	6,3	2,6	8	1,4	7,4	---	---	---	---	---	---	101,7	0,7		
TOTAL	101	58	860,8	100,-	40	2372,2	100	3	3,1	100	30	5188,8	100	36	243,4	100	64	18,9	100	29	5094,4	100	28	288,6	100	14862,2	100		

QUADRE 3.52

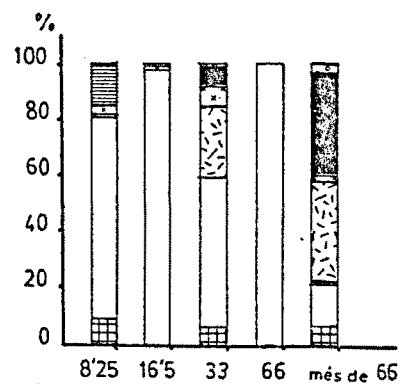
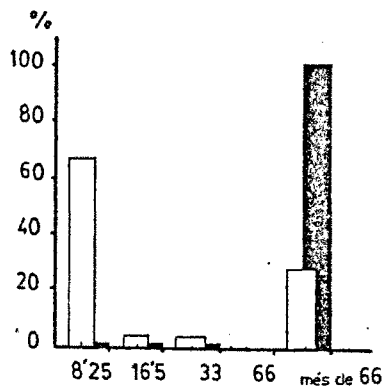
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de RAJADELL, el 1862.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	68	67,3	41,1	0,3	0,6
8,25 a 16,5 Q.	3	3,-	31,-	0,2	10,3
16,5 a 33 Q.	3	3,-	87,5	0,6	29,2
33 a 66 Q.	---	---	---	---	---
més de 66 Q.	27	26,7	13902,7	98,9	514,9
TOTAL	101	100,-	14062,3	100,-	139,2

QUADRE 3.53

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de RAJADELL, 1862.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	30	3,4	8,3	---	---	---	1	5,-	5,7	---	---	---	27	852,4	6,1	860,8
VINYA	7	30,1	73,2	3	30,5	98,4	3	47,5	54,3	---	---	---	27	2264,1	16,3	2372,2
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	3	3,1	0,02	3,1
ERM	1	0,3	0,7	---	---	---	2	22,-	25,1	---	---	---	27	5162,6	37,1	5184,9
OLIVERA	5	1,2	2,9	1	0,3	1,-	3	7,2	8,2	---	---	---	27	234,7	1,7	243,4
HORT	40	5,8	14,1	1	0,2	0,6	1	0,1	0,1	---	---	---	22	12,8	0,1	18,9
BOSC	1	0,3	0,7	---	---	---	1	5,5	6,3	---	---	---	27	5088,6	36,6	5094,4
ROQUES	---	---	---	---	---	---	1	0,2	0,2	---	---	---	27	284,4	2,1	284,6
TOTAL	68	41,1	100,-	3	31,-	100,-	3	87,5	100,-	---	---	---	27	13902,7	100,-	14062,3

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Regadiu
Hort
Bosc
Roques
Erm

QUADRE 3.55

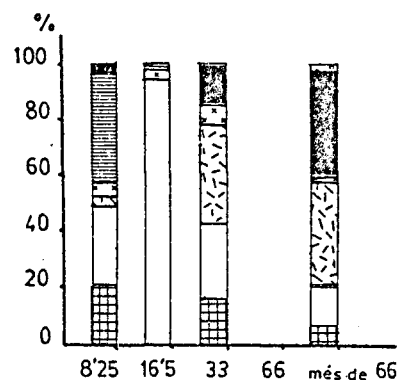
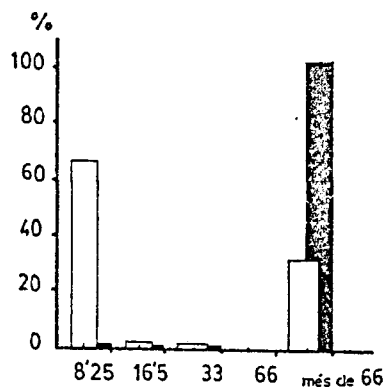
Estructura de la propietat de la terra sense els de fora, en municipi de RAJADELL, el 1862.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	48	66,7	10,6	0,1	0,22
8,25 a 16,5 Q.	1	1,4	8,7	0,08	8,7
16,5 a 33 Q.	1	1,4	32,3	0,3	32,3
33 a 66 Q.	---	---	---	---	---
més de 66 Q.	22	30,5	11388,1	99,52	517,64
TOTAL	72	100,-	11439,7	100,-	158,88

QUADRE 3.56

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus, sense els de fora en el municipi de RAJADELL, 1862.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	21	2,2	20,7	---	---	---	1	5,-	15,5	---	---	---	22	700,2	6,2	707,4
VINYA	1	3,-	28,3	1	8,2	94,3	1	8,8	27,2	---	---	---	25	1625,-	14,3	1645,-
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2	2,-	0,02	2,-
ERM	1	0,3	2,8	---	---	---	1	11,-	34,1	---	---	---	22	4314,7	37,9	4326,-
OLIVERA	2	0,4	3,8	1	0,3	3,4	1	1,7	5,3	---	---	---	22	144,7	1,3	147,1
HORT	32	4,4	41,5	1	0,2	2,3	1	0,1	0,3	---	---	---	18	11,2	0,1	15,9
BOSC	1	0,3	2,8	---	---	---	1	5,5	17,-	---	---	---	22	4365,4	38,3	4371,2
ROQUES	---	---	---	---	---	---	1	0,2	0,6	---	---	---	22	237,5	2,1	237,7
TOTAL	48	10,6	100,-	1	8,7	100,-	1	32,3	100,-	---	---	---	22	11388,7	100,-	11439,7

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3.58

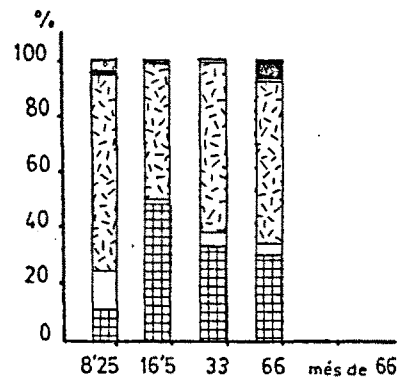
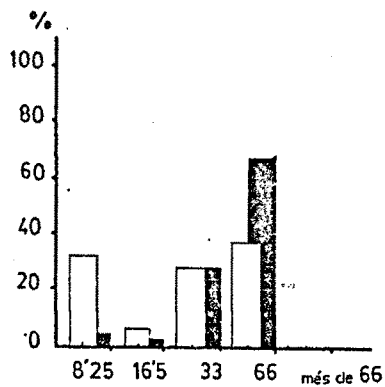
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de ROCAFORT, el 1741.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	6	31,6	18,6	3,6	3,1
8,25 a 16,5 Q.	1	5,3	13,7	2,7	13,7
16,5 a 33 Q.	5	26,3	135,5	26,3	27,1
33 a 66 Q.	7	36,8	347,8	67,5	49,7
més de 66 Q.	---	---	---	---	---
TOTAL	19	100,-	515,6	100,-	27,1

QUADRE 3.59

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de ROCAFORT, el 1741.

CONREUS	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	2	1,9	10,2	1	6,7	48,9	5	43,7	32,3	7	114,9	33,1	---	---	---	167,2
VINYA	3	2,5	13,4	1	0,25	1,8	5	6,7	4,9	6	11,6	3,3	---	---	---	21,1
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	4	13,3	71,5	1	6,7	48,9	5	84,9	62,7	7	207,3	59,6	---	---	---	312,2
OLIVERA	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
HORT	2	0,1	0,5	1	0,04	0,4	3	0,2	0,1	6	0,5	0,1	---	---	---	0,8
BOSC	---	---	---	---	---	---	---	---	---	6	13,5	3,9	---	---	---	13,5
ROQUES	1	0,8	4,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	0,8
TOTAL	6	18,6	100,-	1	13,7	100,-	5	135,5	100,-	7	347,8	100,-	---	---	---	515,6

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3.60

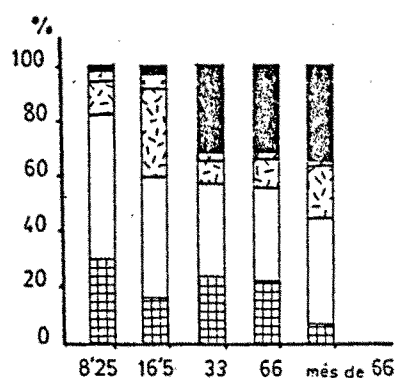
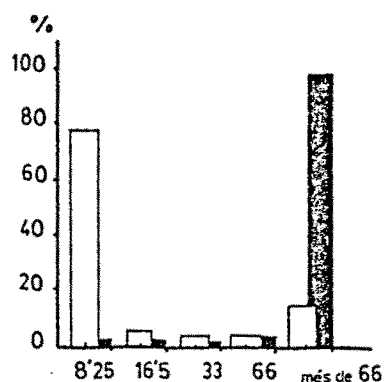
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de ROCAFORT, el 1861.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	92	78,3	57,84	1,-	0,63
8,25 a 16,5 Q.	6	5,1	76,38	1,3	12,73
16,5 a 33 Q.	2	1,7	49,56	0,9	24,78
33 a 66 Q.	2	1,7	92,50	1,6	46,25
més de 66 Q.	16	13,5	5522,31	95,2	345,14
TOTAL	118	100,-	5798,59	100,-	49,99

QUADRE 3.61

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de ROCAFORT, el 1861.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECA	88	17,2	29,8	6	11,6	15,2	2	11,7	23,6	2	19,8	21,4	15	357,7	6,5	418,-
VINYA	10	30,42	52,6	4	34,3	44,9	2	16,3	32,9	2	33,8	36,5	16	2070,8	37,5	2185,6
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	6	7,8	13,5	4	24,8	32,5	1	4,-	8,1	1	7,9	8,5	16	1022,2	18,5	1066,7
OLIVERA	6	1,7	2,9	4	3,3	4,3	2	1,2	2,4	2	1,4	1,5	13	66,5	1,2	74,1
HORT	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
BOSC	1	0,7	1,2	1	2,4	3,1	2	16,3	32,9	1	29,6	32,-	16	2005,1	36,3	2054,1
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	92	57,8	100,-	6	76,4	100,-	2	49,5	100,-	2	92,5	100,-	16	5522,3	100,-	5798,5

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Bosc

QUADRE 3.63

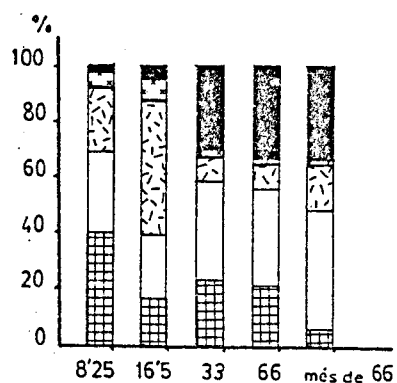
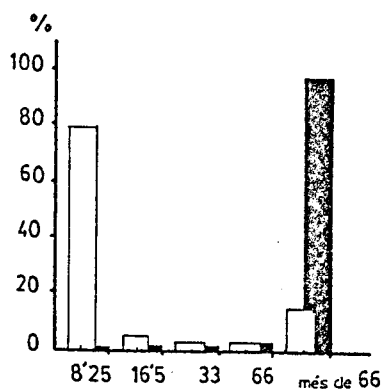
Estructura de la propietat de la terra sense els de fora, en el municipi de ROCAFORT, el 1861.

GRUP	Nº PROPIET.		%	EXTENSIO		%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	80		78,5	34,2		0,7	0,43
8,25 a 16,5 Q.	4		3,9	46,-		0,9	11,5
16,5 a 33 Q.	2		1,9	49,6		1,-	24,8
33 a 66 Q.	2		1,9	92,5		1,9	46,25
més de 66 Q.	14		13,8	4738,7		95,5	338,48
TOTAL	102		100,-	4961,-		100,-	48,64

QUADRE 3.64

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus sense els de fora en el municipi de ROCAFORT, el 1861.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECA	79	13,7	40,1	4	7,9	17,2	2	11,7	23,6	2	19,7	21,3	14	325,9	6,9	378,9
VINYA	6	10,6	31,-	2	10,2	22,2	2	16,3	32,9	2	33,8	36,5	14	1955,1	41,3	2026,-
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	6	7,8	22,8	3	22,8	49,6	1	4,-	8,1	1	7,9	8,5	14	815,8	17,2	858,3
OLIVERA	5	1,4	4,1	3	2,7	5,9	2	1,2	2,4	2	1,4	1,5	11	62,4	1,3	69,1
HORT	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
BOSC	1	0,7	2,1	1	2,4	5,2	2	16,4	33,1	1	29,7	32,1	14	1579,5	33,3	1628,7
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	80	34,2	100,-	4	46,-	100,-	2	49,6	100,-	2	92,5	100,-	14	4738,7	100,-	4961,-

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Bosc

QUADRE 3.66

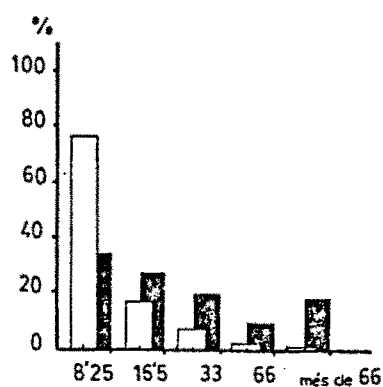
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de MANRESA, el 1737.

GRUP		Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0	a 8,25 Q.	873	76,9	2748,8	33,8	3,15
8,25	a 16,5 Q.	172	15,2	1975,9	24,3	11,5
16,5	a 33 Q.	68	6,-	1504,4	18,5	22,1
33	a 66 Q.	14	1,2	629,9	7,8	44,99
més	de 66 Q.	8	0,7	1264,5	15,6	158,06
TOTAL		1135	100,-	8123,5	100,-	7,16

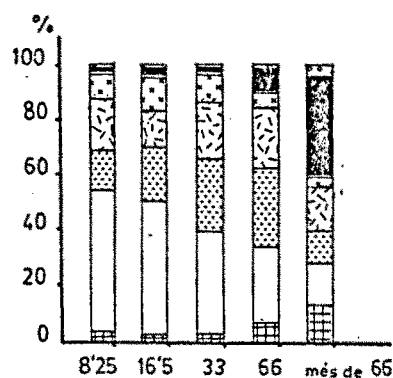
QUADRE 3.67

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de MANRESA, el 1737.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	97	86,-	3,1	44	51,9	2,6	26	40,7	2,7	10	46,5	7,4	7	175,8	13,9	400,9
VINYA	663	1472,-	53,6	168	1051,6	53,2	67	595,1	39,6	14	165,2	26,2	8	189,1	15,-	3473,4
REGADIU	342	419,2	15,3	145	400,1	20,3	66	398,1	26,5	11	183,3	29,1	6	161,9	12,8	1562,6
ERM	480	517,1	18,8	145	259,6	13,1	64	296,-	19,7	14	136,4	21,6	8	200,3	15,8	1409,4
OLIVERA	351	235,9	8,6	138	188,-	9,5	65	150,1	10,-	14	47,7	7,5	8	59,8	4,7	681,5
HORT	108	9,4	0,3	45	9,4	0,5	31	12,7	0,8	10	2,3	0,4	3	1,2	0,1	35,-
BOSC	3	2,9	0,1	8	13,2	0,7	5	11,6	0,8	5	45,2	7,1	6	426,9	33,8	499,8
ROQUES	4	5,9	0,2	2	2,1	0,1	1	0,1	0,01	1	3,3	0,6	3	49,5	3,9	60,9
TOTAL	873	2748,8	100,-	172	1975,9	100,-	68	1504,4	100,-	14	620,9	100,-	8	1264,5	100,-	8123,5

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Regadiu
Hort
Bosc
Roques
Erm

QUADRE 3.68

Distribució dels conreus per pobles segons la propietat de la terra, en el municipi de MANRESA, el 1737.

POBLE	SECA			VINYA			REGADIU			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%	
	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%			
MANRESA	128	182	365,2	91,1	915	3429,6	98,7	564	1432,4	91,6	705	1357,-	96,5	570	662,1	91,2	195	34,7	99,4	25	351,3	70,3	11	60,9	100	7693,4	94,7
SANTPEDOR	2	---	---	---	---	---	---	1	1,1	0,1	1	2,5	0,2	1	0,2	0,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	3,8	0,1
SOLSONA	1	---	---	---	1	7,1	0,2	1	4,4	0,3	1	5,5	0,2	1	6,4	0,1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	21,4	0,3
BARCELONA	4	2	35,7	8,9	4	36,5	1,1	4	124,7	0,-	4	46,4	3,5	4	12,8	1,5	2	0,3	0,5	2	148,5	29,7	---	---	---	404,9	4,9
TOTAL	1135	184	400,9	100,	920	3473,4	100,-	570	1562,6	100	711	1409,4	100	576	681,5	100	197	35,-	100	27	499,8	100	11	60,9	100	8123,5	100,-

QUADRE 3.71

Distribució dels conreus per professions segons la propietat de la terra en el municipi de MANRESA l'any 1737.

PROFESSIÓ	SECA			VINYA			REGADIU			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%	
	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%			
PAGESOS	448	71	162,9	40,6	383	1340,3	38,4	196	335,6	21,7	308	552,1	39,2	193	173,4	25,4	41	8,3	23,7	12	252,3	50,5	3	36,3	59,6	2863,1	35,2
BLANQUERS	67	18	20,8	5,2	58	308,7	8,9	51	202,-	13,1	43	100,3	7,1	48	66,5	9,8	16	3,5	10,-	---	---	---	1	1,7	2,8	705,5	8,7
VELERS	53	9	46,2	11,5	44	230,2	6,6	30	82,8	5,4	32	74,6	5,3	32	43,6	6,4	11	1,2	3,4	1	46,7	9,3	---	---	---	526,2	6,5
ORLERS TEXTILS	66	9	11,2	2,8	55	201,8	5,8	42	78,2	5,1	34	55,3	3,8	24	44,4	6,5	22	3,-	8,6	1	0,2	0,1	1	0,8	1,3	414,2	5,1
ARTESANAT	200	32	50,2	12,5	161	549,1	15,8	116	200,1	13,-	121	178,4	12,7	114	107,4	15,8	36	5,1	14,6	5	18,2	2,6	2	2,1	3,5	1084,1	13,4
ARTISTES	11	2	3,3	0,8	10	59,1	1,7	5	11,1	0,7	8	19,1	1,4	8	16,3	2,4	9	1,8	5,1	1	0,8	0,2	---	---	---	112,-	1,4
PA DE LA CIUTAT	57	18	72,4	18,1	48	320,1	9,2	40	394,7	25,5	37	175,6	12,5	41	103,3	15,2	17	3,5	10,-	4	149,5	29,5	2	1,8	3,-	230,4	15,2
ECCLESIASTIA	43	4	13,9	3,5	35	173,3	5,-	20	125,2	8,1	20	82,5	5,9	24	50,5	7,4	13	4,6	13,1	1	33,-	6,6	1	16,5	27,1	500,6	6,2
DESCONEGUT	190	21	20,-	5,-	126	290,9	8,4	70	115,7	7,5	108	173,3	12,3	82	76,1	11,7	32	4,-	11,6	2	3,8	0,5	1	1,7	2,8	687,4	8,5
TOTAL	1135	181	400,9	100	920	3473,4	100	570	1545,4	100	711	1409,4	100	576	681,5	100	197	35,-	100	27	499,8	100	11	60,9	100	8123,5	100

(*) La suma de conreus hi ha una diferència de 17,2 q. no estan inclosos fruiters i moleres per problemes tècnics d'ordinadors.

QUADRE 3.74

Distribució dels conreus per pobles segons la propietat de la terra, en el municipi de MANRESA, el 1709.

POBLE	SECA			VINYA			REGADIU			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%		
	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%				
MANRESA	990	166	346,2	90,3	797	3284,7	93,4	440	1428,1	90,5	624	1380,6	94,4	491	656,6	95,2	187	32,4	98,4	29	360,2	70,6	12	64,2	100	7453,-	91,7	
ST. FRUITÓS	36	2	1,-	0,3	34	108,6	3,1	4	6,1	0,4	13	10,4	0,8	3	3,1	0,5	1	0,1	0,3	---	---	---	---	---	---	129,5	1,6	
SANTPEDOR	7	1	0,4	0,1	6	34,2	1,-	4	8,7	0,6	4	13,8	1,-	2	3,3	0,5	---	---	---	---	---	---	---	---	---	60,4	0,7	
SALELLES	5	---	---	---	3	12,3	0,2	3	4,3	0,2	2	0,6	0,4	1	0,8	0,1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	17,8	0,2
RAJADELL	3	---	---	---	2	5,2	0,1	---	---	---	3	2,5	0,2	1	3,3	0,2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	11	0,1
BARCELONA	5	2	35,7	9,3	4	51,2	1,5	4	122,5	7,8	5	46,4	3,4	4	13,2	1,9	2	0,3	0,5	2	148,5	29,2	---	---	---	417,8	5,1	
SOLSONA	1	---	---	---	1	6,2	0,2	1	4,4	0,3	1	0,2	0,0	1	6,4	0,9	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	17,2	0,2
ST. VICENÇ CASTELLET	2	---	---	---	1	0,8	0,04	1	1,2	0,04	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2,-	0,04
ALTRES(*)	8	---	---	---	5	15,1	0,4	3	2,2	0,06	2	1,7	0,1	2	1,-	0,1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	20,-	0,3
TOTALS	1057	171	383,3	100	853	3518,3	100	460	1577,3	100	664	1356,4	100	505	687,7	100	190	32,8	100	31	508,7	100	12	64,2	100	8128,7	100,-	

(*) Són, 1 de Valldehorta, Castellgeli, Guardiola, Girona, St. Joan, Castellà, Valloriola i Navarries.

QUADRE 3.69

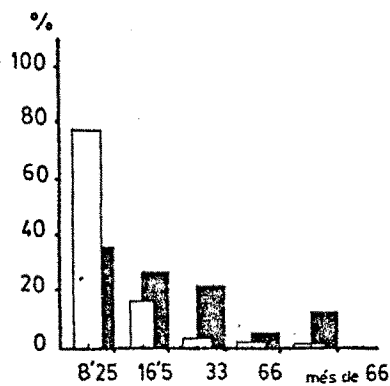
Estructura de la propietat de la terra sense els de fora, en el municipi de MANRESA, el 1737.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	871	77,2	2744,9	35,7	3,15
8,25 a 16,5 Q.	171	15,2	1959,5	25,5	11,46
16,5 a 33 Q.	67	5,9	1483,-	19,3	22,13
33 a 66 Q.	13	1,2	596,3	7,7	45,87
més de 66 Q.	6	0,5	909,7	11,8	151,62
TOTAL	1128	100,-	7693,4	100,-	6,82

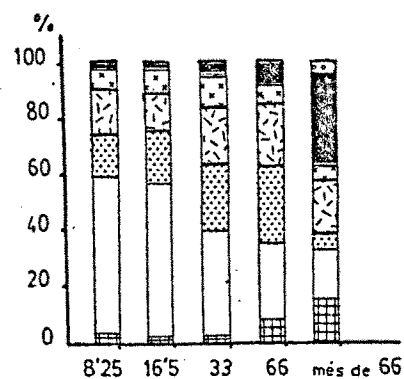
QUADRE 3.70

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus sense els de fora, en el municipi de MANRESA, el 1737.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	97	85,8	3,1	44	51,9	2,6	26	40,7	2,7	10	46,5	7,8	5	140,3	15,4	365,2
VINYA	663	1472,4	53,6	167	1044,4	53,3	66	588,-	39,7	13	162,7	27,3	6	162,3	17,8	3429,8
REGADIU	341	417,9	15,2	144	393,7	20,1	65	393,7	26,5	10	155,8	26,1	4	71,3	7,8	1432,4
ERM	479	514,6	18,8	144	258,2	13,2	63	292,5	19,7	13	134,3	22,5	6	157,4	17,3	1357,-
OLIVERA	350	236,-	8,6	137	186,8	9,5	64	143,7	9,7	13	46,3	7,8	6	49,3	5,4	662,1
HORT	108	9,4	0,3	44	9,2	0,5	31	12,7	0,9	9	2,2	0,4	3	1,2	0,1	34,7
BOSC	3	2,9	0,1	8	13,2	0,7	5	11,6	0,8	5	45,2	7,6	4	278,4	30,6	351,3
ROQUES	4	5,9	0,2	2	2,1	0,1	1	0,1	0,01	1	3,3	0,5	3	49,5	5,5	60,9
TOTAL	871	2744,9	100,-	171	1959,5	100,-	67	1483,-	100,-	13	596,3	100,-	6	909,7	100,-	7693,4

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Regadiu
Hort
Bosc
Roques
Erm

QUADRE 3.72

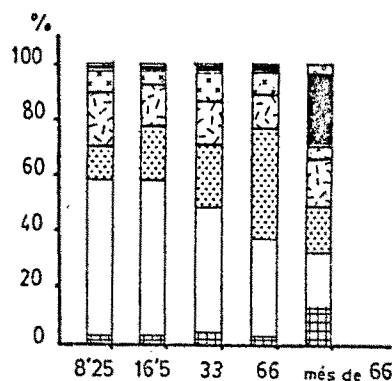
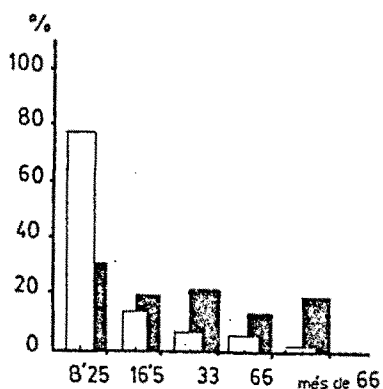
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de MANRESA, el 1789.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	817	77,3	2447,6	30,1	3,-
8,25 a 16,5 Q.	135	12,8	1590,9	19,6	11,8
16,5 a 33 Q.	74	7,-	1650,2	20,3	20,3
33 a 66 Q.	22	2,1	893,9	11,-	40,63
més de 66 Q.	9	0,8	1546,1	19,-	171,79
TOTAL	1057	100,-	8128,7	100,-	7,69

QUADRE 3.73

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de MANRESA, el 1789.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25Q a 16,5			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECA	82	65,8	2,7	38	39,-	2,5	31	60,5	3,7	12	20,-	2,2	8	198,-	12,8	383,3
VINYA	620	1362,3	55,6	131	840,8	52,9	72	712,5	43,2	21	295,5	33,1	9	307,2	19,9	3518,3
REGADIU	253	306,2	12,5	113	304,6	19,2	68	380,-	23,-	20	366,-	40,9	6	220,5	14,3	1577,3
ERM	442	474,8	19,4	122	240,7	15,1	70	276,6	16,8	21	110,1	12,3	9	254,2	16,4	1356,4
OLIVERA	300	213,9	8,7	111	150,4	9,5	67	185,2	11,2	19	81,-	9,1	8	57,2	3,7	687,7
HORT	99	13,-	0,5	39	6,3	0,4	37	8,3	0,5	12	4,-	0,5	3	1,2	0,1	32,8
BOSC	7	9,9	0,4	5	6,6	0,4	8	20,3	1,2	3	13,6	1,5	8	458,3	29,6	508,7
ROQUES	1	1,7	0,1	2	2,5	0,2	4	6,8	0,4	2	3,7	0,4	3	49,5	3,2	64,2
TOTAL	817	2447,6	100,-	135	1590,9	100,-	74	1650,2	100,-	22	893,9	100,-	9	1546,1	100,-	8128,7

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Regadiu
Hort
Bosc
Roques
Erm

QUADRE 3.75

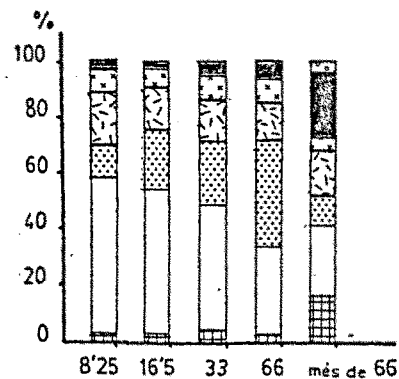
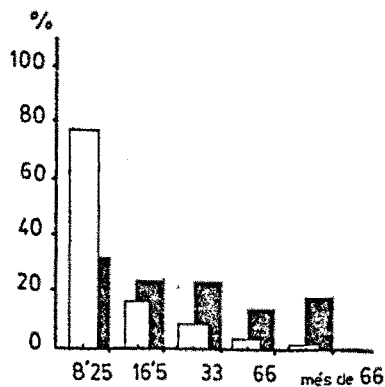
Estructura de la propietat de la terra sense els de fora, en el municipi de MANRESA, el 1789.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	762	76,9	2302,1	30,9	3,02
8,25 a 16,5 Q.	129	13,-	1515,9	20,3	11,75
16,5 a 33 Q.	72	7,3	1607,4	21,6	22,33
33 a 66 Q.	21	2,1	859,-	11,5	40,90
més de 66 Q.	7	0,7	1168,6	15,7	166,94
TOTAL	991	100,-	7453,-	100,-	7,52

QUADRE 3.76

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus sense els de fora, en el municipi de MANRESA, el 1789.

	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECA	81	65,-	2,8	37	38,8	2,6	30	60,1	3,7	12	20,-	2,3	6	162,3	13,9	346,2
VINYA	576	1254,6	54,5	125	785,9	51,8	70	691,8	43,-	20	291,9	34,-	7	260,5	22,3	3284,7
REGADIU	242	290,7	12,6	109	297,9	19,7	66	372,-	23,1	19	338,2	39,4	4	129,3	11,1	1428,1
ERM	423	458,5	19,9	117	232,8	15,4	68	270,5	16,8	20	108,-	12,6	7	210,8	18,-	1280,6
OLIVERA	294	208,9	9,1	108	145,2	9,6	65	177,6	11,1	18	79,7	9,3	6	45,2	3,9	656,6
HORT	98	12,8	0,6	38	6,2	0,4	37	8,3	0,5	11	3,9	0,45	3	1,2	0,1	32,4
BOSC	7	9,9	0,4	5	6,6	0,4	8	20,3	1,3	3	13,6	1,6	6	309,8	26,5	360,2
ROQUES	1	1,7	0,1	2	2,5	0,1	4	6,8	0,4	2	3,7	0,4	3	49,5	4,2	64,2
TOTAL	762	2302,1	100,-	129	1515,9	100,-	72	1607,4	100,-	21	859,-	100,-	7	1168,6	100,-	7453,-

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Regadiu
Hort
Bosc
Roques
Erm

QUADRE 3.77.

Distribució dels conreus per professions segons la propietat de la terra en el municipi de MANRESA, el 1789.

PROFESSIÓ	SECA			VINYA			REGADIU			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%	
	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%	Prop.	Exten.	%			
PAGESOS	474	60	150,5	39,3	410	1451,6	41,3	165	294,9	19,3	311	589,9	43,3	194	206,3	30,2	37	5,3	16,2	16	257,4	50,6	4	38,5	59,2	2995,4	36,9
BLANQUEJERS	89	11	8,9	2,3	40	199,2	5,7	32	127,1	8,2	34	66,8	4,9	29	36,2	5,2	11	1,5	4,6	2	3,1	0,6	--	--	--	444,2	5,5
VELERS	174	33	47,7	12,4	132	618,9	17,6	89	303,6	9,6	103	211,2	15,6	103	155,3	22,6	43	8,1	24,7	2	2,6	0,5	4	4,6	7,2	1354,8	16,7
GREMIS TEXTILS	76	12	9,2	2,4	53	186,1	5,3	31	62,2	4,5	31	32,2	2,4	35	44,4	6,5	13	1,7	5,2	--	--	--	--	--	--	375,9	4,6
ARTESANAT	174	29	23,1	6,2	138	424,2	12,1	66	102,8	6,6	112	180,2	13,3	72	66,7	9,7	39	5,1	15,6	3	12,4	2,4	1	3,3	5,1	747,5	9,2
ARTISTES	17	4	4,8	1,3	16	110,4	3,1	9	29,4	1,9	13	27,4	2,1	13	27,2	4,2	12	1,7	5,2	1	0,6	0,2	--	--	--	202,6	2,5
MA DE LA CIUTAT	69	21	123,9	32,3	51	428,2	12,2	49	483,2	31,1	49	196,7	14,5	44	112,9	16,4	28	6,6	20,1	6	197,4	38,9	2	1,8	2,8	1596,4	19,6
ECLÉSIASTICS	25	3	15,2	4,2	13	99,7	2,8	19	149,7	9,6	11	52,2	3,8	15	38,9	5,7	7	2,8	8,5	1	34,7	6,8	1	16,5	25,7	412,5	5,1
TOTALS	1057	171	383,3	100,0	853	3510,2	100,0	460	1552,5	100,0	664	1356,4	100,0	505	687,7	100,0	190	32,8	100,0	27	508,1	100,0	12	64,2	100,0	8128,7	100,0

(*) En el total de conreus hi ha una diferència de 24,8 Q., que corresponen a moreres i fruiters no incorporats al quadre.

QUADRE 3.80

Distribució dels conreus per pobles segons la propietat de la terra, en el municipi de MANRESA l'any 1832

POBLE	Pro.	SECA			VINYA			REGADIU			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%		
MANRESA	839	155	587,2	92,2	635	3128,7	87,4	392	1795,3	91,8	122	850,1	91,5	145	295,8	97,3	172	40,9	93,4	10	453,5	100	7	69,1	100	7220,7	90,8
ARTÉS	1	---	---	---	1	6,5	0,2	1	27,4	1,4	1	3,2	0,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	37,1	0,5
AVINYÓ	4	2	1,2	0,2	3	21,8	0,6	3	6,8	0,4	3	14,2	1,5	1	5,8	1,9	4	1,5	3,4	---	---	---	---	---	---	51,2	0,6
NAVARRELES	3	---	---	---	1	2,2	0,1	2	2,3	0,1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	4,5	0,06
CALDERS	1	---	---	---	1	2,7	0,1	1	2,3	0,1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	5,2	0,06
ROCAFORT	1	---	---	---	---	---	---	1	1,2	0,06	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1,2	0,02
ST. FRUITS	76	14	29,7	4,7	70	281,7	7,9	24	27,6	1,4	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	338,9	4,3
SAN PEDOR	1	---	---	---	1	6,7	0,2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	6,7	0,08
ST. ISCLE	2	---	---	---	2	38,9	1,2	1	11,2	0,6	2	8,7	0,9	1	1,7	0,6	---	---	---	---	---	---	---	---	---	56,2	0,7
CASTELLGAL	6	1	3,3	0,5	5	15,5	0,4	1	0,6	0,07	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	19,3	0,2
ST. VICENÇ	2	---	---	---	1	1,2	0,03	1	0,4	0,07	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1,6	0,02
MOIA	1	---	---	---	---	---	---	1	10,3	0,5	---	---	---	---	---	---	1	0,2	---	---	---	---	---	---	---	10,5	0,1
BARCELONA	8	1	1,2	0,2	5	18,2	0,5	4	44,3	2,3	2	4,5	0,5	1	0,2	---	1	0,1	---	---	---	---	---	---	---	68,2	0,9
ALTRES	23	4	10,1	1,6	13	44,2	1,2	12	26,1	1,3	4	48,9	5,3	1	0,5	---	2	1,2	---	---	---	---	---	---	---	130,6	1,6
TOTAL	968	177	632,3	100	738	3563,8	100	444	1955,5	100	334	929,6	100	149	304,2	100	180	43,8	100	10	453,5	100	7	69,1	100	7951,6	100

QUADRE 3.85

Distribució dels conreus per pobles segons la propietat de la terra en el municipi de MANRESA l'any 1860

POBLE	Pro.	SECA			VINYA			REGADIU			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%	Pro.	Ext.	%		
MANRESA	810	164	448,2	57,8	541	3114,2	64,8	359	1519,7	72,4	108	502,4	93,4	181	480,7	80,6	239	54,9	74,9	5	496,7	55,3	---	---	---	6816,4	65,2
DESCONEGUT	227	82	372,6	42,2	153	1800,1	35,2	116	578,7	27,6	45	437,9	46,6	25	115,4	19,4	40	18,4	25,1	4	401,9	46,7	---	---	---	3680,2	35,2
TOTAL	1037	246	775,4	100	694	5114,3	100	475	2098,4	100	153	940,3	100	206	596,1	100	279	73,3	100	9	898,6	100	---	---	---	10496,6	100

QUADRE 3.78

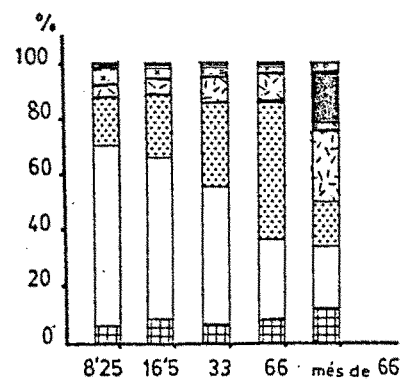
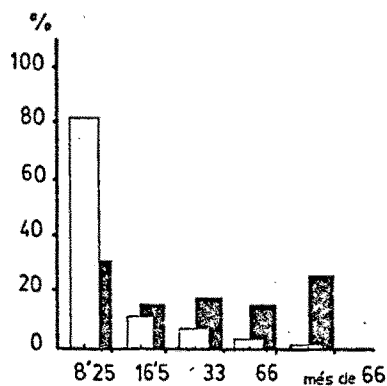
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de MANRESA, el 1832.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	780	80,6	2351,9	29,6	3,02
8,25 a 16,5 Q.	88	9,1	1016,7	12,8	11,55
16,5 a 33 Q.	63	6,5	1405,-	17,7	22,30
33 a 66 Q.	26	2,7	1177,7	14,8	45,30
més de 66 Q.	11	1,1	2000,4	25,2	181,86
TOTAL	968	100,-	7951,6	100,-	8,21

QUADRE 3.79

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de MANRESA, el 1832

CONREU	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	95	133,5	5,7	32	88,6	8,7	26	89,2	6,4	15	88,1	7,5	9	232,9	11,6	632,3
VINYA	559	1553,7	66,1	84	555,9	54,7	58	687,1	48,9	26	335,-	28,5	11	432,1	21,6	3563,8
REGADIU	288	441,4	18,7	68	244,1	24,-	56	414,2	29,5	24	562,9	47,8	8	293,-	14,7	1955,6
ERM	60	93,4	4,-	24	65,3	6,4	29	143,-	10,2	11	142,5	12,1	10	485,4	24,3	929,6
OLIVERA	72	107,4	4,6	30	54,8	5,4	26	59,1	4,2	11	30,8	2,6	10	51,9	2,6	304,-
HORT	102	21,3	0,9	27	5,8	0,6	30	8,3	0,6	17	6,9	0,6	4	1,4	0,1	43,7
BOSC	---	---	---	1	2,1	0,2	---	---	---	1	11,6	0,9	8	439,9	22,-	453,6
ROQUES	2	1,2	0,05	---	---	---	1	4,1	0,3	---	---	---	4	63,7	3,1	69,-
TOTAL	780	2351,9	100,-	88	1016,7	100,-	63	1405,-	100,-	26	1177,7	100,-	11	2000,4	100,-	7951,6

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Regadiu
Hort
Bosc
Roques
Erm

QUADRE 3.81

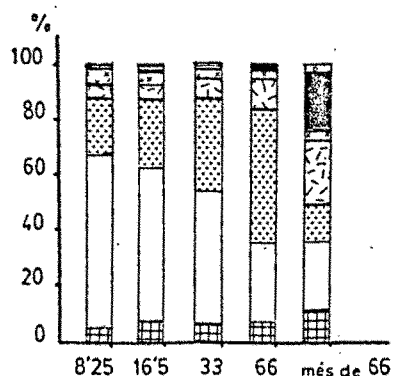
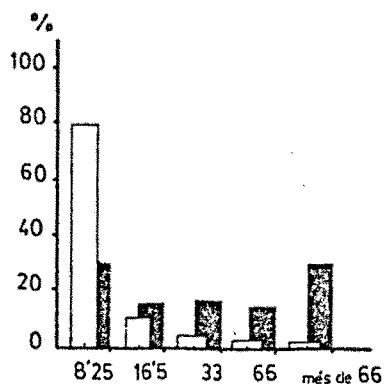
Estructura de la propietat de la terra sense els de fora en el municipi de MANRESA, el 1832.

GRUP		Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0	a 8,25 Q.	668	79,6	2001,4	27,7	3,-
8,25	a 16,5 Q.	83	9,9	957,8	13,3	11,54
16,5	a 33 Q.	53	6,3	1163,5	16,1	21,95
33	a 66 Q.	24	2,9	1097,6	15,2	45,73
més	de 66 Q.	11	1,3	2000,4	27,7	181,86
TOTAL		839	100,-	7220,7	100,-	8,61

QUADRE 3.82

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus sense els de fora, en el municipi de MANRESA, el 1832.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	79	108,-	5,4	30	83,9	8,8	23	75,4	6,5	14	87,-	7,9	9	232,9	11,6	587,2
VINYA	471	1286,5	64,3	80	529,7	55,3	49	556,8	47,9	24	323,5	29,5	11	432,1	21,6	3128,6
REGADIU	249	388,8	19,4	65	229,7	24,-	48	382,5	32,9	22	501,4	45,7	8	293,-	14,7	1795,4
ERM	57	88,7	4,4	23	52,-	5,4	23	87,5	7,5	9	136,4	12,4	10	485,4	24,3	850,-
OLIVERA	71	107,2	5,4	30	54,8	5,7	23	51,2	4,4	11	30,8	2,8	10	51,9	2,6	295,9
HORT	98	21,-	1,-	26	5,6	0,6	27	6,-	0,5	17	6,9	0,6	4	1,4	0,1	40,9
BOSC	---	---	---	1	2,1	0,2	---	---	---	1	11,6	1,1	8	439,9	21,9	453,6
ROQUES	2	1,2	0,1	---	---	---	1	4,1	0,3	---	---	---	4	63,7	3,2	69,-
TOTAL	668	2001,4	100,-	83	957,8	100,-	53	1163,5	100,-	24	1097,6	100,-	11	2000,4	100,-	7220,7

Propietaris
Extensió

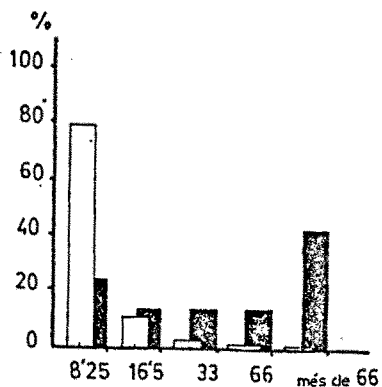
Secà
Vinya
Olivera
Regadiu
Hort
Bosc
Roques
Erm

QUADRE 3.83
Estructura de la propietat de la terra en el municipi de
MANRESA, el 1860.

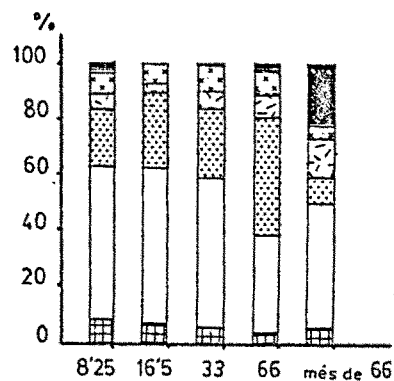
GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	822	79,3	2343,3	22,3	2,85
8,25 a 16,5 Q.	117	11,3	1285,3	12,2	10,99
16,5 a 33 Q.	53	5,1	1265,6	12,1	23,88
33 a 66 Q.	27	2,6	1284,2	12,2	47,56
més de 66 Q.	18	1,7	4318,-	41,1	239,89
TOTAL	1037	100,-	10496,4	100,-	10,12

QUADRE 3.84
Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus en el municipi de MANRESA, el 1860.

CONREUS	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTENS.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECA	148	205,1	8,8	43	101,2	7,9	26	75,8	6,-	13	51,9	4,-	16	341,6	7,9	775,6
VINYA	496	1312,9	56,-	104	707,-	55,-	51	676,4	53,5	25	456,5	35,6	18	1961,4	45,4	5114,2
REGADIU	308	485,-	20,7	83	329,5	25,6	46	310,6	24,5	23	550,9	42,9	15	422,2	9,8	2098,2
ERM	79	118,8	5,1	22	48,8	3,8	20	80,4	6,4	15	90,1	7,-	17	602,1	13,9	940,2
OLIVERA	113	184,7	7,9	30	88,-	6,9	33	114,9	9,1	17	118,4	9,2	13	90,2	2,1	596,2
HORT	186	34,8	1,5	29	10,8	0,8	29	7,5	0,5	20	8,-	0,6	15	12,3	0,3	73,4
BOSC	1	2,-	1,-	---	---	---	---	---	---	1	8,5 ^{1/2}	0,7	7	888,2	20,6	898,7
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	822	2343,3	100,-	117	1285,3	100,-	53	1265,6	100,-	27	1284,3	100,-	18	4318,-	100,-	10.496,5

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Regadiu
Erm
Hort
Bosc
Olivera

QUADRE 3.86

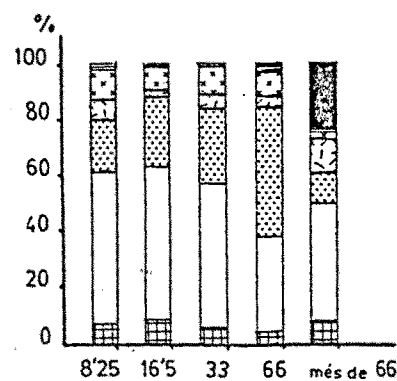
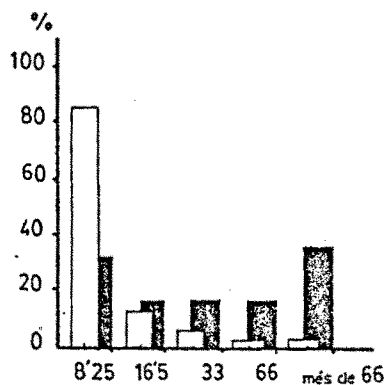
Estructura de la propietat de la terra sense els de fora en el municipi de MANRESA l'any 1860.

GRUP	Nº PROPIET.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q.	658	81,2	1864,4	27,4	2,83
8,25 a 16,5 Q.	83	10,3	914,9	13,4	11,02
16,5 a 33 Q.	39	4,8	941,8	13,8	24,15
33 a 66 Q.	19	2,4	904,1	13,3	47,58
més de 66 Q.	11	1,3	2191,2	32,1	199,20
TOTAL	810	100,-	6816,4	100,-	8,42

QUADRE 3.87

Estructura de la propietat de la terra detallada per conreus sense els de fora, en el municipi de MANRESA, el 1860.

CONREU	0 a 8,25Q			8,25 a 16,5Q			16,5 a 33Q			33 a 66Q			més de 66Q			TOTAL
	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	PROP.	EXTEN.	%	
SECÀ	96	122,6	6,6	30	68,2	7,5	19	52,4	5,6	10	31,-	3,4	9	173,8	7,9	44,8
VINYA	400	1073,8	57,6	76	502,2	54,9	37	494,5	52,5	17	316,-	35,-	11	927,7	42,3	3314,2
REGADIU	232	361,6	19,4	62	235,6	25,8	38	263,9	28,-	17	419,9	46,4	10	238,5	10,9	1519,5
ERM	65	99,5	5,3	11	19,2	2,1	14	40,9	4,3	8	34,6	3,8	10	308,2	14,1	502,4
OLIVERA	108	178,3	9,6	27	81,5	8,9	26	83,8	8,9	13	88,4	9,8	7	48,7	2,2	480,7
HORT	169	28,6	1,5	21	8,2	0,9	24	6,3	0,7	15	5,7	0,6	10	6,1	0,3	54,9
BOSC	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	8,5	0,9	4	488,2	22,3	496,7
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	658	1864,4	100,-	83	914,9	100,-	39	941,8	100,-	19	904,1	100,-	11	2191,2	100,-	6816,4

Propietaris
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Regadiu
Hort
Bosc
Erm

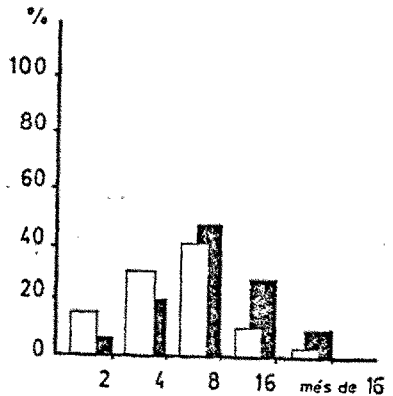
Parcel·les a rabassa en el municipi d'ARTÉS l'any 1872
 Conreus i extensió.

EXTENSIO	PARCEL.	%(1)	TOTAL	%(2)	CEREAL	%(3)	VINYA	%(3)	ALTRES	%(3)	MITJANA
0 a 2 Q.	73	16,3	103,9	4,7	19,27	18,5	53,27	51,3	31,36	30,2	1,423
2 a 4 Q.	136	30,4	421,9	19,-	18,33	4,3	298,08	70,7	105,47	25,-	3,102
4 a 8 Q.	181	40,4	1000,1	45,-	10,96	1,1	740,04	74,-	249,09	24,9	5,525
8 a 16Q.	50	11,2	537,54	24,2	7,77	1,4	399,08	74,2	130,69	24,3	10,750
més 16Q.	8	1,8	158,08	7,1	---	---	102,67	64,9	55,42	35,1	19,760
TOTAL	448	100,-	2221,52	100,-	56,33	2,5	1593,14	71,7	572,03	25,7	4,958

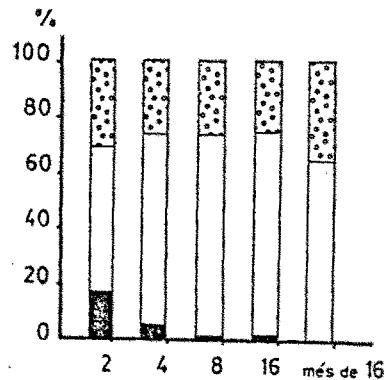
Extensions totals en el municipi d'ARTÉS.
 Conreus.

EXTENSIO	(4)	(4)	(4)	(4)
	5472,55	40,6	542,7	10,4
	2652,11	60,4	2277,74	25,1

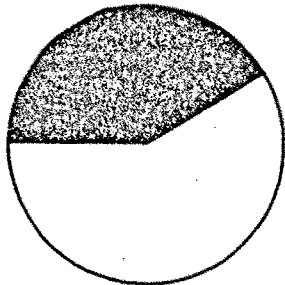
- (1) Sobre el total de parcel·la a rabassa.
- (2) Sobre el total de terres conreades a rabassa
- (3) Sobre el total de terres de cada grup
- (4) Relació terres total i conreus/ terres i conreus a rabassa,

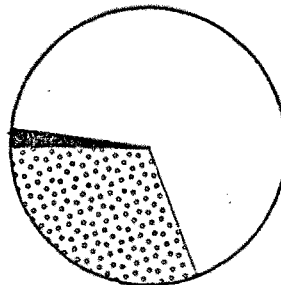
Parcel·les
 Extensió

Cereal
 Vinya
 Altres

% vinya sobre extensió total

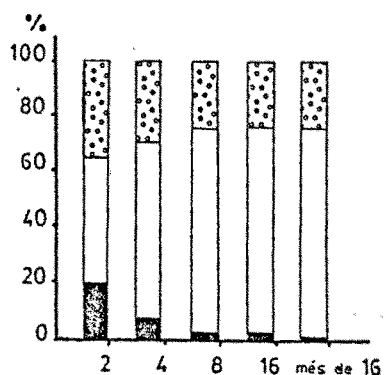
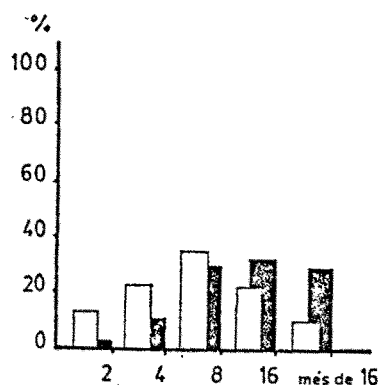

QUADRE 3. 92.

Estructura de les rabasses en el municipi d'ARTÉS l'any 1872
Terres conreades a rabassa per rabassaire.

EXTENSIO	RABASSA	%(1)	TOTAL	%(2)	CEREAL	%(3)	VINYA	%(3)	ALTRES	%(3)	MITJANA
0 a 2 Q.	30	10,2	41,96	1,9	8,33	19,9	19,17	45,7	14,46	34,5	1,4
2 a 4 Q.	63	21,4	195,03	8,8	12,33	6,3	125,19	64,2	57,51	29,5	3,1
4 a 8 Q.	109	36,9	625,-	28,1	13,54	2,2	452,09	72,3	159,37	25,5	5,73
8 a 16Q.	63	21,4	718,2	32,3	17,35	2,4	520,34	72,5	180,51	25,1	11,4
més de 16	30	10,2	641,36	28,9	4,77	0,7	476,38	74,3	160,21	25,-	21,4
TOTAL	295	100,-	2221,56	100,-	56,32	2,5	1593,17	71,7	672,06	25,8	7,53

- (1) Sobre el total de rabassaires
(2) Sobre el total de terres conreades a rabassa.
(3) Sobre el total de terres que controla cada grup.

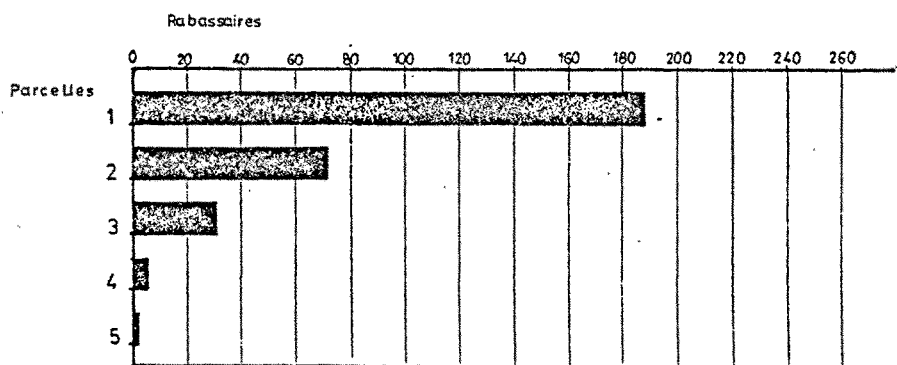
□ Rabassaires
■ Extensió

■ Cereal
□ Vinya
■ Altres

QUADRE 3. 93

Parcel·les conreades per rabassaire en el municipi de ARTÉS l'any 1872.

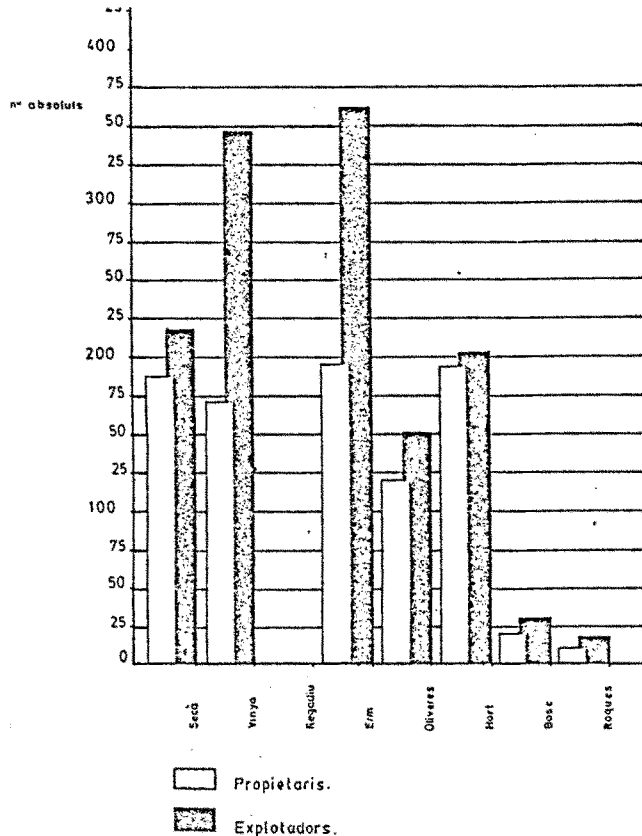
PARCEL.	RABASSAIRES	%	TOTAL	%	MITJANA
1	186	63,1	868,51	39,1	4,67
2	72	24,4	756,56	34,1	10,51
3	31	10,5	481,17	21,7	15,52
4	5	1,7	98,34	4,4	19,67
5	1	0,3	16,96	0,8	16,96
6	---	---	---	---	---
TOTAL	295	100,-	2221,54	100,-	7,53

QUADRE 3. 94

Propietaris, explotadors de la terra i distribució dels conreus en el municipi d'ARTÉS, l' any 1872.

CONREU	Nº PROPIET.	%	Nº EXPLOT.	%	DIFER.	% CREIX.	EXTEN.	%	MITJA PROPIET.	MITJA EXPLO.
SECÀ	185	71,2	218	53,2	33	118	542,7	9,9	2,93	2,49
VINYA	171	65,8	347	84,6	176	203	2652,1	48,5	15,51	7,64
REGADIU	----	----	---	---	---	---	----	----	---	---
ERM	197	75,8	364	88,8	167	185	1089,8	19,9	5,58	2,99
OLIVERES	120	46,2	152	37,1	32	127	132,-	2,4	1,10	0,87
HORT	194	74,6	205	50,-	11	106	160,-	2,9	0,83	0,78
BOSC	23	8,8	33	8,-	10	144	860,4	15,7	37,41	26,07
ROQUES	12	4,6	16	3,9	4	133	35,6	0,7	2,97	2,23
TOTAL	260	100,-	410	100,-	150	158	5472,6	100,-	21,04	13,35

QUADRE 3.97 Distribució dels conreus per pobles segons l' explotació de la terra en el municipi d' ARTÉS l' any 1872

POBLE	SECÀ			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%	
	Exp	Ext.	%	Exp	Ext.	%	Exp	Ext.	%	Exp	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%			
ARTÉS	333	190	464,5	85,6	296	2394,7	90,1	301	956,7	87,3	139	114,2	86,5	183	146,-	91,2	23	653,4	75,9	11	27,-	75,8	4756,4	86,8
AVINYÓ	8	3	0,9	0,2	4	8,2	0,3	4	2,5	0,2	2	1,2	0,9	1	0,1	0,1	2	18,-	2,1	---	---	---	30,9	0,6
NAVARCLES	10	---	---	---	7	30,9	1,2	9	19,8	1,8	---	---	---	3	4,4	2,7	1	12,-	1,4	1	0,8	2,2	67,9	1,2
CALDERS	36	17	24,2	4,5	30	119,9	4,1	33	45,-	4,1	7	6,2	4,7	3	1,-	0,6	3	17,9	2,1	2	4,4	12,4	218,6	4,-
OLÓ	2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2	0,2	0,1	---	---	---	---	---	---	0,2	0,0
SALLEN	11	1	0,2	0,0	5	8,1	0,3	10	4,2	0,4	---	---	---	7	6,9	4,3	---	---	---	1	2,-	5,6	21,3	0,4
VIC	1	1	11,5	2,1	1	7,5	0,3	1	3,4	0,3	---	---	---	1	0,3	0,2	1	10,-	1,2	---	---	---	32,7	0,6
MONISTROL	2	2	0,3	0,1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,1	0,1	---	---	---	---	---	---	0,4	0,01
BARCELONA	1	1	0,02	0,0	---	---	---	1	0,2	0,02	---	---	---	1	0,2	0,1	---	---	---	---	---	---	0,4	0,01
MANRESA	2	1	16,4	3,-	2	61,5	2,3	2	26,5	2,4	1	5	3,8	1	0,5	0,3	1	91,1	10,6	1	1,4	3,9	202,4	3,7
MOIA	2	2	24,8	4,6	2	28,-	1,3	2	32,2	3,-	2	5,3	4,-	2	0,4	0,2	2	58	6,7	---	---	---	148,7	2,7
AGUILAR	1	---	---	---	---	---	---	1	0,3	0,03	1	0,1	0,1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	0,4	0,01
TOTAL	218	542,8	100	347	2658,8	100	364	1090,8	100	152	132,-	100	205	160,1	100	33	860,4	100	16	35,6	100	5480,3	100	

QUADRE 3. 95

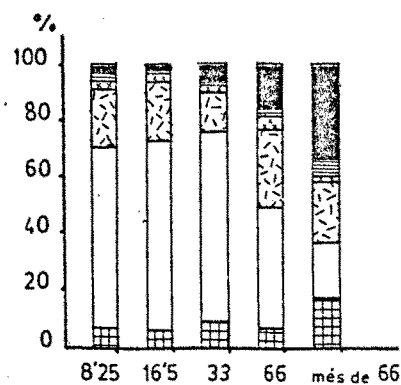
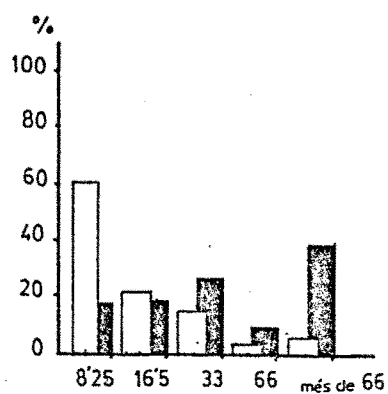
Estructura de l' explotació de la terra en el municipi d' ARTÉS
1' any 1872.

GRUP	Nº EXPLOT.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q	249	60,7	919,53	16,8	3,7
8,25 a 16,5Q	83	20,2	964,78	17,6	11,6
16,5 a 33 Q	56	13,7	1262,31	23,-	22,5
33 a 66 Q	7	1,7	329,56	6,-	47,1
més de 66 Q	15	3,7	2004,07	36,6	133,6
TOTAL	410	100,-	5480,25	100,-	13,4

QUADRE 3.96

Estructura de l' explotació detallada per conreus en el municipi d'ARTÉS, el 1872.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	
SECÀ	99	61,4	6,7	55	47,1	4,9	42	92,5	7,3	7	21,3	6,5	15	320,4	16,-	542,7
VINYA	189	604,7	65,8	82	659,8	68,4	54	876,5	69,4	7	138,6	42,1	15	379,2	18,9	2658,8
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	205	191,-	20,8	82	194,7	20,2	55	179,1	14,2	7	94,7	28,7	15	431,1	21,5	1090,8
OLIVERA	53	23,-	2,5	40	27,5	2,9	40	31,8	2,5	7	13,9	4,2	12	35,8	1,8	132,-
HORT	86	25,7	2,8	51	13,3	1,4	48	14,8	1,2	5	7,4	2,2	15	98,8	4,9	160,-
BOSC	3	11,6	1,3	4	17,5	1,8	8	65,5	5,2	4	50,5	15,3	14	715,2	35,7	860,3
ROQUES	2	2,1	0,2	3	4,9	0,5	2	2,1	0,2	1	3,2	1,-	8	23,4	1,2	35,7
TOTAL	249	919,5	100,-	83	964,8	100,-	56	1262,3	100,-	7	329,6	100,-	15	2004,1	100,-	5480,3

Explotadors
Extensió

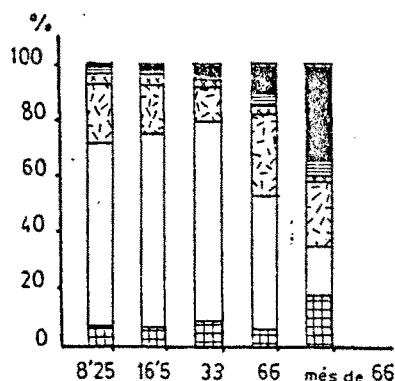
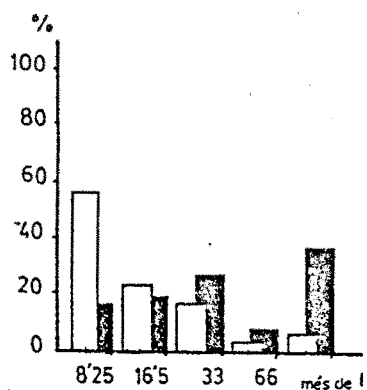
Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3.98
Estructura de la explotació de la terra sense els de fora en el municipi d' Artés l' any 1872

GRUP	Nº EXPLOT	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q	187	56,-	723,5	15,2	3,87
8,25 a 16,5 Q	76	22,8	884,7	18,6	11,6
16,5 a 33 Q	52	15,6	1156,9	24,3	22,2
33 a 66 Q	6	1,8	280,3	5,9	46,7
més de 66	13	3,9	1711,1	36,-	131,6
TOTAL	334	100,-	4756,4	100,-	14,2

QUADRE 3.99
Estructura de l'explotació detallada per conreus, sense els de fora, en el municipi d'ARTES, el 1872.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	
SECA	79	40,7	5,6	52	42,4	4,8	40	81,-	7,-	6	14,5	5,2	13	286,-	16,7	464,6
VINYA	150	500,-	69,1	76	621,4	70,2	51	839,5	72,6	6	131,6	46,9	13	302,2	17,7	2394,7
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	155	147,2	20,3	76	177,6	20,1	51	161,2	13,9	6	82,8	29,5	13	388,-	22,7	956,8
OLIVERA	44	18,-	2,5	40	27,5	3,1	39	29,3	2,5	6	10,6	3,8	10	28,8	1,7	114,2
HORT	70	13,4	1,9	50	13,3	1,5	46	14,-	1,2	4	7,2	2,6	13	98,1	5,7	146,-
BOSC	1	4,2	0,6	2	2,-	0,2	5	30,5	2,6	3	30,5	10,9	12	586,1	34,3	653,3
ROQUES	---	---	---	2	0,6	0,1	1	1,3	0,1	1	3,1	1,1	7	22,-	1,3	27,-
TOTAL	187	723,5	100,-	76	884,7	100,-	52	1156,9	100,-	6	280,3	100,-	13	1711,1	100,-	4756,5

Explotadors
Extensió

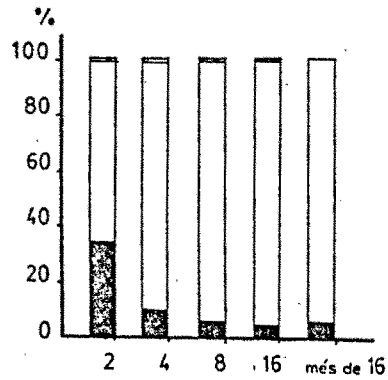
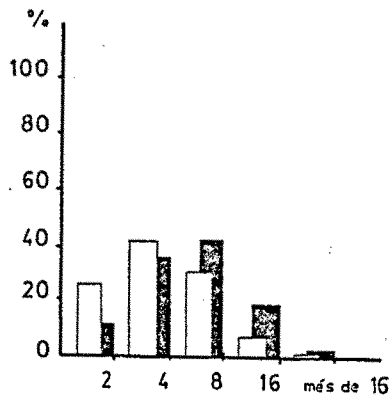
Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3. 101
Parcel·les a rabassa en el municipi de CALDERS l'aný 1861
Conreus i extensió.

EXTENSIO	PARCEL.	%	TOTAL	%	CEREAL	%	VINYA	%	ALTRES	%	MITJANA
0 a 2Q.	192	23,7	288,83	9,3	100,67	34,9	188,17	65,1	0,6	0,2	1,5
2 a 4Q.	336	41,4	1013,58	32,7	100,83	9,9	908,-	89,6	4,75	0,5	3,02
4 a 8Q.	231	28,5	1249,25	40,3	95,67	7,7	1151,-	92,1	2,58	0,2	5,41
8 a 16Q.	51	6,3	525,33	17,-	33,5	6,4	491,42	93,5	0,42	0,1	10,30
més 16Q.	1	0,1	21,-	0,7	1,58	7,5	19,42	92,5	---	---	21,-
TOTAL	811	100,-	3097,99	100,-	332,25	10,7	2758,01	89,-	8,35	0,3	3,82

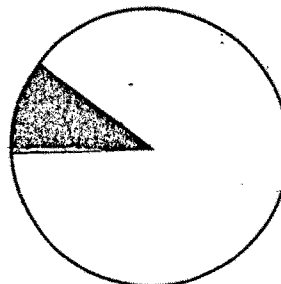
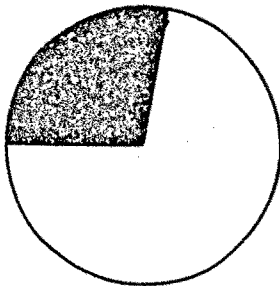
Extensions totals en el municipi de CALDERS
Conreus.

EXTENSIO										
			11394,67	27,2	1298,93	25,6	4086,92	67,5	6008,82	0,1

Parcelles
Extensió

Cereal
Vinya
Altres

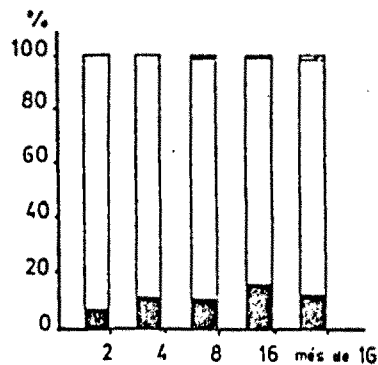
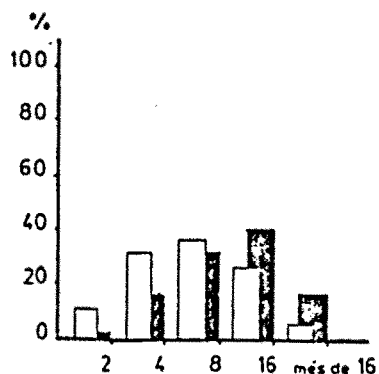
% vinya sobre extensió total

QUADRE 3. 102

Estructura de les rabasses en el municipi de CALDERS 1'any 1861
Terres conreades a rabassa per rabassaire.

EXTENSIO	RABASSA	%(1)	TOTAL	%(2)	CEREAL	%(3)	VINYA	%(3)	ALTRES	%(3)	MITJANA
0 a 2 Q.	37	8,-	59,17	1,9	4,58	7,7	54,58	92,3	---	---	1,6
2 a 4 Q.	128	27,8	393,67	12,7	38,17	9,7	355,5	90,3	---	---	3,08
4 a 8 Q.	163	35,4	941,33	30,4	85,16	9,1	852,84	90,6	3,33	0,3	5,78
8 a 16 Q.	109	23,6	1242,41	40,1	155,08	12,5	1086,58	87,5	0,75	0,1	11,4
més de 16	24	5,2	461,42	14,9	49,25	10,7	408,5	88,5	3,67	0,8	19,23
TOTAL	461	100	3098,-	100,-	332,24	10,7	2758,-	89,-	7,75	0,3	6,72

- (1) Sobre el total de rabassaires
- (2) Sobre el total de terres conreades a rabassa.
- (3) Sobre el total de terres que controlà cada grup.

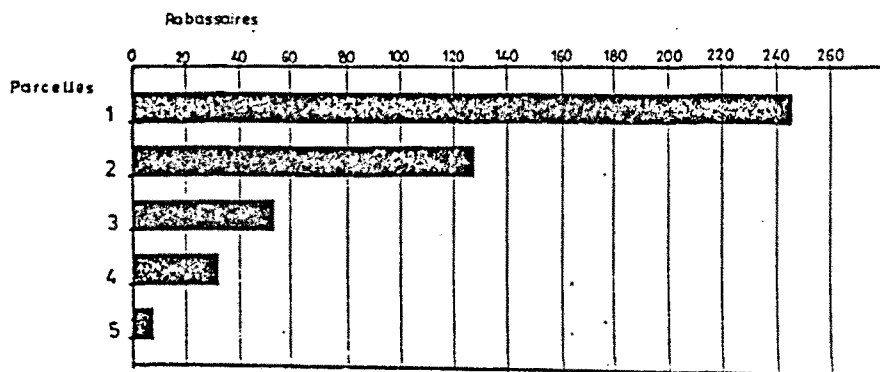
Rabassaires
 Extensió

Cereal
 Vinya
 Altres

QUADRE 3. 103

Parcel·les conreades per rabassaire en el municipi de CALDERS 1' any 1861.

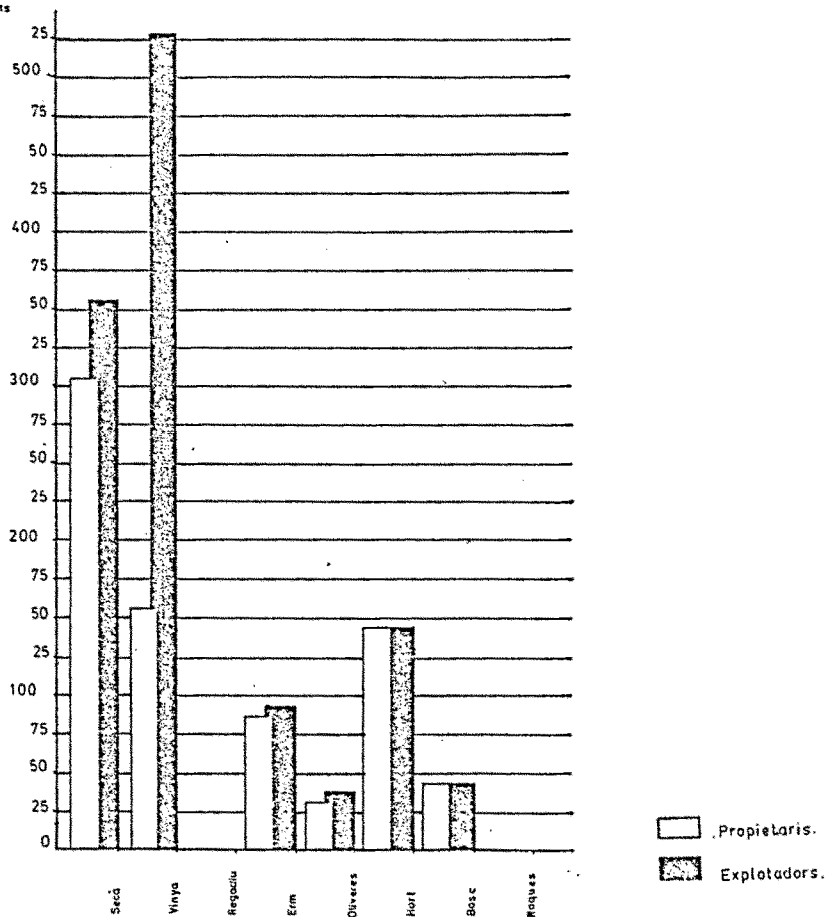
PARCEL·	RABASSAIRE	%	TOTAL	%	MITJANA
1	244	52,9	1013,25	32,7	4,15
2	127	27,5	981,59	31,7	7,73
3	53	11,5	535,17	17,3	10,1
4	31	6,7	473,08	15,3	15,26
5	6	1,3	94,91	3,1	15,82
6	---	---	---	---	---
TOTAL	461	100,-	3098,-	100,-	6,72

Propietaris, explotadors de la terra i distribució dels conreus en el municipi de CALDERS, l'any 1861

CONREUS	Nº PROPIET.	%	Nº EXPLOT.	%	DIFER.	% CREIX.	EXTENS.	%	MITJANA PROPIET.	MITJ. EXPL.
SECA	302	83,2	355	60,7	53	118	1298,9	11,4	4,30	3,66
VINYA	156	43,-	526	89,9	370	337	4086,9	35,9	26,20	7,77
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	84	23,1	88	15,-	4	105	1629,6	14,3	19,4	18,52
OLIVERES	29	8,-	32	5,5	3	110	78,2	0,7	2,70	2,44
HORT	141	38,8	141	24,1	---	100	54,-	0,5	0,38	0,38
BOSC	40	11,-	40	6,8	---	100	4247,-	37,3	106,18	106,18
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	363	100,-	585	100,-	222	161	11394,7	100	31,39	19,48

nº absoluts

QUADRE 3.107

Distribució dels conreus per pobles segons l'explotació de la terra, en el municipi de CALDERS, el 1861.

POBLE	Exp.	SECA			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Exp.	Exten.	%	Exp.	Exten.	%	Exp.	Exten.	%	Exp.	Exten.	%	Exp.	Exten.	%	Exp.	Exten.	%					
CALDERS	266	261	987,6	76,-	237	2533,3	62,-	65	1100,7	67,5	24	65,1	83,3	97	34,4	63,6	23	3392,4	79,9	---	---	---	8113,5	71,2
ARTÉS	66	13	68,6	5,3	63	319,8	7,8	4	77,4	4,8	3	3,8	4,9	1	0,3	0,6	4	309,6	7,3	---	---	---	779,5	6,8
NAVARCLES	158	47	56,-	4,3	145	799,5	19,6	7	26,7	1,6	1	1,3	1,7	27	4,6	8,5	3	47,6	1,7	---	---	---	935,7	8,2
BARCELONA	3	3	88,8	6,8	3	55,3	1,4	3	229,-	14,1	1	1,7	2,2	1	7,8	14,4	2	227,3	5,4	---	---	---	609,9	5,4
MANRESA	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	0,4	0,7	---	---	---	---	---	---	0,4	0,0
MOIÀ	5	5	57,8	4,5	4	35,9	0,9	5	156,7	9,6	1	0,8	1,-	3	3,5	6,5	4	249,1	5,9	---	---	---	503,8	4,4
ST. FRUITOS	1	---	---	---	1	15,-	0,4	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	6,3	0,2	---	---	---	21,3	0,2
DESCONEGUT	86	26	40,1	3,1	73	328,2	8,-	4	39,1	2,4	2	5,5	7,-	11	3,-	5,6	3	14,7	0,4	---	---	---	430,6	3,8
TOTAL	586	355	1298,9	100	526	4087,9	100	88	1629,6	100	32	78,2	100	141	54,1	100	40	4247,-	100	---	---	---	11394,7	100,

QUADRE 3.105

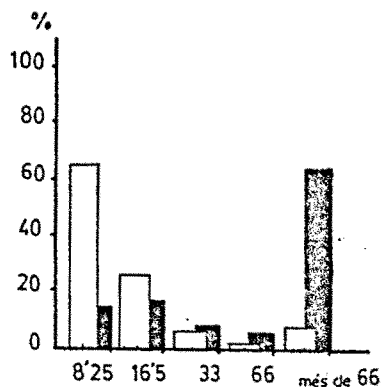
Estructura de l' explotació de la terra en el municipi de Calders l' any 1861

GRUP	Nº EXPLOT.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q	376	64,2	1456,89	12,8	3,88
8,25 a 16,5 Q	137	23,4	1570,32	13,8	11,46
16,5 a 33,- Q	36	6,1	750,51	6,6	20,85
33 a 66,- Q	10	1,7	523,17	4,6	52,33
més de 66,- Q	27	4,6	7093,79	62,3	262,73
TOTAL	586	100,-	11.394,67	100,-	19,45

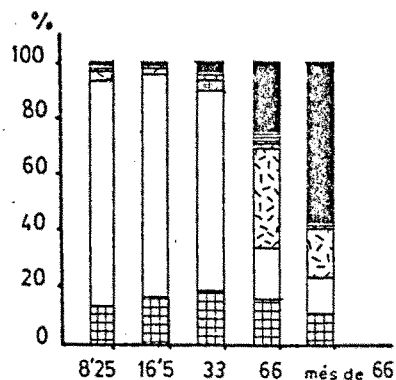
QUADRE 3.106

Estructura de l' explotació detallada per conreus en el municipi de CALDERS, el 1861.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	
SECÀ	175	167,36	11,5	112	233,5	14,9	32	130,9	17,4	9	74,8	14,3	27	692,3	9,7	1298,9
VINYA	318	1227,7	84,3	136	1281,1	81,6	36	556,5	74,1	10	100,-	19,1	26	921,7	13,-	4087,-
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	24	42,8	2,9	19	38,5	2,5	9	25,2	3,4	10	192,6	36,8	26	1330,5	18,8	1629,6
OLIVERA	3	5,9	0,4	1	0,5	0,03	6	10,7	1,4	5	8,8	1,7	17	52,3	0,7	78,2
HORT	76	9,1	0,6	44	6,9	0,4	5	1,2	0,2	6	18,-	3,4	10	18,8	0,3	54,-
BOSC	2	4,-	0,3	1	9,8	0,6	4	26,1	3,5	7	129,-	24,7	26	4078,1	57,5	4247,-
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	376	1456,9	100,-	137	1570,3	100,-	36	750,6	100,-	10	523,2	100,-	27	7093,7	100,-	11394,7

Explotadors
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Hort
Bosc
Erm

QUADRE 3.108

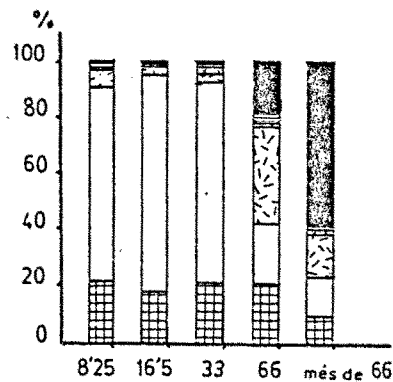
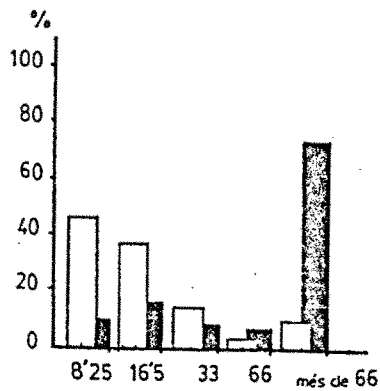
Estructura de l' explotació de la terra sense els de fora, en el municipi de CALDERS l' any 1861

GRUP	Nº EXPLOT.	%	EXTENSIÓ	%	MITJANA
0 a 8,25 Q	117	44,-	489,9	6,-	4,19
8,25 a 16,5Q	95	35,7	1098,9	13,5	11,57
16,5 a 33 Q	30	11,3	622,8	7,7	20,76
33,- a 66 -Q	4	1,5	196,-	2,4	49,-
més de 66 Q	20	7,5	5705,9	70,3	185,3
TOTAL	266	100,-	8113,4	100,-	30,5

QUADRE 3.109

Estructura de l' explotació detallada per conreus, sense els de fora, en el municipi de CALDERS, el 1861.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			15,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	
SECÀ	113	103,3	21,1	94	194,-	17,7	30	127,4	20,5	4	39,7	20,3	20	523,3	9,2	987,6
VINYA	89	338,3	69,1	95	864,1	78,6	30	469,3	75,4	4	44,3	22,6	19	817,3	14,3	2533,3
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	19	38,4	7,8	17	34,5	3,1	6	11,5	1,9	4	70,8	36,1	19	945,5	16,5	1100,7
OLIVERA	1	3,7	0,8	1	0,5	0,1	6	10,7	1,7	1	1,-	0,5	15	49,2	0,9	65,1
HORT	44	5,4	1,1	38	5,8	0,5	5	1,2	0,2	2	6,-	3,1	8	16,-	0,3	34,4
BOSC	1	0,7	0,1	---	---	---	1	2,7	0,4	2	34,2	17,4	19	3354,8	58,8	3392,4
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	117	489,9	100,-	95	1098,9	100,-	30	622,8	100,-	4	196,-	100,-	20	5705,9	100,-	8113,5

Explotadors
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Hort
Bosc
Erm

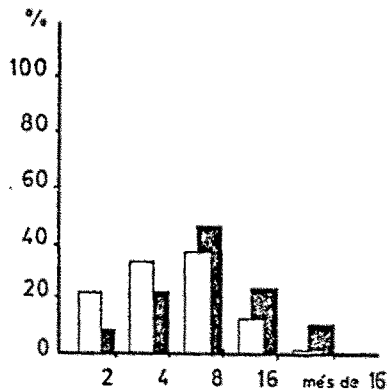
QUADRE 3.111

Parcel·les a rabassa en el municipi de CASTELLADRAL, el 1860. Conreus i extensió.

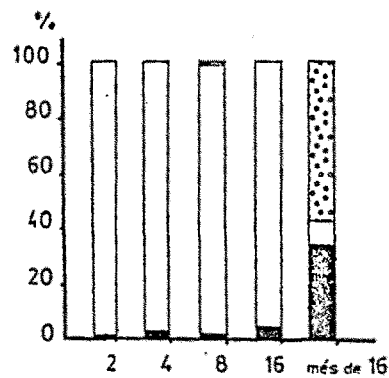
EXTENSIÓ	PARCEL·LES	%	TOTAL	%	CEREAL	%	VINYA	%	ALTRES	%	MITJANA
0 a 2 Q.	71	20,6	103,9	6,4	1,6	1,5	102,3	98,5	--	--	1,46
2 a 4 Q.	110	32,-	345,8	21,2	12,1	3,5	333,7	96,5	--	--	3,14
4 a 8 Q.	127	36,9	724,-	44,4	14,9	2,1	707,-	97,7	2,1	0,2	5,7
8 a 16 Q.	34	9,9	350,3	21,5	21,1	6,-	329,2	94,-	--	--	10,3
més 16 Q.	2	0,6	105,3	6,5	36,-	34,2	6,4	6,1	63,-	59,8	52,65
TOTAL	344	100,-	1629,3	100,-	85,7	5,3	1478,6	90,7	65,1	4,-	4,74

Extensió total en el municipi de CASTELLADRAL. CONREUS

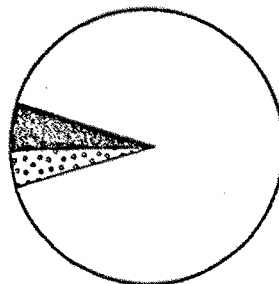
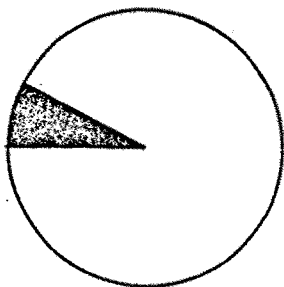
EXTENSIÓ										
			19993,5	8,2	1387,-	6,2	1978,2	74,7	16628,3	0,4

Parcel·les
Extensió

Cereal
Vinya
Altres

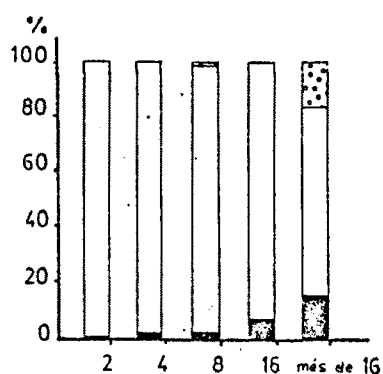
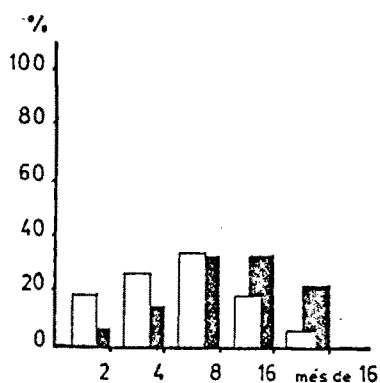
% vinya sobre extensió total

QUADRE -- 3. 112

Estructura de les rabasses en el municipi de CASTELLADRAL, l'any 1860.
Terres conreades a rabassa per rabassaire.

EXTENSIÓ	RABASSA	%(1)	TOTAL	%(2)	CEREAL	%(3)	VINYA	%(3)	ALTRES	%(3)	MITJANA
0 a 2 Q.	49	18,6	73,-	4,5	0,1	0,1	72,9	99,9	---	---	1,49
2 a 4 Q.	68	25,8	212,2	13,-	4,2	2,-	208,-	98,-	---	---	3,12
4 a 8 Q.	88	33,3	511,1	31,4	11,2	2,2	499,6	97,7	0,3	0,1	5,8
8 a 16Q.	45	17,-	485,6	29,8	26,-	5,4	459,6	94,6	---	---	10,8
més de 16	14	5,3	347,5	21,3	44,2	12,7	238,5	68,6	64,8	18,6	24,8
TOTAL	264	100,-	1629,4	100	85,7	5,3	1478,6	90,7	65,1	4,-	6,17

- (1) Sobre el total de rabassaires.
(2) Sobre el total de terres conreades a rabassa.
(3) Sobre el total de terres que controlà cada grup.

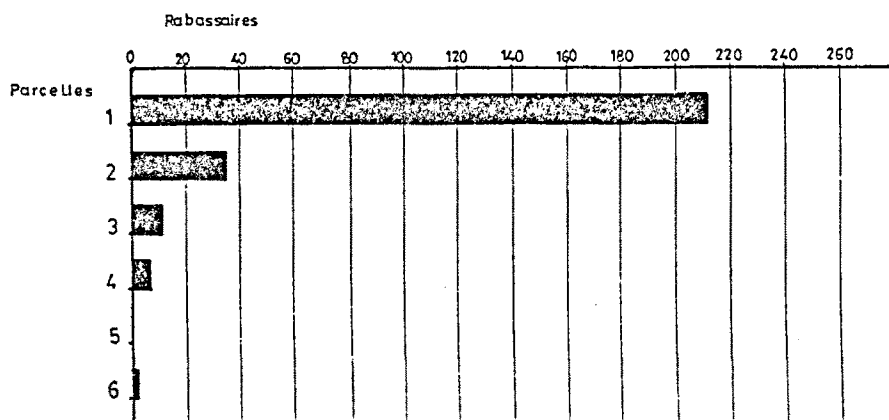
□ Rabassaires
■ Extensió

■ Cereal
□ Vinya
□ Altres

QUADRE 3. 113

Parcel·les conreades per rabassaire en el municipi de CASTELLADRAL l' any 1860.

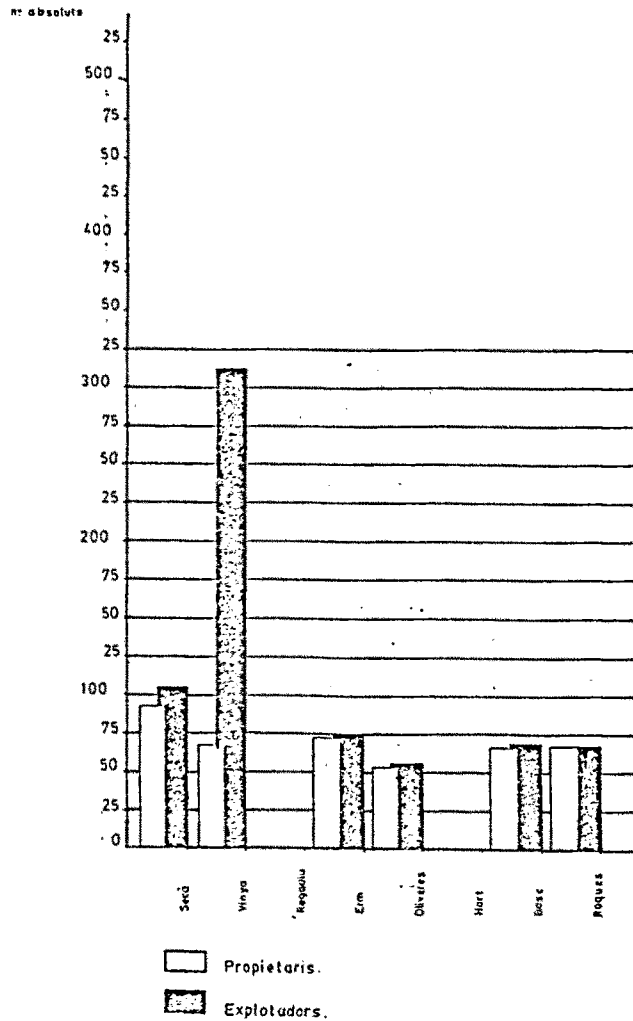
PAERCEL.	RABASSAIRE	%	TOTAL	%	MITJANA
1	211	79,9	1037,3	63,7	4,92
2	35	13,3	282,3	17,3	8,1
3	11	4,2	164,6	10,1	14,96
4	6	2,3	122,-	7,5	20,3
5	---	---	---	---	---
6	1	0,3	23,1	1,4	23,1
TOTAL	264	100,-	1629,3	100,-	6,2

QUADRE 3. 114

Propietaris, explotadors de la terra i distribució dels conreus en el municipi de CASTELLADRAL l' any 1860.

CONREU	Nº PROPIET.	%	Nº EXPLOT.	%	DIFER.	% CREIX.	EXTENS.	%	MITJANA PROPIET.	MITJANA EXPLOTAC.
SECÀ	88	94,6	105	31,7	17	119,3	1387	6,9	15,8	13,2
VINYA	69	74,2	310	93,7	241	449,3	1978,2	9,9	28,7	6,4
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	73	78,5	75	22,7	2	102,7	9940,3	49,7	136,2	132,5
OLIVERES	53	57,-	54	16,3	1	101,9	170,1	0,9	3,2	3,15
HORT	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
BOSC	66	71,-	67	20,2	1	101,5	2494,4	12,5	37,8	37,2
ROQUES	66	71,-	66	19,9	---	100,-	4023,5	20,1	61,-	61,-
TOTAL	93	100,-	331	100,-	238	355,9	19993,5	100,-	215,-	60,4

QUADRE 3.115

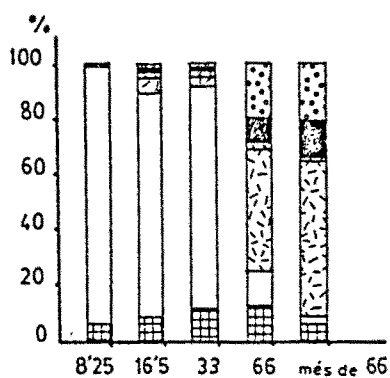
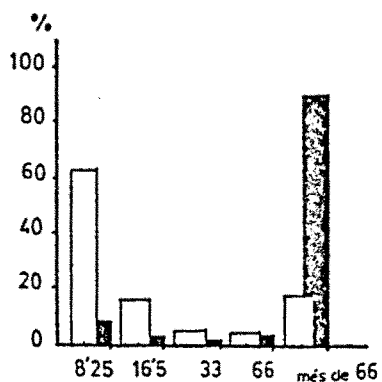
Estructura de l'explotació de la terra en el municipi de CASTELLADRAL, el 1860.

GRUP	Nº EXPLOT.		%	EXTENSIO	%	MITJANA	
0	a	8,25 Q	205	61,9	796,3	4,-	3,88
8,25	a	16,5 Q	47	14,2	511,-	2,6	10,87
16,5	a	33 Q	14	4,2	284,3	1,4	20,3
33	a	66 Q	10	3,-	473,6	2,4	47,4
més de		66 Q	55	16,6	17928,3	89,7	326,-
TOTAL			331	100,-	19993,5	100,-	60,4

QUADRE 3.116

Estructura de l'explotació detallada per conreus en el municipi de CASTELLADRAL, el 1860.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	
SECÀ	17	45,9	5,8	16	44,3	8,7	8	31,4	11,-	10	59,5	12,6	54	1205,8	6,7	1386,9
VINYA	197	748,6	94,-	44	429,8	84,1	13	235,1	82,7	9	61,3	12,9	47	503,5	2,8	1978,3
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	1	0,5	0,04	6	22,8	4,5	3	8,3	2,9	10	213,3	45,-	55	9695,4	54,1	9940,3
OLIVERA	2	1,3	0,16	2	6,-	1,2	2	5,-	1,8	5	10,2	2,2	43	147,6	0,8	170,1
HORT	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
BOSC	---	---	---	2	2,3	0,4	1	0,8	0,3	9	39,8	8,4	55	2451,6	13,7	2494,5
ROQUES	---	---	---	3	5,8	1,1	1	3,7	1,3	9	89,5	18,9	53	3924,4	21,9	4023,4
TOTAL	205	796,3	100,-	47	511,-	100,-	14	284,3	100,-	10	437,6	100,-	55	17928,3	100,-	19993,5

Explotadors
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Bosc
Roques

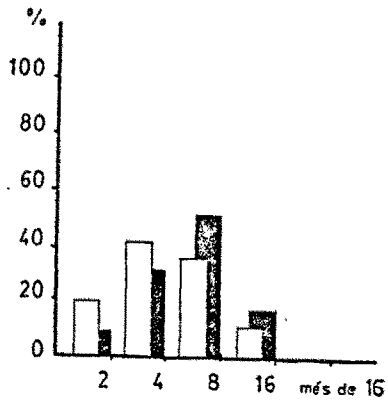
QUADRE 3.118

Parcel·les a rabassa en el municipi de NAVARCLES, el 1860. Conreus i extensió.

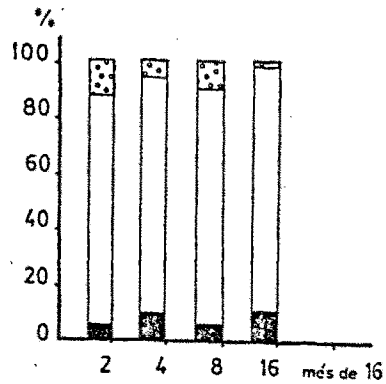
EXTENSIO'	PARCEL·LES	%	TOTAL	%	CEREAL	%	VINYA	%	ALTRES	%	MITJANA
0 a 2 Q.	13	19,7	18,67	7,-	0,83	4,4	15,67	83,9	2,17	11,6	1,44
2 a 4 Q.	27	40,9	80,-	30,-	7,67	9,6	68,34	85,4	4,-	5,-	2,96
4 a 8 Q.	22	33,3	128,-	48,-	7,17	5,6	110,-	85,9	10,83	8,5	5,82
8 a 16 Q.	4	6,1	40,-	15,-	4,58	11,5	34,92	87,3	0,5	1,3	10,-
més 16 Q.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	66	100	266,67	100,-	20,22	7,6	228,93	85,8	17,5	6,6	4,04

Extensions totals en el municipi de NAVARCLES. CONREUS

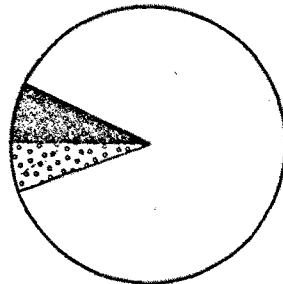
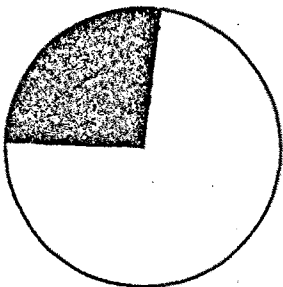
EXTENSIO'			1020,-	26,1	275,41	7,3	510,25	44,9	234,34	7,5	
-----------	--	--	--------	------	--------	-----	--------	------	--------	-----	--

Parcelles
Extensió

Cereal
Vinya
Altres

% vinya sobre extensió total

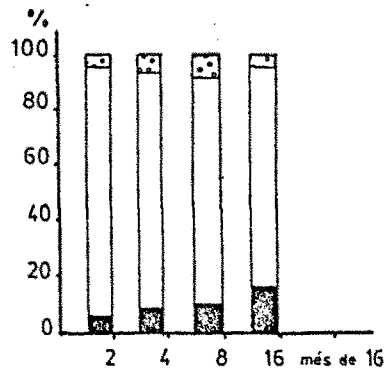
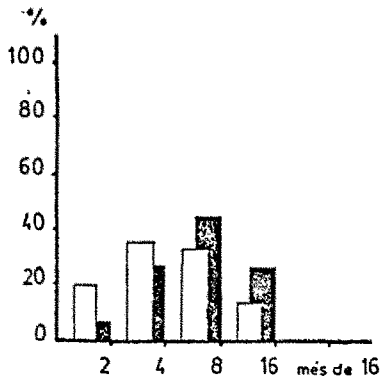
QUADRE 3.119

Estructura de les rabasses en el municipi de NAVARCLES l'any 1860

Terres conreades a rabassa per rabassaire.

EXTENSIO	RABASSA	%(1)	TOTAL	%(2)	CEREAL	%(3)	VINYA	%(3)	ALTRES	%(3)	MITJANA
0 a 2 Q.	12	19,7	16,67	6,3	0,83	5,-	15,33	92,-	0,5,-	3,-	1,39
2 a 4 Q.	23	37,7	67,92	25,5	5,33	7,8	58,59	86,3	4,-	5,9	2,95
4 a 8 Q.	19	31,1	114,42	42,9	4,17	9,7	100,25	87,6	10,-	8,7	6,02
8 a 16 Q.	7	11,5	67,67	25,4	9,92	14,7	54,75	80,9	3,-	4,4	9,67
més de 16	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	61	100,-	266,68	100,-	20,25	7,6	228,92	85,8	17,5	6,6	4,37

- (1) Sobre el total de rabassaires
- (2) Sobre el total de terres conreades a rabassa
- (3) Sobre el total de terres que controla cada grup.

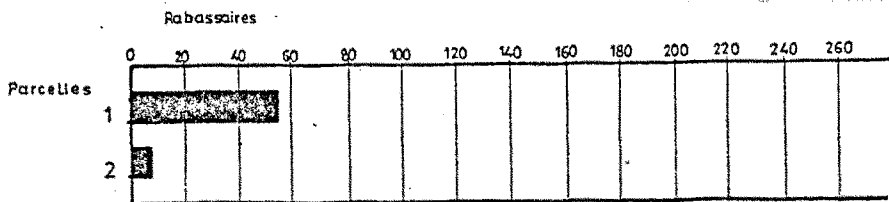
Rabassaires
Extensió

Cereal
Vinya
Altres

QUADRE 3.120

Parcel·les conreades per rabassaire en el municipi de NAVARCLES l'any 1860.

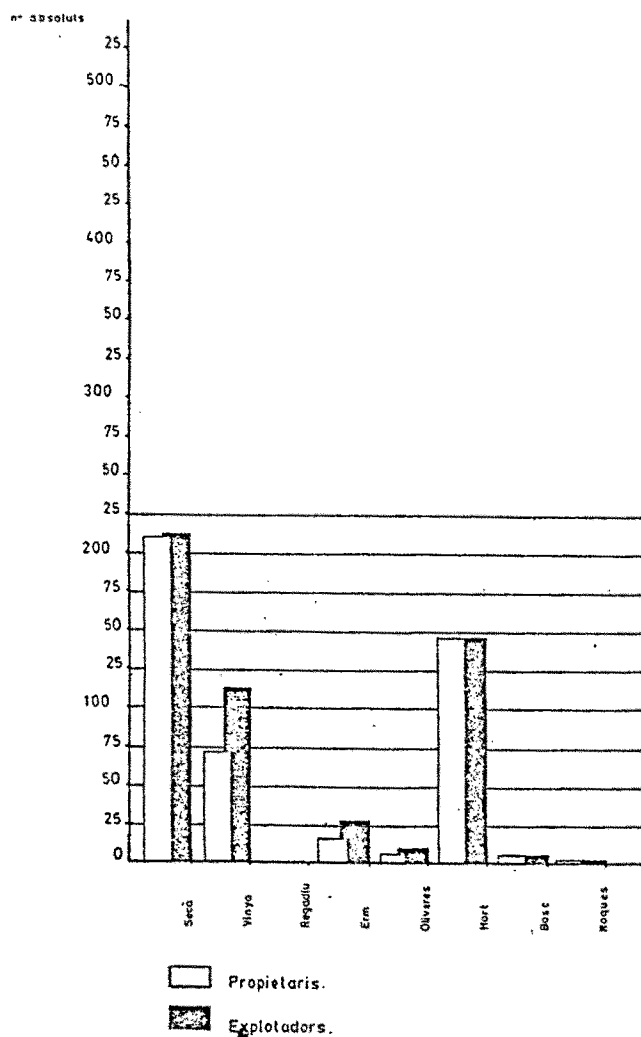
PAECEL.	RABASSAIRE	%	TOTAL	%	MITJANA
1	56	91,8	226,42	84,9	4,04
2	5	8,2	40,25	15,1	8,05
3	---	---	---	---	---
4	---	---	---	---	---
5	---	---	---	---	---
6	---	---	---	---	---
TOTAL	61	100,-	266,67	100,-	4,37

QUADRE 3. 121

Propietaris, explotadors de la terra i distribució dels conreus en el municipi de NAVARCLES, l' any 1860.

CONREU	Nº PROPIET.	%	Nº EXPLOT.	%	DIFER.	% CREIX.	EXTENS.	%	MITJANA PROPIET.	MITJANA EXPLOTACIÓ
SECÀ	210	84,3	211	81,5	1	101	275,4	27,-	1,31	1,30
VINYA	73	29,3	111	42,9	38	152	510,3	50,-	6,99	4,60
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	15	6,-	27	10,4	12	180	73,9	7,2	4,93	2,74
HORT	144	57,8	144	55,6	---	100	31,4	3,1	0,22	0,22
OLIVERES	5	2,-	7	2,7	2	140	11,6	1,1	2,32	1,66
BOSC	3	1,2	3	1,2	---	100	116,4	11,4	38,8	38,8
ROQUES	1	0,4	1	0,4	---	100	1,-	0,1	1,-	1,-
TOTAL	249	100,-	259	100,-	10	104	1020,-	100,-	4,1	3,94

QUADRE 3.122

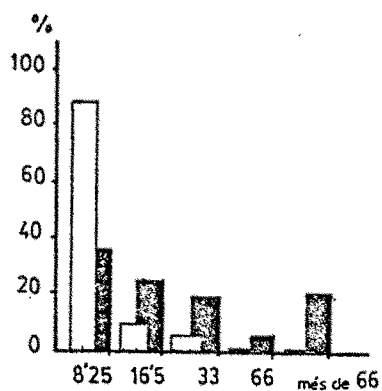
Estructura de l'explotació de la terra en el municipi de NAVARCLES, el 1860.

GRUP		Nº EXPLOR.	%	EXTENSIO'	%	MITJANA
0	a 8,25 Q	227	87,6	360,4	35,3	1,59
8,25	a 16,5 Q	21	8,1	225,77	22,1	10,7
16,5	a 33 Q	9	3,5	192,1	18,8	21,3
33	a 66 Q	1	0,4	34,3	3,4	34,3
més de	66 Q	1	0,4	207,5	20,3	207,5
TOTAL		259	100,-	1020,-	100,-	3,94

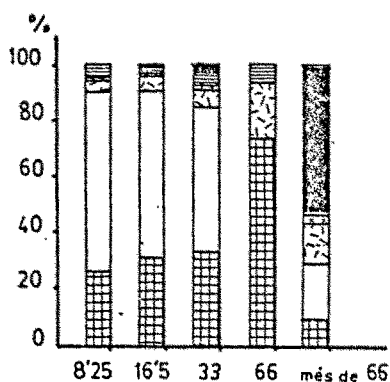
QUADRE 3.123

Estructura de l'explotació detallada per conreus, en el municipi de NAVARCLES, el 1860.

	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	
CONREU																
SECÀ	182	97,1	26,9	18	70,8	31,4	9	64,6	33,6	1	25,5	74,3	1	17,5	8,4	275,5
VINYA	84	231,6	64,3	18	137,3	60,8	8	98,5	51,3	---	---	---	1	42,9	20,7	510,3
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	11	14,1	3,9	7	11,2	5,-	7	14,2	7,4	1	6,8	19,8	1	27,7	13,4	74,-
OLIVERA	2	0,4	0,1	2	1,8	0,8	2	3,3	1,7	---	---	---	1	6,-	2,9	11,5
HORT	116	17,2	4,8	17	4,3	1,9	9	6,2	3,2	1	2,-	5,8	1	1,6	0,8	31,3
BOSC	---	---	---	1	0,3	0,1	1	5,3	2,8	---	---	---	1	110,8	53,4	116,4
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	1,-	0,4	1,-
TOTAL	227	360,4	100,-	21	225,7	100,-	9	192,1	100,-	1	34,3	100,-	1	207,5	100,-	1020,-

Explotadors
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

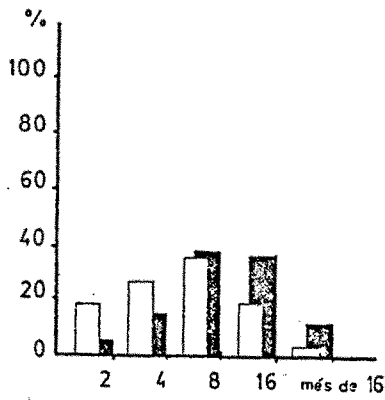
QUADRE 3.126

Parcel·les a rabassa en el municipi de RAJADELL, el 1862: Conreus i Extensió.

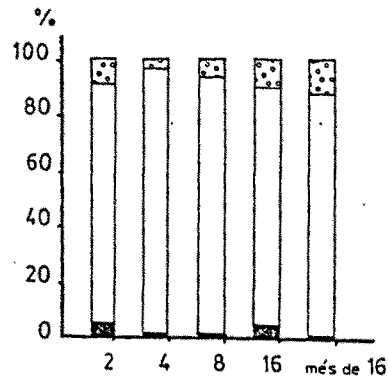
EXTENSIO	PARCEL·LES	%	TOTAL	%	CEREAL	%	VINYA	%	ALTRES	%	MITJANA
0 a 2 Q.	64	18,-	82,91	4,1	3,1	3,7	76,16	91,9	3,65	4,4	1,3
2 a 4 Q.	91	25,6	275,42	13,7	2,92	1,1	264,75	96,1	7,75	2,8	3,03
4 a 8 Q.	124	34,8	726,65	36,1	9,08	1,2	694,67	95,6	22,9	3,2	5,86
8 a 16 Q.	66	18,5	703,17	35,-	22,08	3,1	648,33	92,2	32,75	4,7	10,65
més 16 Q.	11	3,1	222,17	11,1	1,83	0,8	207,42	93,4	12,92	5,8	20,2
TOTAL	356	100,-	2010,31	100,-	39,01	1,9	1891,33	94,1	79,97	4,-	5,65

Extensions totals en el municipi de RAJADELL. CONREUS

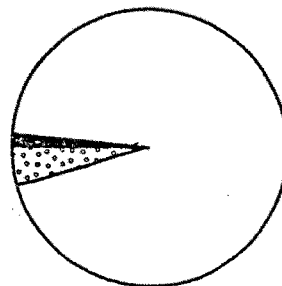
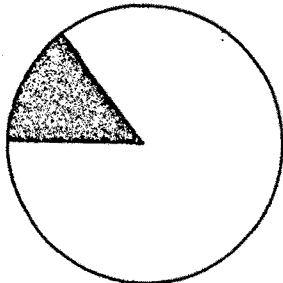
EXTENSIO			14062,23	14,3	860,82	4,5	2372,16	79,7	10829,25	0,7	
----------	--	--	----------	------	--------	-----	---------	------	----------	-----	--

Parcelles
Extensió

Cereal
Vinya
Altres

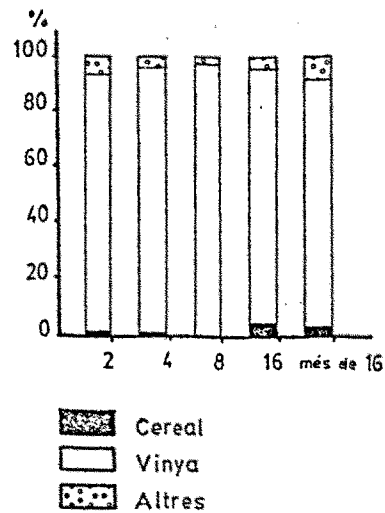
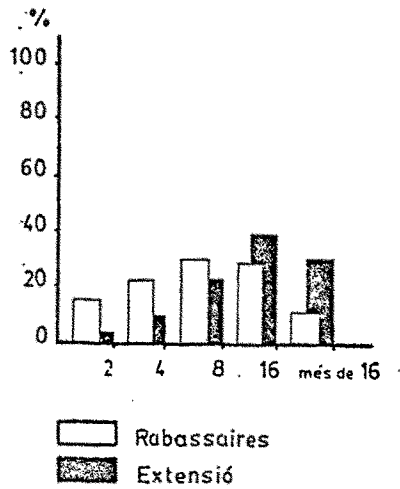
• % vinya sobre extensió total

QUADRE 3. 127

Estructura de les rabasses en el municipi de RAJADELL, l'any 1862
Terres conreades a rabassa per rabassaire.

EXTENSIO	RABASSA	%(1)	TOTAL	%(2)	CEREA	%(3)	VINYA	%(3)	ALTRES	%(3)	MITJANA
0 a 2 Q.	40	15,-	50,4,-	2,5.	0,6	1,2	47,1	93,5	2,7	5,4	1,26
2 a 4 Q.	55	20,7	168,8	8,4	1,-	0,6	161,8	95,9	6,-	3,6	3,06
4 a 8 Q.	75	28,2	432,4	21,5	---	---	424,4	98,1	8,-	1,9	5,77
8 a 16 Q.	71	26,7	799,5	39,8	26,8	3,4	746,8	93,4	25,9	3,2	11,26
més de 16	25	9,4	559,3	27,8	10,7	1,9	511,2	91,4	37,4	6,7	22,4
TOTAL	266	100,	2010,4	100,-	39,1	1,9	1891,3	94,1	80,-	4,-	7,56

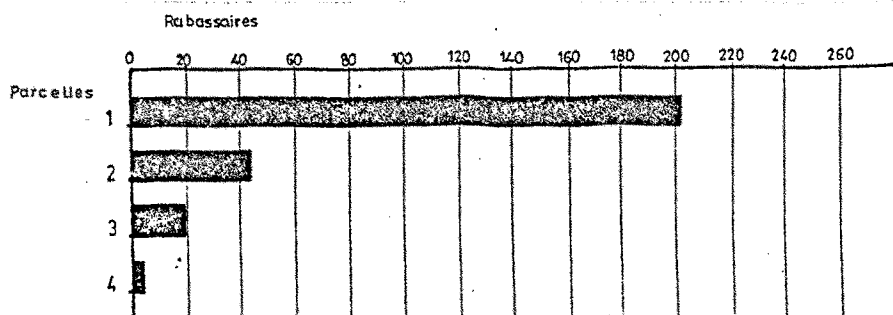
- (1) Sobre el total de rabassaires
(2) Sobre el total de terres conreades a rabassa
(3) Sobre el total de terres que controla cada grup.

QUADRE 3. 128

Parcel·les conreades per rabassaire en el municipi de RAJADELL l' any 1862.

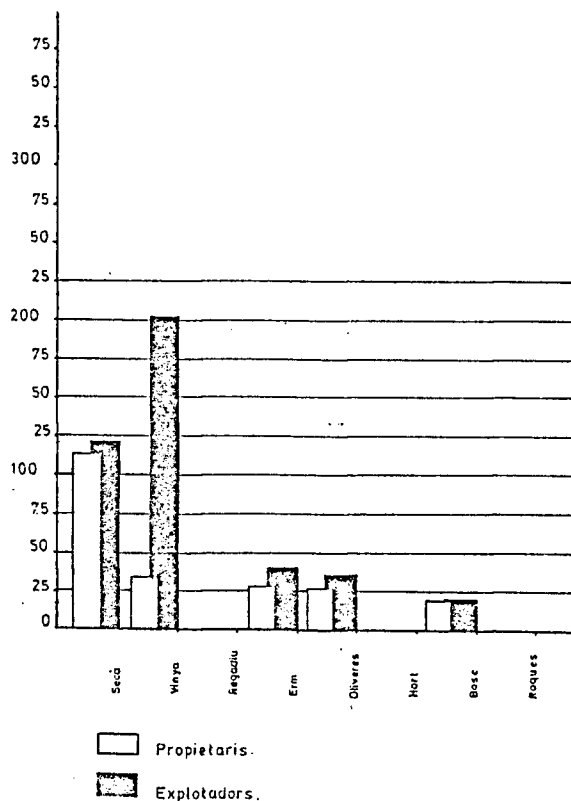
PARCEL·	RABASSAIRES	%	TOTAL	%	MITJANA
1	201	75,6	1103,44	54,9	5,49
2	43	16,2	496,-	24,7	11,54
3	19	7,1	335,02	16,7	17,6
4	3	1,1	75,85	3,8	25,28
5	---	---	---	---	---
6	---	---	---	---	---
TOTAL	266	100,-	2010,31	100,-	7,56

QUADRE 3.129

Propietaris, explotadors de la terra i distribució dels conreus en el municipi de RAJADELL de l' any 1862.

CONREU	Nº PROPIET.	%	Nº EXPLOT.	%	DIFER.	% CREZ.	EXTENS.	%	MITJANA PROPIET.	MITJANA EXPLOTACIÓ
SECÀ	58	57,4	68	22,5	10	117	860,8	6,1	14,84	12,66
VINYA	40	39,6	293	97,-	253	733	2372,2	16,9	59,31	8,1
REGADIU	3	3,-	3	1,-	---	100	3,1	0,02	1,03	1,03
ERM	30	29,7	30	9,9	---	100	5184,8	36,9	172,83	172,83
OLIVERES	36	35,6	118	39,1	82	328	243,4	1,7	6,76	2,06
HORT	64	63,4	66	21,9	2	103	18,9	0,1	0,30	0,29
BOSC	29	28,7	30	9,9	1	103	5094,4	36,2	175,67	169,81
ROURES	28	27,7	28	9,3	---	100	284,6	2,-	10,16	10,16
TOTAL	101	100,-	302	100,-	201	299	14062,2	100,-	139,23	46,56

QUADRE 3.132

Distribució dels conreus per pobles segons l' explotació de la terra en el municipi de RAJADELL, l'any 1862. Explotacions del municipi essentat i de fora.

POBLE	SECA			VINYA			REGADIU			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%		
	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%	Exp.	Ext.	%							
RAJADELL	80	54	715	83,1	75	947,8	40,-	2	2,-	64,5	24	4334,5	83,6	56	138,6	66,9	52	15,5	82,	24	4370,9	85,2	23	237,8	83,6	10762,1	76,5	
MANRESA	4	4	79,2	9,2	4	81,2	3,4	---	---	---	4	595,6	11,5	4	55,2	22,7	3	1,6	8,5	4	449,6	8,8	4	27,9	9,8	1290,3	9,2	
FONOLLOSA	1	---	---	---	1	5,2	0,2	---	---	---	---	---	---	1	0,4	0,2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	5,6	---
BARCELONA	1	1	63	7,3	1	28,2	1,2	1	1,1	35,5	1	243,8	4,7	1	11,1	4,6	1	0,3	1,6	1	273,5	5,4	1	18,9	6,6	639,8	4,6	
DESCONEGUT	216	9	3,6	0,4	212	1309,8	55,2	---	---	---	1	11,-	0,2	56	28,1	15,6	10	1,5	7,9	1	0,3	---	---	---	---	1364,4	9,7	
TOTAL	302	68	860,8	100	293	2372,2	100	3	3,1	100	30	5184,9	100	118	243,4	100	66	18,9	100	30	5094,3	100	28	284,6	100	14062,2	100	

QUADRE 3.130

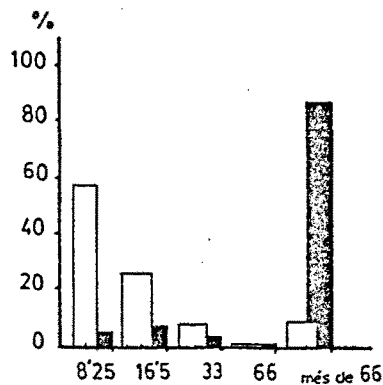
Estructura de l'explotació de la terra en el municipi de RAJADELL, el 1862

GRUP		Nº EXPLOT.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0	a 8,25 Q	178	58,9	666,-	4,7	3,74
8,25	a 16,5 Q	74	24,5	854,4	6,1	11,55
16,5	a 33 Q	22	7,3	509,2	3,6	23,15
33	a 66 Q	1	0,3	37,6	0,3	37,6
més de	66 Q	27	8,9	11995,-	85,3	444,26
TOTAL		302	100,-	14062,2	100,-	46,56

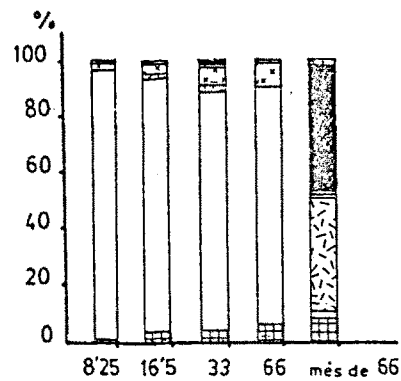
QUADRE 3.131

Estructura de l'explotació detallada per conreus, en el municipi de RAJADELL, el 1862.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	
SECÀ	14	3,1	0,5	16	27,6	3,2	10	14,8	2,9	1	1,9	5,1	27	813,4	6,8	860,8
VINYA	171	643,5	96,6	73	786,2	92,-	22	441,-	86,6	1	32,5	86,4	26	469,-	3,9	2372,2
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	3	3,1	0,0	3,1
ERM	---	---	---	2	11,3	1,3	1	11,-	2,2	---	---	---	27	5162,6	43,-	5184,9
OLIVERA	39	17,5	2,6	33	27,-	3,2	18	34	6,7	1	3,1	8,2	27	161,8	1,4	243,4
HORT	17	1,7	0,3	13	2,-	0,2	13	2,7	0,5	1	0,1	0,3	22	12,4	0,1	18,9
BOSC	1	0,2	0,0	1	0,3	0,0	1	5,5	1,1	---	---	---	27	5088,3	42,4	5094,3
ROQUES	---	---	---	---	---	---	1	0,2	0,0	---	---	---	27	284,4	2,4	284,6
TOTAL	178	666,-	100,-	74	854,4	100,-	22	509,2	100,-	1	37,6	100,-	27	11995,-	100,-	14062,2

Explotadors
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Hort
Bosc
Roques

QUADRE 3.133

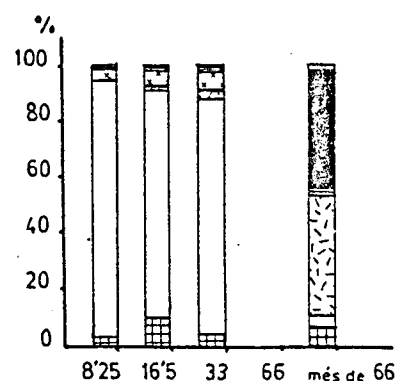
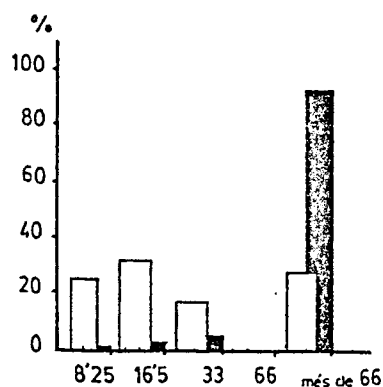
Estructura de l'exploració de la terra, sense els de fora, en el municipi de RAJADELL, el 1862.

GRUP	Nº EXPLOT.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q	20	25,-	66,2	0,6	3,31
8,25 a 16,5 Q	25	31,2	304,5	2,8	12,18
16,5 a 33 Q	13	16,3	326,6	3,-	25,12
33 a 66 Q	---	---	---	---	---
més de 66 Q	22	27,5	10064,8	93,6	457,49
TOTAL	80	100,-	10762,1	100,-	134,53

QUADRE 3.134

Estructura de l'exploració detallada per conreus, sense els de fora, en el municipi de RAJADELL, el 1862.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	
SECÀ	9	2,1	3,2	16	27,6	9,1	7	14,1	4,3	---	---	---	22	671,2	6,7	715,-
VINYA	16	59,9	90,5	25	257,1	84,4	13	271,2	83,-	---	---	---	21	359,6	3,6	947,8
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	2	2,-	0,0	2,-
ERM	---	---	---	1	0,3	0,1	1	11,-	3,4	---	---	---	22	4323,2	43,-	4334,5
OLIVERA	6	2,8	4,2	17	17,5	5,7	11	22,8	7,-	---	---	---	22	95,5	0,9	138,6
HORT	13	1,4	2,1	12	1,7	0,6	9	1,8	0,-	---	---	---	18	10,6	0,1	15,5
BOSC	---	---	---	1	0,3	0,1	1	5,5	1,7	---	---	---	22	4365,1	43,4	4370,9
ROQUES	---	---	---	---	---	---	1	0,2	0,1	---	---	---	22	237,6	2,3	237,8
TOTAL	20	66,2	100,-	25	304,5	100,-	13	326,6	100,-	---	---	---	22	10064,8	100,-	10762,1

Explotadors
 Extensió

Secà
 Vinya
 Olivera
 Erm
 Hort
 Bosc
 Roques

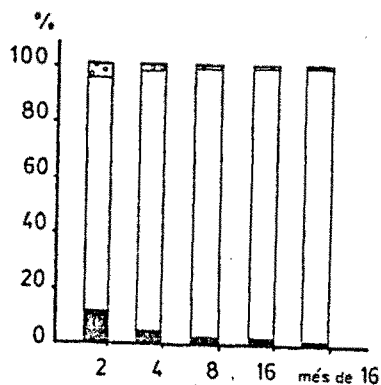
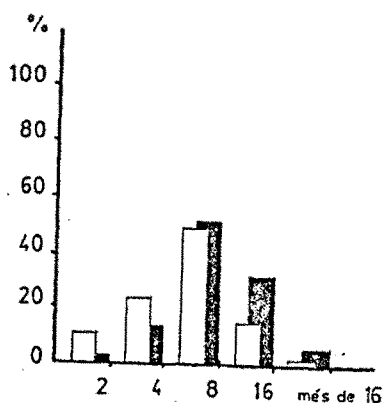
QUADRE 3.136

Parcel·les a rabassa en el municipi de ROCAFORT, el 1861. Conreus i Extensió.

EXTENSIO	PARCEL·LES	%	TOTAL	%	CEREAL	%	VINYA	%	ALTRES	%	MITJANA
0 a 2 Q.	32	9,9	46,44	2,5	7,06	15,2	36,42	78,4	2,96	6,4	1,45
2 a 4 Q.	75	23,3	244,42	13,2	12,08	4,9	226,25	92,6	6,08	2,5	3,26
4 a 8 Q.	154	47,8	893,64	48,2	24,4	2,7	855,58	95,7	13,67	1,5	5,8
8 a 16 Q.	56	17,4	572,06	30,9	14,81	2,6	549,75	96,1	7,5	1,3	10,22
més 16 Q.	5	1,6	97,-	5,2	0,75	0,8	95,25	98,2	1,-	1,-	19,4
TOTAL	322	100,-	1853,56	100,-	59,1	3,2	1763,25	95,1	31,21	1,7	5,76

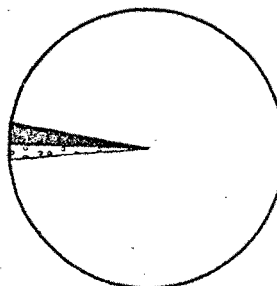
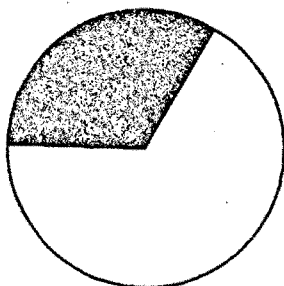
Extensió total en el municipi de ROCAFORT. CONREUS

EXTENSIO			5798,59	32,-	417,99	14,1	2185,58	80,7	3195,02	1,-	
----------	--	--	---------	------	--------	------	---------	------	---------	-----	--

Parcel·les
Extensió

Cereal
Vinya
Altres

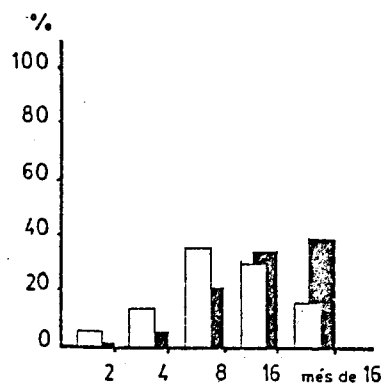
% vinya sobre extensió total

QUADRE 3. 137

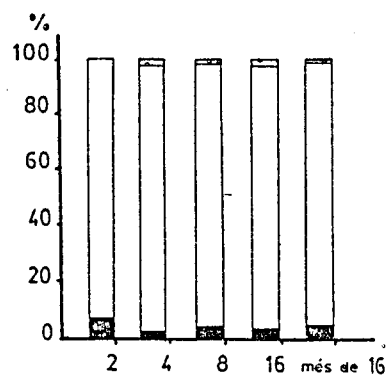
Estructura de les rabasses en el municipi de ROCAFORT, l'any 1861
Terres conreades a rabassa per rabassaire.

EXTENSIÓ	RABASSA	% (1)	TOTAL	%(2)	CEREAL	%(3)	VINYA	%(3)	ALTREA	%(3)	MITJANA
0 a 2 Q.	8	4,3	11,2	0,6	0,7	6,3	10,5	93,7	---	---	1,4
2 a 4 Q.	23	12,5	75,3	4,1	0,8	1,1	72,6	96,4	1,9	2,5	3,27
4 a 8 Q.	65	35,3	382,2	20,6	14,7	3,8	360,4	94,3	7,1	1,9	5,88
8 a 16 Q.	56	30,4	649,1	35,-	16,5	2,5	617,7	95,2	14,9	2,3	11,59
més de 16	32	17,4	735,8	39,7	26,5	3,6	702,-	95,4	7,3	1,-	22,99
TOTAL	184	100,-	1853,6	100,-	59,2	3,2	1763,2	95,1	31,2	1,7	10,07

- (1) Sobre el total de rabassaires
(2) Sobre el total de terres conreades a rabassa.
(3) Sobre el total de terres que controla cada grup.

□ Rabassaires
■ Extensió

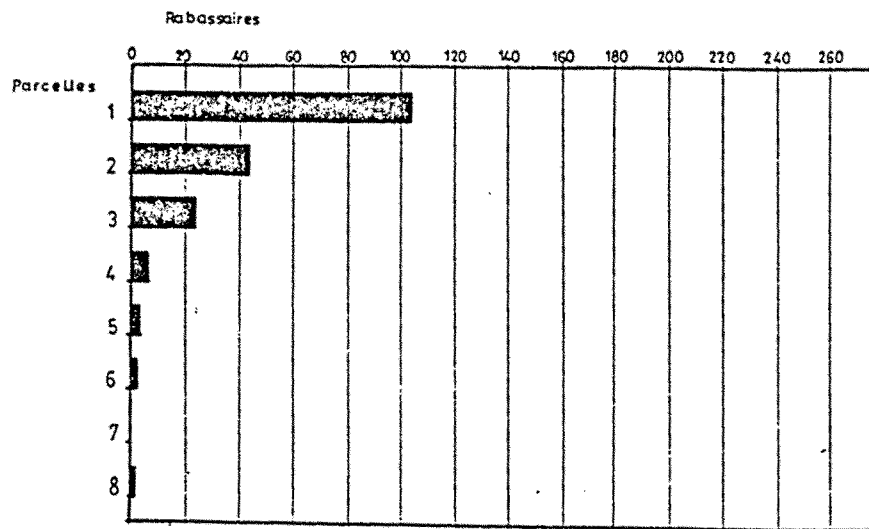

■ Cereal
□ Vinya
◻ Altres

QUADRE 3.138

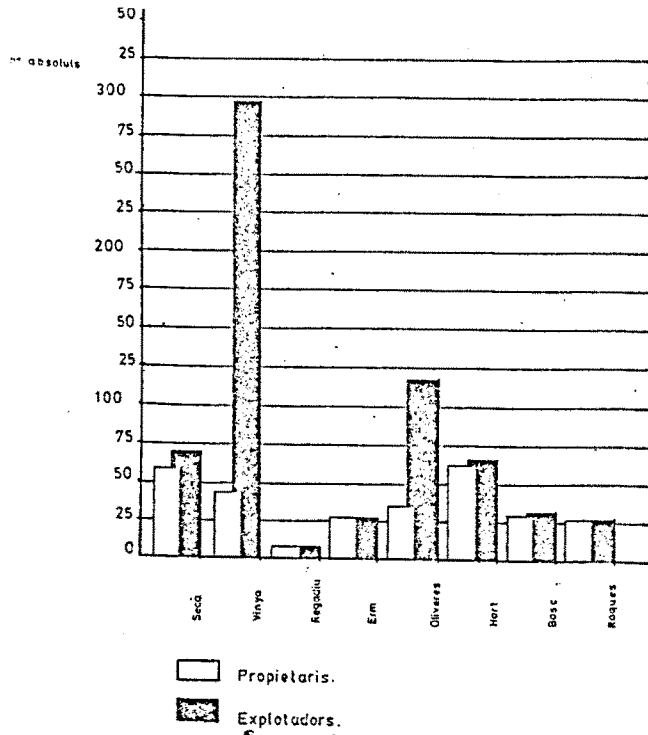
Parcel·les conreades per rabassaire en el municipi de ROCAFORT 1' any 1861.

PARCEL·	RABASSAIRE	%	TOTAL	%	MITJANA
1	105	57,1	625,12	33,7	5,95
2	43	23,4	525,02	28,3	12,21
3	24	13,-	392,27	21,2	16,35
4	6	3,3	114,75	6,2	19,13
5	3	1,6	84,23	4,5	28,08
6	2	1,1	72,88	3,9	36,44
7	---	---	---	---	---
8	1	0,5	39,29	2,1	39,29
9	---	---	---	---	---
TOTAL	184	100	1853,56	100	10,07

Propietaris, explotadors de la terra i distribució dels conreus en el municipi de ROCAFORT, l' any 1861

CONREU	Nº PROPIET.	%	Nº EXPLOT.	%	DIFER.	% CREIX	EXTENS.	%	MITJANA PROPIE.	MITJANA EXPLOTACIÓ
SECÀ	113	95,8	120	54,3	7	106	418,-	7,2	3,70	3,48
VINYA	34	28,8	204	92,3	170	600	2185,6	37,7	64,28	10,71
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	28	23,7	37	16,7	9	132	1066,8	18,4	38,10	28,83
OLIVERES	27	22,9	33	14,9	6	122	74,-	1,3	2,74	2,24
HORT	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
BOSC	21	17,8	22	10,-	1	105	2054,2	35,4	97,82	93,37
ROURES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	118	100,-	221	100,-	103	487	5798,6	100,-	49,14	26,24

QUADRE 3.142

Distribució dels conreus per pobles, segons l'explotació de la terra, en el municipi de ROCAFORT, el 1861.

POBLES	Exp.	SECÀ			VINYA			ERM			OLIVERES			HORT			BOSC			ROQUES			TOTAL	%
		Exp.	Extens.	%	Exp.	Extens.	%	Exp.	Extens.	%	Exp.	Extens.	%	Exp.	Extens.	%	Exp.	Extens.	%	Exp.	Extens.	%		
ROCAFORT	120	104	370,8	88,7	107	1432,5	65,5	30	852,5	79,9	29	68,9	93,1	---	---	---	20	1628,6	79,3	---	---	---	4353,2	75,1
NAVARCLES	4	1	0,5	0,1	4	21,3	1,-	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	21,8	0,4
MOIÀ	1	1	0,8	0,2	1	17,4	0,8	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	18,2	0,3
MURA	4	---	---	---	4	16,2	0,7	1	0,2	0,0	1	0,3	0,4	---	---	---	---	---	---	---	---	---	16,7	0,3
DESCONEGU	92	14	46,-	11,-	88	698,2	32,-	6	214,2	20,1	3	4,8	6,9	---	---	---	2	425,6	20,7	---	---	---	1388,8	23,9
TOTAL	221	120	418,-	100	204	2185,6	100	37	1066,8	100	33	74,-	100	---	---	---	22	2054,2	100	---	---	---	5798,6	100,-

QUADRE 3.140

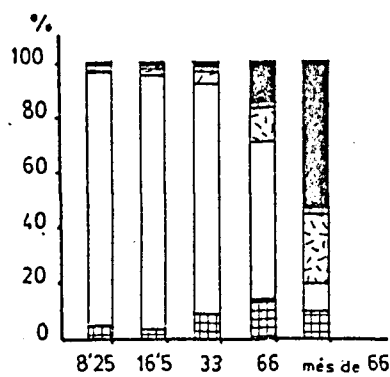
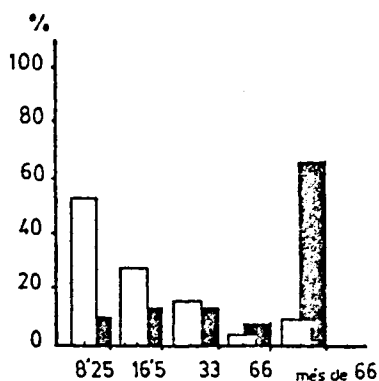
Estructura de l'explotació de la terra en el municipi de ROCAFORT, el 1861.

GRUP	Nº EXPLOT.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q	113	51,1	497,4	8,6	4,40
8,25 a 16,5 Q	57	25,8	671,4	11,6	11,8
16,5 a 33 Q	29	13,1	645,8	11,1	22,3
33 a 66 Q	6	2,7	245,5	4,2	40,9
més de 66 Q	16	7,3	3738,5	64,5	233,7
TOTAL	221	100,-	5798,6	100,-	26,24

QUADRE 3.141

Estructura de l'explotació detallada per conreus en el municipi de ROCAFORT, el 1861.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q			més de 66 Q			TOTAL
	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	
SECÀ	43	20,1	4,-	31	19,7	2,9	25	45,2	7,-	6	31,9	13,-	15	301,1	8,1	418,-
VINYA	99	466,-	93,7	56	637,8	95,-	29	548,9	85,-	5	141,-	57,4	15	391,8	10,5	2185,5
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	7	9,8	2,-	5	10,-	1,5	8	36,4	5,6	2	33,9	13,8	15	976,8	26,1	1066,9
OLIVERA	4	1,5	0,3	2	0,8	0,1	10	6,9	1,1	3	2,5	1,-	14	62,2	1,7	73,9
HORT	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
BOSC	---	---	---	1	3,-	0,5	3	8,4	1,3	2	36,2	14,8	16	2006,6	53,6	2054,2
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	113	497,4	100,-	57	671,3	100,-	29	645,8	100,-	6	245,5	100,-	16	3738,5	100,-	5798,5

Explotadors
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Bosc

QUADRE 3.143

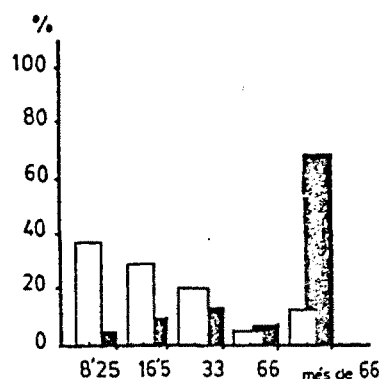
Estructura de l'exploració de la terra, sense els de fora, en el municipi de ROCAFORT, el 1861.

GRUP	Nº EXPLOR.	%	EXTENSIO	%	MITJANA
0 a 8,25 Q	44	36,7	173,9	4,-	3,95
8,25 a 16,5 Q	33	27,5	388,8	8,9	11,78
16,5 a 33 Q	23	19,2	518,4	11,9	22,54
33 a 66 Q	6	5,-	245,5	5,6	40,92
més de 66 Q	14	11,7	3026,6	69,5	216,2
TOTAL	120	100,-	4353,2	100,-	36,3

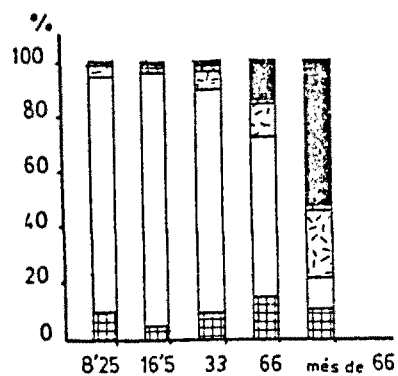
QUADRE 3.144

Estructura de l'exploració detallada per conreus, sense els de fora, en el municipi de ROCAFORT, el 1861.

CONREU	0 a 8,25 Q			8,25 a 16,5 Q			16,5 a 33 Q			33 a 66 Q.			més de 66			TOTAL
	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	EXP.	EXTEN.	%	
SECÀ	34	12,4	7,1	28	15,3	3,9	22	41,4	8,-	6	31,9	13,-	14	269,8	8,9	370,8
VINYA	34	153,6	88,3	32	360,8	92,8	23	429,8	82,9	5	141,-	57,4	13	347,3	11,5	1432,5
REGADIU	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
ERM	4	7,5	4,3	4	8,8	2,3	7	31,9	6,2	2	33,9	13,8	13	770,3	25,5	852,4
OLIVERA	2	0,4	0,3	2	0,8	0,2	10	6,9	1,3	3	2,5	1,-	12	58,2	1,9	68,8
HORT	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
BOSC	---	---	---	1	3,-	0,8	3	8,4	1,6	2	36,2	14,8	14	1581,-	52,2	1628,6
ROQUES	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
TOTAL	44	173,9	100,-	33	388,7	100,-	23	518,4	100,-	6	245,5	100,-	14	3026,6	100,-	4353,1

Explotadors
Extensió

Secà
Vinya
Olivera
Erm
Bosc

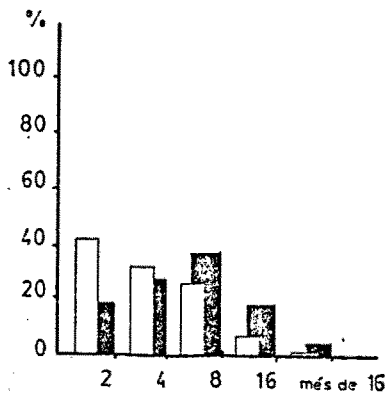
QUADRE 3.146

Parcel·les a rabassa en el municipi de MANRESA el 1860. Conreus i extensió.

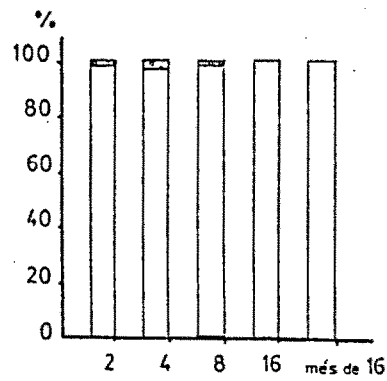
EXTENSIO	PARCEL·LES	%	TOTAL	%	CEREAL	%	VINYA	%	ALTRES	%	MITJANA
0 a 2 Q.	118	40,3	186,92	18,1	-	-	186,42	99,7	0,5	0,3	1,58
2 a 4 Q.	91	31,1	277,-	26,9	-	-	273,42	98,7	3,6	1,3	3,04
4 a 8 Q.	68	23,2	394,-	38,2	1,25	0,3	391,75	99,4	1,-	0,3	5,79
8 a 16 Q.	15	5,1	156,67	15,2	-	-	156,67	100,-	-	-	10,44
més 16 Q.	1	0,3	16,5	1,6	-	-	16,5	100,-	-	-	16,5
TOTAL	293	100,-	1031,09	100,-	1,25	0,1	1024,76	99,4	4,6	0,4	3,52

Extensions totals en el municipi de MANRESA. CONREUS

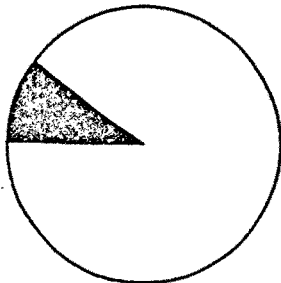
EXTENSIO			10496,4	9,8	775,56	0,2	5114,25	20,-	4606,6	0,1	
----------	--	--	---------	-----	--------	-----	---------	------	--------	-----	--

Parcelles
Extensió

Cereal
Vinya
Altres

% vinya sobre extensió total

